

บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง
การปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน
อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

นางสาวสุวพัตร ศรีบุรินทร์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2559

The Roles of Members of the Municipal Council in Promoting Political
Participation of the Local People in Chiangkhan Sub-District Administrative
Organization, Chiangkhan District, Loei Province.

Miss Suvapat Sriburin

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Local Politics and Governments

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2016

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วม

ทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขต

เทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ชื่อและนามสกุล

นางสาวสุวิพัทธ์ ศรีบูรินทร์

วิชาเอก

การเมืองการปกครองท้องถิ่น

สาขาวิชา

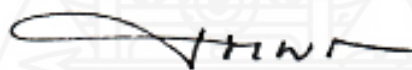
รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2560

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนศักดิ์ สายจำปา)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมปฤณ นิยมไทย)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล
เชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ผู้ศึกษา นางสาวสุวิพัตร ศรีบุรินทร์ **รหัสนักศึกษา** 2578001055 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล **ปีการศึกษา** 2559

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล เชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย (2) ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการเสริมสร้างและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชน (3) เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการแสดงบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนแก่สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคานและสมาชิกสภาท้องถิ่นอื่น

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การเลือกแบบเจาะจง จำนวนทั้งสิ้น 15 คน ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาล คณะผู้บริหาร ผู้นำชุมชน พนักงานเทศบาล และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคานในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชน ได้แก่ รับฟังความคิดเห็นของประชาชน เปิดให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาเทศบาลให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำร่างเทศบัญญัติหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาแก่ประชาชน ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานให้แก่ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร และกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงศักยภาพของประชาชนและการมีจิตสาธารณะร่วมทำงานกับชุมชน (2) ปัญหาอุปสรรค ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคานขาดความรู้และไม่ทราบบทบาทของตนเอง (3) ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรมีการจัดอบรม สัมมนาให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชน และระเบียบฯ กฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเทศบาลให้มากขึ้น

คำสำคัญ บทบาท สมาชิกสภาเทศบาล การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น
เทศบาลตำบลเชียงคาน จังหวัดเลย

Independent Study title: The Roles of Members of the Municipal Council in Promoting Political Participation of the Local People in Chiangkhan Sub-District Administrative Organization, Chiangkhan District, Loei Province.

Author: Miss Suwapat Sriburin; **ID:** 25780010555; **Degree:** Master of Political Science;

Independent Study advisor: Dr. Pathan Suvanamongkol, Associate Professor;

Academic year: 2016

Abstract

This research aims to study the roles of members of the municipal council in promoting political participation of the local people in Chiangkhan Sub-district Administrative Organization, Chiangkhan district, Loei province. And this research employs a qualitative method based on 15 samples of interview. The research result shows: firstly, the key roles of members of the municipal council in promoting the political participation include being attentive to the public opinion, allowing the public to observe to council municipality meeting, making available knowledge of local regulations, provide information about council's performance, and encouraging the local public to work with the council and communities. Secondly, the key challenges include the lack of awareness of the members of the municipal council of their roles. Thirdly, the key recommendation include making available trainings or seminars to raise awareness of the role of council members, law and regulations, promoting public participation, and strengthening law and regulations concerning municipality officers.

Keywords: Roles, members of the municipal council, political participation of local people, Chiangkhan Sub-District administrative organization, Loei province

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมปฤถ์ นิยมไทย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนศักดิ์ สายจำปา สาขาวิชา รัฐศาสตร์ แขนงวิชาการเมืองการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และรองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำแนะนำและติดตามการศึกษา ค้นคว้าอิสระครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัย รู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชา รัฐศาสตร์ แขนงวิชาการเมืองการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนักศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุนช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

สุวพัทธ์ ศรีบุรินทร์

กุมภาพันธ์ 2560

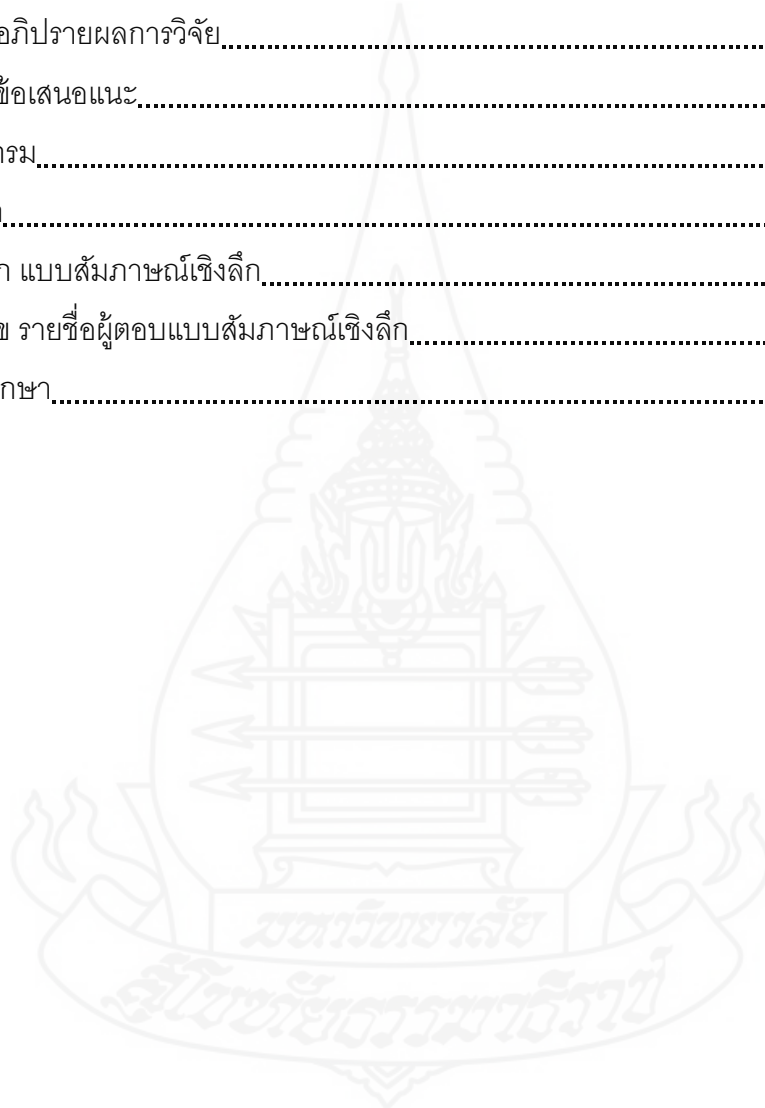

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น.....	28
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน.....	35
บริบทของเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย.....	52
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	54
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	59
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5	
สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	81
สรุปผลการวิจัย.....	81
อภิปรายผลการวิจัย.....	83
ข้อเสนอแนะ.....	86
บรรณานุกรม.....	88
ภาคผนวก.....	92
ก แบบสัมภาษณ์เชิงลึก.....	93
ข รายชื่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึก.....	108
ประวัติผู้ศึกษา.....	110

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
ภาพที่ 2.1 แสดงบทบาทของสมาชิกสภาท้องถิ่นทั้งสามด้าน.....	11
ภาพที่ 2.2 แสดงขั้นตอนได้การมีส่วนร่วมของพลเมืองของ Arnstein (1969).....	37
ภาพที่ 4.1 แสดงบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองฯ.....	80

บทที่ 1

บทนำ

1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของระบบการปกครองของประเทศไทย ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการ และอยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดองค์กรหนึ่ง โดยมีรูปแบบการดำเนินงานที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองมากที่สุด (Locally self-government) ผ่านทางการเลือกตั้งสมาชิกของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีขอบเขตพื้นที่ที่กำหนด โดยมีกฎหมายรับรองรัฐบาลท้องถิ่นให้ทำหน้าที่บริหารจัดการทรัพยากรและการให้บริการประชาชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้และทรัพยากรจากการเก็บภาษีและค่าธรรมเนียม ตลอดจนได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการทำงานภายใต้กรอบกฎหมายและนโยบายของชาติ มีฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติทำหน้าที่ตรวจสอบและคานอำนาจกัน นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังเป็นส่วนหนึ่งของภาครัฐบาล ที่ดำเนินงานภายใต้การกำกับดูแลของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ในอีกความหมายหนึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสถานะเป็น “องค์กรสาธารณะ”(Public organization)ซึ่งมิได้มุ่งแสวงหากำไรและทำหน้าที่ผลิตกิจกรรมการให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง

การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหัวใจหลักหรือองค์ประกอบสำคัญที่ขาดมิได้ เพราะการปกครองท้องถิ่น คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ปกครองตนเองหรือกำหนดวิถีชีวิตและอนาคตของชุมชนโดยคนในชุมชนของตนเอง ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จากมีการกำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องเป็นตัวแทนของประชาชน ซึ่งมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านกระบวนการเลือกตั้ง นอกจากนี้ยังมีการกำหนดให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานและตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายให้การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ตรงจุด แก้ปัญหาได้รวดเร็ว สร้างความโปร่งใส รวมทั้งเป็นวิธีการที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ส่งเสริมความเป็นเจ้าของชุมชน และเสริมสร้างประชาธิปไตยในท้องถิ่น ดังนั้น การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องมุ่งเสริมสร้างการมีส่วนร่วม

ร่วมของประชาชน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การเกิดขึ้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ เป็นรากฐานของการพัฒนาประชาธิปไตยนั่นเอง (อรทัย ก๊กผล, 2552, น. 4)

ในส่วนของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ก็ได้บัญญัติให้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรงในการเมืองการปกครองท้องถิ่น ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ถอดถอน ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาทิเช่น มีศูนย์ข้อมูลข่าวสาร และให้รายงานผลการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การให้สิทธิประชาชนสามารถเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ และการให้สิทธิประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนก่อนการดำเนินโครงการที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน รวมทั้งการลงประชามติท้องถิ่น

สมาชิกสภาท้องถิ่น ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ มีบทบาทที่สำคัญบทบาทหนึ่งก็คือ บทบาทด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน ดังนั้นสมาชิกสภาท้องถิ่นจะต้องสามารถศึกษารวบรวม และวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ ตลอดจนความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ในฐานะ “ตัวแทน” ของประชาชนไปยังฝ่ายบริหาร ซึ่งการที่สมาชิกสภาท้องถิ่นจะสามารถรวบรวมปัญหา ความต้องการของประชาชนได้นั้น จะต้องมีความรู้และวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เช่น สร้างจุดเชื่อมทางการสื่อสาร ทำหน้าที่ในการกระจายข้อมูลข่าวสาร วางแผนการดำเนินงาน และแจ้งผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะที่ประชาชนเป็น “เจ้าขององค์กร” และเพื่อที่จะให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เคารพ ศรัทธา เชื่อมั่น อันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เทศบาลตำบลเชียงคาน เป็นหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเดิมมีฐานะเป็นสุขาภิบาลได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลตำบลเชียงคาน ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 (พระราชบัญญัติ เปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542, 2542) มีสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 12 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย สถิติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลครั้งล่าสุด เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2555 ประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้งคิดเป็นร้อยละ 65.72 (กองวิชาการและแผนงาน

เทศบาลตำบลเชียงคาน, 2559) ซึ่งถือได้ว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคานให้ความสนใจในการเมืองการปกครองท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลการทำหน้าที่และพฤติกรรมของสมาชิกสภาเทศบาล ตลอดจนจะได้ศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขการแสดงบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชน ในโอกาสต่อไป

2.วัตถุประสงค์การวิจัย

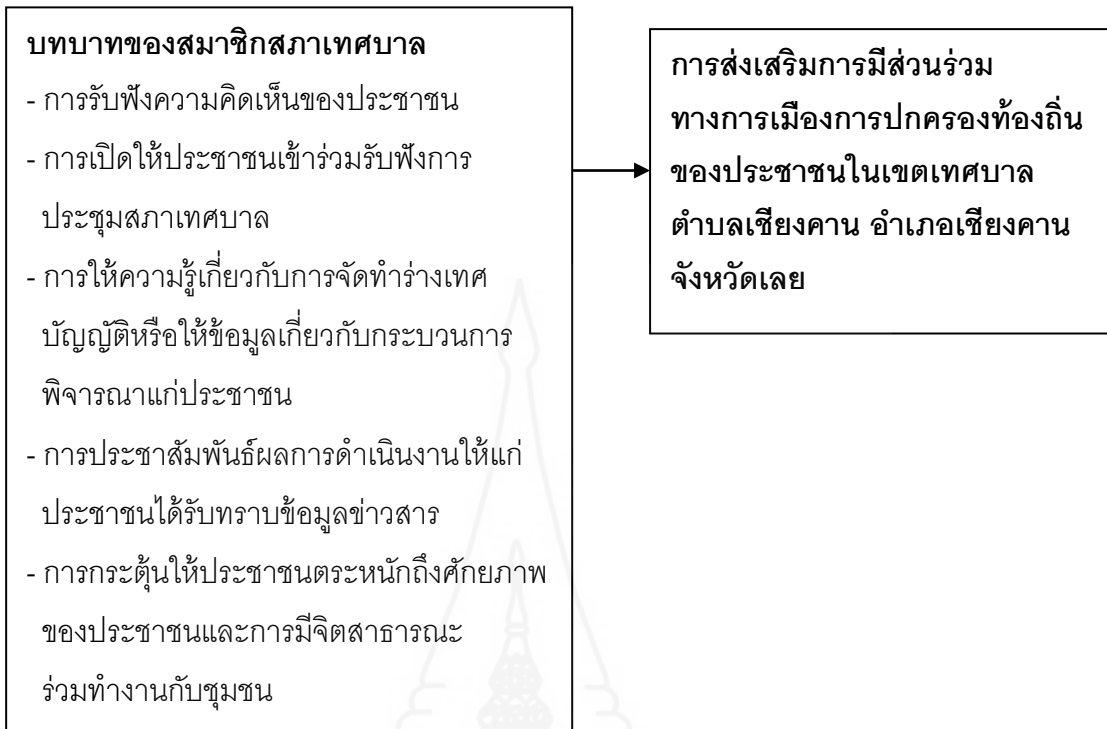
2.1 เพื่อศึกษาบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคต่อการแสดงบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลในการเสริมสร้างและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชน

2.3 เพื่อให้ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการแสดงบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนแก่สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคานและสมาชิกสภาท้องถิ่นอื่น

3.กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดมุ่งศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชน โดยศึกษาเกี่ยวกับบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ได้แก่ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน การเปิดให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาเทศบาล การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำร่างเทศบัญญัติหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาแก่ประชาชน การประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานให้แก่ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร และการกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงศักยภาพของประชาชนและการมีจิตสาธารณะร่วมทำงานกับชุมชน

ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant interview) ซึ่งใช้วิธีการวิเคราะห์และประเมินผลข้อมูลในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ขอบเขตด้านเวลา และขอบเขตด้านพื้นที่ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

4.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน จำนวน 12 คน คณะผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 5 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 9 คน พนักงานเทศบาลตำบลเชียงคาน จำนวน 35 คน และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน จำนวน 4,381 คน (กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลตำบลเชียงคาน, 2559, น. 6)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน จำนวน 4 คน คณะผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 2 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน พนักงานเทศบาลตำบลเชียงคาน จำนวน 4 คน และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน จำนวน 3 คน

4.3 ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่ 1 สิงหาคม - 31 ธันวาคม พ.ศ. 2559 รวมระยะเวลา 5 เดือน

4.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่เขตความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 **บทบาท** หมายถึง หน้าที่หรือพฤติกรรมอันพึงคาดหมายของบุคคลแต่ละคนในกลุ่มหรือสังคมหนึ่งๆ ซึ่งหน้าที่หรือพฤติกรรมดังกล่าว โดยปกติแล้วเป็นสิ่งที่กลุ่มหรือสังคม หรือวัฒนธรรมนั้นกำหนดขึ้นเพื่อความเป็นระเบียบของสังคม

5.2 **บทบาทในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน** หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง โดยความสมัครใจของประชาชนตามสิทธิที่กฎหมายกำหนดกรอบให้กระทำได้ เพื่อให้เกิดการกำหนดทิศทางการนโยบายด้านต่างๆ ของรัฐ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ได้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

6.2 สามารถนำผลการศึกษาบทบาทสมาชิกสภาเทศบาล ไปสู่การวางแผนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล เชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลยและท้องถิ่นอื่นๆ ต่อไปได้

6.3 เป็นแนวทางให้สมาชิกสภาเทศบาลทุกคนช่วยกันส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคานมากยิ่งขึ้น

6.4 นำผลการศึกษาปัญหา ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข ในฐานะผู้ปฏิบัติการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับบริหารตั้งแต่จังหวัด กรม และกระทรวง ในการกำหนดมาตรการเพื่อเป็นการเสริมสร้างและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลความรู้ต่างๆ และได้นำมาเรียบเรียงตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
2. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น
4. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
5. บริบทของเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

1.1 ความหมายของบทบาท

ราชบัณฑิตยสถาน(2542, น. 602) ได้ให้ความหมายของคำว่า “บทบาท หมายถึง การกระทำหรือการแสดงตามสถานภาพที่ตนถือครองอยู่”

นอกจากจะมีความหมายดังกล่าวแล้วได้มีนักวิชาการต่างๆได้ให้คำจำกัดความของคำว่า"บทบาท" ดังต่อไปนี้

เลวินสัน ดาเนียล (Levinson Daniel J. 1991, pp. 284-285) ได้สรุปความหมายของบทบาทไว้ 3 ประการ คือ

“1)บทบาท หมายถึง ปทัสถาน ความมุ่งหวัง ข้อห้าม ความรับผิดชอบ และอื่นๆที่มีลักษณะในทำนองเดียวกัน ซึ่งผูกพันกับตำแหน่งทางสังคมที่กำหนดให้ บทบาทตามความหมายนี้ คำนึงถึงตัวบุคคลน้อยที่สุด แต่มุ่งไปถึงการชี้บ่งหน้าที่อันควรกระทำ

2) บทบาท หมายถึง ความเป็นไปของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งที่คิดและที่กระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้นๆ

3) บทบาท หมายถึง การกระทำของบุคคลแต่ละคน ที่เคยกระทำให้สัมพันธ์กับ โครงสร้างทางสังคม หรืออาจกล่าวถึงนัยหนึ่ง ก็คือแนวทางที่บุคคลพึงกระทำเมื่อตนดำรงตำแหน่ง นั้นๆ นั้นเอง”

อุทัย หิรัญโต (2546, น. 197) ได้อธิบายว่า “บทบาทคือ หน้าที่ หรือพฤติกรรมอัน พึงคาดหมายของบุคคลแต่ละคนในกลุ่มหรือสังคมหนึ่งๆ หน้าที่หรือพฤติกรรมดังกล่าว โดยปกติ แล้วเป็นสิ่งที่กลุ่มหรือสังคม หรือวัฒนธรรมนั้น กำหนดขึ้นเพื่อความเป็นระเบียบของสังคม”

รอย (Roy 1980, pp. 260) นักสังคมวิทยา กล่าวว่า “บทบาทเป็นความต้องการ ของสังคม เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากผลกำมับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนเอง กับบุคคลอื่นๆ”

รุ่งเจริญ สายพันธ์ (2540, น. 8) นักสังคมวิทยา กล่าวว่า “บทบาทคือ การปฏิบัติ ตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ (ตำแหน่ง) เช่น มีตำแหน่งเป็นพ่อ บทบาทก็คือต้องเลี้ยงดูลูก เป็นครู บทบาท คือ สั่งสอนอบรมนักเรียน เป็นคนใช้บทบาทคือปฏิบัติตามคำสั่งของแพทย์ และยัง ได้กล่าวต่อไปอีกว่า บทบาทจะช่วยให้บุคคลมีพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพและกำหนดความ รับผิดชอบของงานต่างๆที่ปฏิบัติ”

สุรพล พุฒคำ (2540, น. 9-10) ได้ให้ความหมายของ บทบาทว่า “บทบาทหน้าที่ เป็นของคู่กัน ซึ่งกำหนดควบคู่กับตำแหน่งที่บุคคลนั้น จะได้รับบทบาทเป็นเงื่อนไขที่บุคคลดำรง ตำแหน่งนั้นจะต้องกระทำรวมทั้งสิทธิต่างๆ ที่ได้รับมาพร้อมกับตำแหน่ง ซึ่งเป็นสิทธิและหน้าที่ จะต้องไปเกี่ยวข้องกับผู้อื่น”

จอห์น เอฟ.คิวเบอร์ (John F.Cuber 1963, pp. 299) กล่าวว่า “บทบาททาง สังคมเป็นพฤติกรรม ที่ถูกคาดหวัง หรือเป็นที่ต้องการในตำแหน่งหนึ่งๆ”

เอส.เอฟ.แนเดล (S.F.nadel 1958, pp. 29) กล่าวว่า “บทบาทคือ พฤติกรรม จริงๆ ซึ่งไม่เหมือนกับสถานภาพ หรือตำแหน่งที่มีลักษณะอยู่กับบทบาทมีลักษณะเป็นพลวัต หรือ การปฏิบัติ ซึ่งเป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคม สถานภาพสามารถเพิ่มรายละเอียดต่างๆ ให้แก่ บทบาท ในขณะที่เดียวกันบทบาทก็มีส่วนในการกำหนดสถานภาพ”

ไพบูลย์ ช่างเรียน (2540, น. 9) กล่าวว่า “ความหมายของบทบาทนั้น อาจพิจารณา ได้เป็น 2 นัย คือ

1) พิจารณาในด้านโครงสร้างสังคม(Social Structure)บทบาท หมายถึง ตำแหน่งทางสังคมที่มีชื่อเรียกต่างๆ ซึ่งแสดงลักษณะโดยคุณสมบัติและกิจกรรมของบุคคลที่ครอง ตำแหน่งนั้น เป็นการจำแนกชนิดของบุคคลในสังคมออกตามคุณสมบัติและพฤติกรรมของเขา เช่น มีบทบาทเป็นครู เป็นพ่อ แม่ เป็นต้น

2) พิจารณาในด้านการแสดงบทบาทหรือการปะทะสังสรรค์ทางสังคม (Social Structure) บทบาท หมายถึง ผลเนื่องที่มีแบบแผนการกระทำที่เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์นั้น ซึ่งจะเป็นไปตามความคาดหวังของบุคคลอื่นในสังคม”

สุชา จันทร์เอม และสุรางค์ จันทร์เอม(2540, น. 8)อธิบายความหมายของบทบาทไว้ว่า “บทบาทมีความหมายใกล้เคียงกับสถานภาพมาก บทบาทเป็นสิ่งที่บุคคลในสถานภาพต่างๆ พึงกระทำ คือ เมื่อสังคมกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้สถานภาพใด อย่างไร แล้วบุคคลในสถานภาพนั้นๆ จะต้องประพฤติ หรือปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้”

ชื่นจิตร โพธิ์ศัพท์สุข (2540, น. 8) กล่าวว่า "บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามเงื่อนไขและอำนาจหน้าที่ที่พึงกระทำ ในเมื่อบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งหรือฐานะใดและพฤติกรรมนั้นๆ ย่อมมีส่วนผูกพันกับความคิดเห็นของผู้ดำรงตำแหน่งนั้น และความคาดหวังของสังคม”

1.2 ความสำคัญของบทบาท

องค์การ (Organization) จะมีสมรรถนะหรือความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของการจัดตั้งองค์การมากน้อยเพียงใด ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ บทบาทของสมาชิกในองค์การนั้นว่าสมาชิกขององค์การมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทและตำแหน่งที่ตนถือครองอยู่มากน้อยแค่ไหน และได้มีการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่นั้นหรือไม่ บทบาทของสมาชิกในองค์การจึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งองค์การนั้น (อาทร คุระวรรณ, 2543, น. 9)

อาคม ใจแก้ว (2549, น. 10)กล่าวสรุปว่า “บทบาท มีความสำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) เป็นกลไกช่วยควบคุมสังคม
- 2) เป็นกลไกจำแนกหน้าที่เฉพาะด้าน
- 3) ช่วยให้เกิดการประสานกิจกรรมระหว่างฝ่ายต่างๆ
- 4) เป็นกลไกที่ช่วยในการแพร่กระจายวัฒนธรรม”

1.3 ประเภทของบทบาท

บิตเดิล (Biddle 1986, p. 8) ได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทสรุปความได้ว่า “ชีวิตสังคมถูกสร้างขึ้นและแต่ละคนในสังคมล้วนแต่มีตำแหน่งทางสังคมทั้งสิ้น เช่น ครู พ่อแม่ ลูก หัวหน้า ลูกน้อง เป็นต้น ในฐานะที่ทุกคนล้วนมีตำแหน่งทางสังคมได้กำหนดบทบาทเพื่อปัจเจกชนแต่ละคนให้สอดคล้องกับโครงสร้างทางสังคมที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแบบที่เป็นบทบาทตัวแบบเหล่านี้ได้กำหนดไว้ในทฤษฎีบทบาทว่ามีลักษณะสำคัญ 5 ประการ

1) ทฤษฎีว่าด้วยบทบาทในการทำงาน (Function Role Theory) ทฤษฎีนี้ว่าด้วยบทบาทหรือพฤติกรรมอันเป็นลักษณะของบุคคลที่มีอำนาจทางสังคมภายในระบบสังคมที่มั่นคง

2) ทฤษฎีบทบาทที่เป็นปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์ (Symbolic Interaction Role Theory) ทฤษฎีนี้มุ่งไปที่บทบาทของผู้กระทำไปแต่ละคน วิวัฒนาการของบทบาทต่างๆ โดยอาศัยปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เข้าใจ และตีความหมายของพฤติกรรมเหล่านั้นเป็นตัวแบบ

3) ทฤษฎีบทบาทของโครงสร้าง (Structural Role Theory) ทฤษฎีนี้มุ่งต่อโครงสร้างหรือตำแหน่งทางสังคม

4) ทฤษฎีบทบาทขององค์กร (Organization Role Theory) ซึ่งมุ่งต่อบทบาทต่างๆ ที่มาด้วยกันกับตำแหน่งทางสังคมที่ถือเป็นอันเดียวกันในระบบสังคมที่วางโครงการไว้ก่อน และเป็นระบบที่มุ่งงานและมีการจัดลำดับขั้นไว้เป็นอย่างดี

5) ทฤษฎีว่าด้วยบทบาทของความรู้ความเข้าใจ (Cognition Role Theory) ซึ่งมุ่งถึงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทที่คาดหวังและพฤติกรรม”

บรูม, แอล., และซุคมิค (Broom, L., & Schzmick 1976, p. 36) ได้กล่าวถึงบทบาทว่า “ประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการ คือ

1) บทบาทที่ถูกกำหนดไว้หรือบทบาทตามอุดมคติ (The Socially Prescribed or Ideal Role) เป็นบทบาทที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่งทางสังคมไว้

2) บทบาทที่ควรกระทำ (The Perceived Role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลเชื่อว่าควรกระทำในหน้าที่ตำแหน่งนั้นๆ ซึ่งอาจไม่ตรงตามบทบาทที่กำหนดไว้ ไม่ตรงตามอุดมคติทุกประการ และอาจแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลก็ได้

3) บทบาทที่กระทำจริง (The Performed Role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลได้กระทำไปจริงตามความเชื่อ ความคาดหวัง ตลอดจนความกดดันและโอกาสที่จะกระทำในแต่ละสังคม ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

4) ปัจจัยที่ส่งเสริมการแสดงบทบาท”

พัชรี วรกวิน (2548, น. 11-12) ได้กล่าวว่า “ปัจจัยที่ส่งเสริมให้บุคคลสามารถแสดงบทบาทที่ดีและถูกต้องจะต้องประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ คือ

1) ความต้องการ (need) ซึ่งเป็นแรงจูงใจในการดำเนินงาน เพื่อเสนอความต้องการของผู้แสดงบทบาทให้เป็นที่ยอมรับต่อองค์กรหรือสังคม

2) การสื่อสาร (communication) ได้แก่ การติดต่อ การประสานงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในบทบาทได้ชัดเจนไม่คลุมเครือ

3) การคล้อยตาม (conformity) เป็นปัจจัยที่ทำให้บทบาทของผู้แสดงไม่เกิดความขัดแย้งในการแสดงออกซึ่งในทางพฤติกรรมในทางปฏิบัติที่เป็นหลักฐานของกลุ่มหรือสังคม

4) ความสามารถ (ability) เป็นปัจจัยที่สร้างบทบาทของผู้แสดง ได้อย่างชัดเจน (manifest role) เพื่อความสำเร็จของงาน”

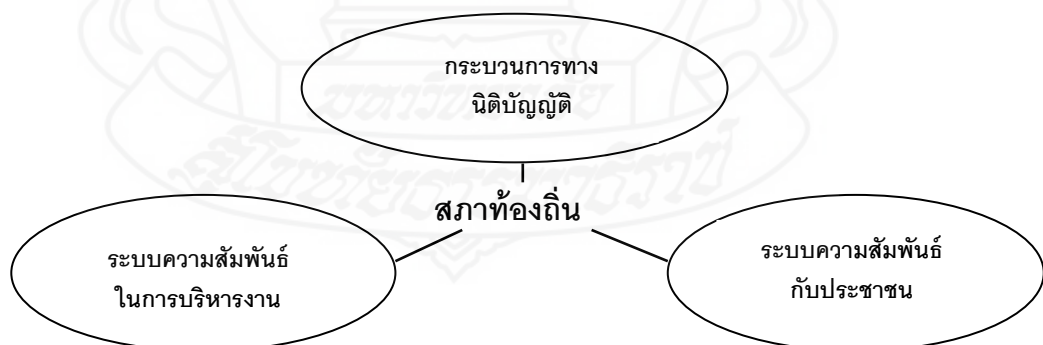
กล่าวโดยสรุปได้ว่า จากความหมายของบทบาท ประเภทของบทบาท และปัจจัยที่ส่งเสริมการแสดงบทบาท หากนำประเด็นดังกล่าวมาพิจารณาถึงบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาล ในฐานะที่ดำรงตำแหน่งเป็นตัวแทนประชาชน มีประเด็นที่น่าจะนำมาพิจารณาอยู่ 2 ประการ กล่าวคือ

1) สมาชิกสภาเทศบาล มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตามสภาพและตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่มากน้อยแค่ไหน และ

2) บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาล ที่ได้กระทำจริง (Actual Role) กับบทบาทตามอุดมคติ (Ideal Role) และบทบาทที่ประชาชนคาดหวัง (Expected Role) มีความสอดคล้องกันหรือไม่

1.4 บทบาทของสมาชิกสภาท้องถิ่น

อรทัย ก๊กผล และธนินฐา สุชะวัฒน์นะ (2551, น. 71-85) กล่าวว่า “สภาท้องถิ่นมีบทบาท 3 บทบาท ดังนี้ คือ

ภาพที่ 2.1 แสดงบทบาทของสมาชิกสภาท้องถิ่นทั้งสามด้าน

ที่มา: อรทัย ก๊กผล และธนินฐา สุชะวัฒน์นะ (2551, น. 71)

1.4.1 บทบาทด้านนิติบัญญัติ

บทบาทแรกของสมาชิกสภาท้องถิ่น คือ บทบาทด้านนิติบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งคล้ายคลึงกับสภาผู้แทนราษฎร ที่ทำหน้าที่นิติบัญญัติในระดับประเทศ จุดเด่นประการสำคัญของการกระจายอำนาจ คือ การกระจายอำนาจทางนิติบัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกกฎหมายบังคับใช้เองในท้องถิ่นตน หรือใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนา หากแต่กฎหมายที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการตรานี้ หรือ เรียกโดยทั่วไปว่า “ข้อบัญญัติท้องถิ่น” ซึ่งมีลำดับศักดิ์ในทางกฎหมายระดับล่าง และมักจะออกตามอำนาจของกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์สูงกว่า ดังนั้นสาระของข้อบัญญัติท้องถิ่นจะขัดกับกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์สูงกว่าไม่ได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละประเภทจะเรียกข้อบัญญัติท้องถิ่นนี้แตกต่างกัน ได้แก่ ข้อบังคับตำบล เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และข้อบัญญัติเมืองพัทยา

สภาท้องถิ่นมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการเสนอ พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติท้องถิ่น มีรายละเอียดดังนี้ คือ

1) สมาชิกสภาท้องถิ่นสามารถเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นสู่การพิจารณาของสภาท้องถิ่น ในกรณี que เห็นว่าเรื่องนั้นจำเป็นต้องมีการออกกฎหมายออกมบังคับ อย่างไรก็ตามก่อนการเสนอ สมาชิกสภาต้องมีการศึกษาว่าประเด็นดังกล่าวอยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือไม่ มีตัวบทกฎหมายที่มีลำดับสูงกว่าให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตราข้อบัญญัติหรือไม่และเนื้อหาสาระขัดกับกฎหมายแม่บทหรือไม่ จากประสบการณ์ที่ผ่านมาไม่พบว่ามีการร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เสนอโดยสมาชิกสภาท้องถิ่น

2) สมาชิกสภาท้องถิ่นมีบทบาทในการพิจารณาร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เสนอโดยฝ่ายบริหารและประชาชน ปัจจุบันช่องทางในการเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นสู่การพิจารณาทำได้ 3 ทาง คือ 1) เสนอโดยสมาชิกสภาท้องถิ่น 2) เสนอโดยฝ่ายบริหาร และ 3) เสนอโดยประชาชน ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ให้สิทธิผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกินกว่ากึ่งหนึ่งสามารถเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นสู่การพิจารณาของสภาท้องถิ่นได้

โดยทั่วไปฝ่ายบริหารเป็นผู้เสนอร่างข้อบัญญัติสู่การพิจารณาของสภาท้องถิ่นที่สำคัญ คือ ร่างข้อบัญญัติงบประมาณ ซึ่งเป็นหัวใจของการบริหารงาน และนอกจากนั้นร่างข้อบัญญัติที่ฝ่ายบริหารเสนอมักเป็นข้อบัญญัติที่ออกตามกฎหมายหลัก เช่น ข้อบัญญัติท้องถิ่นเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

ข้อบัญญัติท้องถิ่นส่วนใหญ่มักเหมือนกันหมดทุกแห่ง จนนักวิชาการบางท่าน เรียกข้อบัญญัติเหล่านี้ว่า “ข้อบัญญัติสามัญประจำบ้าน” ซึ่งหมายความว่าทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีข้อบัญญัติเหล่านี้

ข้อเสนอในการดำเนินบทบาทด้านนิติบัญญัติของสมาชิกสภาท้องถิ่น มีดังนี้

1) เนื่องจากไม่ค่อยพบว่าสมาชิกสภาท้องถิ่นยกว้างและนำเสนอร่างข้อบัญญัติ จึงเสนอให้สมาชิกสภาท้องถิ่นควรให้ความสำคัญในการยกว้างและเสนอร่างข้อบัญญัติที่สำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นเข้าสู่การพิจารณา โดยการดำเนินการนั้นสมาชิกสภาท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการยกว้างข้อบัญญัติด้วย เช่น การจัดรับฟังความคิดเห็นประชาชนในระหว่างยกว้างข้อบัญญัติท้องถิ่น นอกจากนั้นสภาท้องถิ่นอาจขอคำแนะนำในการยกว้างข้อบัญญัติท้องถิ่นจากนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่

2) ในกรณีที่สมาชิกสภาท้องถิ่นพิจารณาร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เสนอโดยฝ่ายบริหาร สภาท้องถิ่นควรพิจารณาและกลั่นกรองร่างข้อบัญญัติ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น สภาท้องถิ่นอาจแต่งตั้งภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องเข้าเป็นอนุกรรมการพิจารณาด้วย หรืออาจจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชน เพื่อให้มั่นใจว่าข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้นเป็นเพื่อประโยชน์ส่วนร่วม รวมทั้งเป็นการสร้างการเรียนรู้แก่ประชาชน มิเช่นนั้นประชาชนจะทราบข้อมูลข่าวสารที่มีผลกระทบต่อตนเอง เมื่อผ่านออกมาเป็นข้อบัญญัติซึ่งมีผลบังคับใช้แล้ว

3) ด้วยกฎหมายเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นสู่การพิจารณาของสภาท้องถิ่นได้ สภาท้องถิ่นควรจัดให้มีหน่วยงาน งานหรือบุคคลที่ให้คำปรึกษาหารือ หรือ คำแนะนำในการจัดทำร่างข้อบัญญัติหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาแก่ประชาชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

4) การพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณประจำปีนั้น สมาชิกสภาท้องถิ่นควรพิจารณาด้วยความรอบคอบ และตรวจสอบดูความสอดคล้องระหว่างนโยบายแผนงาน และโครงการ รวมทั้งควรให้ความสำคัญกับความคุ้มค่าและเหมาะสมกับสภาพปัญหาของท้องถิ่น หากเป็นโครงการต่อเนื่องควรดูผลดำเนินการที่ผ่านมา นอกจากนั้นควรมีช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลและมีส่วนร่วมในการพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณประจำปี

1.4.2 บทบาทด้านการควบคุมการบริหาร

บทบาทลำดับต่อมาของสมาชิกสภาท้องถิ่น คือ บทบาทในการตรวจสอบและถ่วงดุลการบริหารของฝ่ายบริหาร หัวใจสำคัญของบทบาทนี้ คือ ต้องชัดเจนว่าสภาท้องถิ่นไม่ใช่ฝ่ายค้าน เหมือนในการเมืองระดับชาติ ซึ่งหากฝ่ายค้านทำให้ฝ่ายบริหารล้มเหลวอาจนำมาสู่การเปลี่ยนขั้ว ฝ่ายค้านอาจมาตั้งรัฐบาลได้ หากแต่ภายใต้ระบบสภาท้องถิ่นและฝ่ายบริหารเข้มแข็ง บทบาทของสภาท้องถิ่นคือ การตรวจสอบถ่วงดุลให้การบริหารงานเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวม รักษาสัญญาประชาคมที่ฝ่ายบริหารให้ไว้กับประชาชนในการรณรงค์หาเสียงและแถลงนโยบาย สมาชิกสภาท้องถิ่นไม่สามารถเปลี่ยนขั้วไปดำรงตำแหน่งของฝ่ายบริหารได้ หากนายกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลาออก ก็จะไปสู่การเลือกตั้งใหม่ ดังนั้นอย่าเน้นทำบทบาทฝ่ายค้าน หรือ ค้านทุกเรื่อง เรื่องใดที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ควรดำเนินการ สมาชิกสภาควรสนับสนุน

สมาชิกสภาท้องถิ่นสามารถดำเนินบทบาทในการตรวจสอบและถ่วงดุลฝ่ายบริหารรวมทั้งให้การสนับสนุนได้ในลักษณะ ดังนี้ คือ

1) การควบคุมการบริหารงาน

กฎหมายกำหนดให้สภาท้องถิ่นมีอำนาจในการควบคุมฝ่ายบริหารผ่าน 4 กลไก ดังนี้

(1) การรับทราบคำแถลงนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น

กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดว่าก่อนที่ผู้บริหารท้องถิ่นจะเข้ารับตำแหน่ง ประธานสภาต้องเรียกประชุมสภาท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นได้แถลงนโยบายต่อสภาท้องถิ่น โดยต้องจัดทำนโยบายเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อแจกให้แก่สมาชิกสภาท้องถิ่นที่เข้าร่วมประชุม ในการแถลงนโยบายดังกล่าวจะไม่มี การลงมติ นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดว่าผู้บริหารท้องถิ่นต้องจัดทำรายงานแสดงผลการปฏิบัติงานตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อสภาท้องถิ่นเป็นประจำทุกปี

การที่กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดไว้เช่นนี้ ก็เพื่อให้สมาชิกสภาท้องถิ่นได้มีแนวทางในการติดตาม ตรวจสอบ และควบคุมการบริหารงานและดำเนินงานของฝ่ายบริหาร

(2) การตั้งกระทู้ถาม

การตั้งกระทู้ถาม เป็นการถามคำถามที่สมาชิกสภาท้องถิ่นตั้งขึ้นเพื่อถามผู้บริหารท้องถิ่น หรือ คณะผู้บริหารท้องถิ่นเกี่ยวกับข้อเท็จจริง หรือ นโยบายเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของผู้บริหารท้องถิ่น แต่ทั้งนี้ผู้บริหารท้องถิ่น หรือ คณะผู้บริหารท้องถิ่นมีสิทธิที่จะไม่ตอบ

กระทำ หากเห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย หรือประโยชน์สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(3) การขอให้เปิดอภิปรายทั่วไป

การขอให้เปิดอภิปรายทั่วไป เป็นการดำเนินการปรึกษาพิจารณา แสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกสภาท้องถิ่นในเรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น และเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นได้แถลงข้อเท็จจริง หรือ แสดงความคิดเห็นในปัญหาเกี่ยวกับการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ทั้งนี้กฎหมายกำหนดว่าในการเปิดอภิปรายทั่วไปนั้นจะต้องไม่มีการลงมติ

การขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปถือว่าการถ่วงดุล หรือ ป้องปรามไม่ให้ฝ่ายบริหารใช้อำนาจเกินขอบเขต หรือ ไม่เหมาะสมจนทำให้ประชาชนต้องได้รับความเดือนร้อน

(4) การตั้งคณะกรรมการสามัญ – คณะกรรมการวิสามัญ

เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระงานของสภาท้องถิ่นในการพิจารณาข้อบัญญัติท้องถิ่น การวินิจฉัยปัญหา หรือการกระทำกิจกรรมต่างๆ สภาท้องถิ่นสามารถแต่งตั้งคณะกรรมการสามัญ คือ กลุ่มสมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นตั้งขึ้นมาเพื่อกระทำกิจการ หรือ พิจารณาสอบสวน หรือ ศึกษาเรื่องต่างๆ ซึ่งอยู่ในวงงานของสภาท้องถิ่นและสามารถแต่งตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น และบุคคลอื่นๆ เป็นคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อทำหน้าที่เช่นเดียวกับคณะกรรมการสามัญ ทั้งนี้ต้องรายงานต่อสภาท้องถิ่นทราบ

ระบบคณะกรรมการสามัญ และคณะกรรมการวิสามัญ จะเป็นกลไกของสภาท้องถิ่นในการติดตามผลการบริหารงานของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นเครื่องมือของสภาท้องถิ่นที่จะทำให้ทราบถึงปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาในเชิงนโยบายของฝ่ายบริหารที่ได้แถลงไว้ต่อสภาท้องถิ่นในวันประชุมสภาครั้งแรก

2) การให้ความเห็นในเรื่องสำคัญ

แม้ว่าการจัดโครงสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน และแต่ละส่วนก็มีบทบาท อำนาจหน้าที่แยกออกจากกันอย่างชัดเจน แต่เพื่อเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่น กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้เปิดโอกาสให้สภาท้องถิ่น หรือ สมาชิกสภาท้องถิ่นสามารถให้คำปรึกษาหารือแก่ฝ่ายบริหารได้

ดังนั้น ในบางเรื่อง หรือ บางประเด็น หากสภาท้องถิ่นเห็นว่าเป็นสิ่งที่ฝ่ายบริหารควรจะให้มีความสำคัญ หรือให้ความสนใจก็สามารถที่จะเสนอข้อมูล เสนอความคิดเห็น เสนอทางเลือก หรือ เสนอทางออกเพื่อประกอบการตัดสินใจในทางนโยบายให้แก่ฝ่ายบริหารได้

3) การสนับสนุน หรือให้ความเห็นชอบฝ่ายบริหารในเรื่องที่ถูกต้องเหมาะสม และจำเป็น

สภาท้องถิ่น มีอำนาจในการพิจารณาให้ความเห็นชอบในกิจการ หรือ การดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาทิ กรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะกู้เงิน จากกระทรวง ทบวง กรม องค์กร หรือนิติบุคคลต่างๆ จะต้องได้รับอนุญาตจากสภาท้องถิ่นก่อน หรือในเรื่องของการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่นก่อน

ดังนั้น หากสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือสภาท้องถิ่นพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นกิจกรรม หรือกิจการที่มีประโยชน์แก่ชุมชน ก็ควรให้การสนับสนุนและให้ความเห็นชอบ หรือ อนุญาตให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ อย่างไรก็ตามหากเรื่องนั้นเป็นเรื่องที่กระทบกับ ชุมชน จำเป็นอย่างยิ่งที่สภาท้องถิ่นจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจ ซึ่งการจัด รับฟังความคิดเห็นนี้เป็นข้อกำหนดทางกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน

4) ข้อเสนอแนะสมาชิกสภาท้องถิ่นในการดำเนินบทบาทควบคุมการบริหาร

สมาชิกสภาท้องถิ่นในการตั้งกระทู้ถาม การอภิปราย หรือการทำงาน ของคณะกรรมการฯ ของสภาท้องถิ่นที่ผ่านมาเน้นการตั้งรับ คือ มักดำเนินการเมื่อเกิดปัญหาแล้ว หรือเกิดความผิดพลาดแล้ว ซึ่งนำมาซึ่งความเสียหายต่อท้องถิ่น ดังนั้นการบริหารหรือการติดตาม ตรวจสอบหรือควบคุมการบริหารงานสมัยใหม่ จึงหันมาให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ความเสี่ยง หรือ ในภาษาง่าย ๆ “โอกาสพลาด” เพื่อจะได้เตรียมการป้องกันแก้ไขล่วงหน้า นอกจากนี้การ ดำเนินการในการควบคุมฝ่ายบริหารควรดำเนินการอย่างเป็นระบบบนพื้นฐานของข้อมูลและการ วิเคราะห์อย่างรอบด้าน ซึ่งจะทำให้สภาท้องถิ่นได้รับความเชื่อถือ รวมทั้งเปลี่ยนความคิดของฝ่าย บริหาร จากเห็นฝ่ายสภาท้องถิ่นเป็นพวกจับผิดมาสู่การเป็นกัลยาณมิตร ช่วยกันทำงานเพื่อ ท้องถิ่นในบทบาทที่แตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความเสี่ยงในที่นี้ เพื่อให้สอดคล้องกับภาครัฐ จึงได้ ประยุกต์แนวคิดการวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงยุทธศาสตร์และธรรมาภิบาลมาใช้ สมาชิกสภา ท้องถิ่นสามารถใช้ประเด็นความเสี่ยงเหล่านี้ในการวิเคราะห์ประเด็นเพื่อการตั้งกระทู้การอภิปราย

และการทำงานของคณะกรรมการสภาในการติดตามงานของฝ่ายบริหาร รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะแก่ฝ่ายบริหาร

ความเสี่ยงเชิงยุทธศาสตร์และธรรมาภิบาล คือ เหตุการณ์หรือการกระทำใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้ความไม่แน่นอนของสถานการณ์ และจะส่งผลกระทบต่อประเด็นนโยบาย โครงการและการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การวิเคราะห์ความเสี่ยงจะช่วยลดมูลเหตุที่จะก่อให้เกิดความเสียหายหรือลดโอกาสที่จะทำให้ประเด็นนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่บรรลุเป้าประสงค์ตามหลักธรรมาภิบาล

ความเสี่ยงเชิงยุทธศาสตร์สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ซึ่งแต่ละประเภทสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล ดังต่อไปนี้

- 1) ความเสี่ยงด้านแนวทางการดำเนินงานที่ไม่สอดคล้องกัน (Key Risk Area)
- 2) ความเสี่ยงด้านภาพลักษณ์ทางการเมือง (Political Risk)
- 3) ความเสี่ยงด้านการสนองตอบความต้องการที่แท้จริงของประชาชน (Negotiation Risk)

1.4.3 บทบาทด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน

บทบาทสุดท้ายของสมาชิกสภาท้องถิ่น คือ ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน สมาชิกสภาท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องดำเนินบทบาทในฐานะเป็นตัวแทนของประชาชน โดย

- 1) การสะท้อนปัญหา ความต้องการ และความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับปัญหาและความต้องการของประชาชนที่สุด เนื่องจากผู้แทนของประชาชนในท้องถิ่นจะเข้ามาทำหน้าที่ทั้งในฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ อย่างไรก็ตามในฐานะที่สภาท้องถิ่น เป็นองค์กรศูนย์รวมของสมาชิกสภาท้องถิ่น ดังนั้น บทบาทหนึ่งของสภาท้องถิ่น คือ การสะท้อนสภาพปัญหา ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น และความคิดเห็นของตนเองในฐานะ “ตัวแทน” ของประชาชนท้องถิ่นไปยังฝ่ายบริหาร เพื่อให้ฝ่ายบริหารได้ริเริ่มดำเนินโครงการอันเป็นการแก้ไขปัญหา และสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

ฉะนั้น การรวบรวม ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา และความต้องการของประชาชนจึงควรเป็นหน้าที่ของสภาท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่น

ได้มอบอำนาจอธิปไตยของตนให้แก่สมาชิกสภาท้องถิ่น เพื่อทำหน้าที่เป็น “ผู้แทน” ของตนเองในการบริหารงานและการพัฒนาท้องถิ่น ข้อมูลเหล่านี้จะเป็น “ผู้แทน” ของตนเองในการบริหารงานและการพัฒนาท้องถิ่น ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการควบคุมตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารด้วย เทคนิคและวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

2) จุดเชื่อมทางการสื่อสาร การกระจายข้อมูลข่าวสารระหว่างประชาชน ชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การมีส่วนร่วม เป็นหัวใจที่สำคัญในการบริหารงานท้องถิ่น ดังนั้น ในเบื้องต้นเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงควรต้องให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ สื่อสารสภาท้องถิ่นในฐานะ “ตัวแทน” ของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นจึงต้องทำหน้าที่เป็นหมุดเชื่อมกลางระหว่างประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทำหน้าที่กระจายข้อมูลข่าวสารแผนการดำเนินงาน และผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ ในฐานะที่ประชาชนเป็น “เจ้าขององค์กร” และการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานจะทำให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เคารพ ศรัทธา เชื่อมั่น อันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

ในกรณีเดียวกันสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือ สภาท้องถิ่น ก็จะเป็นช่องทางในการแจ้งข้อมูลข่าวสาร ร้องเรียน หรือร้องทุกข์ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาระบบการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการดำเนินบทบาทด้านเป็นตัวแทนของสมาชิกสภาท้องถิ่น คือ

1) สมาชิกสภาท้องถิ่นควรผลักดันให้ฝ่ายบริหารเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรงมากขึ้น ทั้งนี้เพราะประชาชนในวันนี้มีความคิดเห็นแตกต่างหลากหลายและได้รับผลกระทบจากประเด็นการพัฒนาแตกต่างกัน เสียงของประชาชนจึงมีความสำคัญ สมาชิกสภาท้องถิ่นถึงแม้มาจากการเลือกตั้งก็ไม่สามารถผูกขาดความคิดเห็นหรือ “คิดแทน” ประชาชนได้

2) สมาชิกสภาท้องถิ่นควรมีช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยตรง เพื่อจะได้ข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับปัญหา และความต้องการของประชาชน นอกจากนี้สมาชิกสภาและสภาท้องถิ่นควรริเริ่มให้มีกิจกรรมที่ทำร่วมกับประชาชน รวมทั้งการมีช่องทางการสื่อสารการทำงานของสภาท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ เช่น มีข้อมูลการทำงานของสภา

ท้องถิ่นในวารสารของเทศบาล เผยแพร่ผลการประชุมสภาท้องถิ่นให้สาธารณชนทราบทางสื่อที่เหมาะสมและมีในท้องถิ่น อาทิ เช่น เสียงตามสาย วิทยุชุมชน เป็นต้น

3) สมาชิกสภาท้องถิ่นควรกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงศักยภาพของประชาชนและเสริมสร้างความเป็นพลเมือง รวมทั้งจิตสาธารณะร่วมทำงานกับชุมชน เพราะความสำเร็จของการปกครองท้องถิ่นคือการให้ประชาชนดูแลท้องถิ่นด้วยตนเอง ไม่ใช่รอรับความช่วยเหลือเท่านั้น”

2.แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

2.1 ความหมายของการกระจายอำนาจ

โกคิน พลกุล (2528, น. 4-7) และ อิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ (2553, น. 1) ได้ให้ความหมายตามหลักภาษาคือ “การเอาอำนาจออกไปจากศูนย์กลาง”

จรัส สุวรรณมาลา(2538, น. 9-10) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า “คำดังกล่าวซึ่งเป็นแนวคิดของตะวันตกที่นักวิชาการไทยหยิบยืมมาใช้อธิบายสภาวะทางการเมืองและการบริหารปกครองในประเทศไทย และแปลเป็นภาษาไทยว่า “การกระจายอำนาจ” นั้น ผู้คนส่วนใหญ่มักตีความคำว่า “อำนาจ” ในคำกระจายอำนาจที่ได้แปลมาหมายถึง “อำนาจอธิปไตย” ซึ่งมักจะกล่าวกันว่าไม่สามารถแบ่งแยกได้ หรือถ้าตีความตามแบบนักสังคมวิทยาที่มองอำนาจว่า เป็นสภาวะที่บุคคลหรือองค์การหนึ่งมีอิทธิพล (Influence) เหนือความคิดหรือพฤติกรรมของบุคคลหรือองค์การอื่นๆ ซึ่งแบ่งปันหรือกระจายอำนาจไปให้ใครมิได้เช่นเดียวกัน จึงทำให้เกิดความสับสนในความหมายของการกระจายอำนาจ อันที่จริงความหมายดั้งเดิมของคำดังกล่าวนี้มีได้เน้นเรื่อง อำนาจ (Power) หากแต่เป็นเรื่องของสภาวะศูนย์กลาง (Central) และสภาวะกระจายอำนาจ (Decentralized) เป็นสำคัญ หากมีเรื่องอำนาจเข้ามาเกี่ยวข้องก็หมายถึง “อำนาจการตัดสินใจ” ในการดำเนินกิจกรรม” ดังนั้น จรัส จึงได้เสนอว่า “คำว่า Decentralization จึงควรจะหมายถึงการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ มิใช่การแบ่งอำนาจอธิปไตยของชาติ การกระจายอำนาจสู่ภูมิภาค และท้องถิ่นมิใช่การสร้างอธิปไตย หากแต่เป็นการให้ (ยอมรับ) สิทธิในการปกครองตนเองของชุมชนและภูมิภาคภายใต้อธิปไตยของชาติหนึ่งๆ ร่วมกัน”

เมื่อพิจารณาในแง่นี้จะเห็นได้ว่า การกระจายอำนาจจึงเป็นเรื่องของ “สภาวะ” บางอย่างเพื่อใช้อธิบายถึงลักษณะของการกระจายตัว/จัดสรร/แบ่งปันอำนาจรัฐในทางที่หมายถึงอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินกิจการสาธารณะ ดังนั้น การกระจายอำนาจจึงมีลักษณะดังที่

ซามูเอล ฮูมส์ (Samuel Humes IV. 1991, p.3) เสนอว่า “มันควรจะเป็นเรื่องของ “การจัดสรรแบ่งปันอำนาจ” (distribution of power) กล่าวคือ เมื่อเราพูดถึงการกระจายอำนาจภายใต้บริบทของการบริหารปกครองในพื้นที่ที่เรียกว่าท้องถิ่น (local governance) มันควรจะเป็นเรื่องของ “จัดสรรหรือแบ่งปันอำนาจ” (distribution) มิใช่การ “แบ่งแยกอำนาจ” (division) กล่าวคือ แม้คำว่า “แบ่งแยกอำนาจ” จะมีการนำไปใช้อธิบายแนวคิดในเรื่องการกระจายตัวของอำนาจทางการบริหารปกครองไปสู่ท้องถิ่นก็ตาม แต่โดยลักษณะทางประวัติศาสตร์แล้วคำดังกล่าวมักจะนำไปสู่ความสับสนหรือปะปนกับการใช้ในแนวคิดเรื่อง รัฐธรรมนูญกับการแบ่งแยกอำนาจ (constitutional division of power between nation and state) ขณะที่คำว่า “จัดสรร/แบ่งปันอำนาจ” ดูจะมีความสอดคล้องและอยู่ในขอบวงของแนวคิดต่างๆ ในเรื่องการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่นมากกว่า ดังเช่นแนวคิดในเรื่อง (de)centralization, (de)concentration, devolution และ delegation”

บุสดี ไชยสุโพธิ์ (2552, น. 10) กล่าวว่า “การกระจายอำนาจ หมายถึง การถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ทรัพยากร และภารกิจ จากภาครัฐส่วนกลาง ให้แก่องค์กรอื่นใด ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐส่วนภูมิภาค องค์กรอิสระ องค์กรท้องถิ่น องค์กรเอกชน โดยเฉพาะภาคประชาชน ไปดำเนินการแทน ซึ่งการถ่ายโอนดังกล่าว อาจจะมีลักษณะเป็นการถ่ายโอนเฉพาะภารกิจ ซึ่งเป็นการแบ่งภารกิจให้แก่องค์กรที่ได้รับการกระจายอำนาจดำเนินการ หรือ เป็นการถ่ายโอนโดยยึดพื้นที่เป็นหน่วยงานย่อยในการดำเนินการ”

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2554) กล่าวว่า “การกระจายอำนาจ (decentralization) หมายถึง การกระจายอำนาจในการตัดสินใจ มิใช่การแบ่งอำนาจอธิปไตยของชาติ การกระจายอำนาจสู่ภูมิภาคและท้องถิ่นมิใช่การสร้างอธิปไตยหากแต่เป็นการให้(ยอมรับ) สิทธิในการปกครองตนเองของชุมชน และภูมิภาคภายใต้อธิปไตยของชาติหนึ่ง ๆ ร่วมกัน การกระจายอำนาจ ในบริบทของการปฏิรูประบบการเมือง การปกครองของไทยจึงมีนัยโน้มเอียงตามความหมายของ การแบ่งปันอำนาจการตัดสินใจ (หรือในภาษากฎหมายของไทย เรียกว่า การวินิจฉัยสั่งการ)อันเกี่ยวข้องกับกิจการสาธารณะ (public affairs) ของรัฐส่วนกลางไปยังหน่วยงาน หรือองค์กรอื่น ๆ หรือเป็นการลดอำนาจจากส่วนกลางสู่ภูมิภาค (decentralized) ซึ่งหมายถึง การถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ อำนาจหน้าที่ และภารกิจความรับผิดชอบจากภาครัฐส่วนกลาง (ศูนย์กลาง หรือศูนย์รวมอำนาจ) ไปยังพื้นที่ หรืออาณาเขตรอบๆ จากระดับบนไปสู่ระดับล่าง หรือจากระดับชาติไปสู่ท้องถิ่น โดยถ่ายโอนให้แก่องค์กรอื่นใด ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐส่วนภูมิภาค องค์กรอิสระ องค์กรท้องถิ่น หรือแม้แต่เอกชน ไปดำเนินการแทนการถ่ายโอนดังกล่าว อาจเป็นการถ่ายโอน

อำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจทั้งหมด หรือบางส่วนก็ได้ กล่าวคือ อาจจะมีลักษณะเป็นถ่ายโอน เฉพาะภารกิจ (functional) ซึ่งเป็นการแบ่งภารกิจให้แก่องค์กรที่ได้รับการกระจายอำนาจ ดำเนินงาน หรือเป็นการถ่ายโอนยึดพื้นที่เป็นหลัก (geographical) ซึ่งเป็นการแบ่งพื้นที่เป็นหน่วยย่อยในการดำเนินการ”

2.2 คุณค่าและความสำคัญของการกระจายอำนาจ

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ (2554) กล่าวว่า “ด้วยแนวทางของการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายเพื่อให้การบริหารการปกครองท้องถิ่นมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดและตอบสนองต่อวิถีชีวิตประชาชนในพื้นที่นั้น ทำให้กล่าวได้ว่า การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเพื่อให้ท้องถิ่นได้ปกครองตนเอง มีคุณค่าและความสำคัญ ดังนี้

1) สามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของชุมชนภายในท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยทางการปกครองจำนวนเล็กๆ ที่มีมากมายกระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยพื้นที่เหล่านั้นย่อมมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะทางกายภาพ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นนั้นๆ ทำให้การบริหารและการปกครองที่มีลักษณะของการรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่รัฐบาลเพียงแห่งเดียว ไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนนั้นๆ จึงจำเป็นต้องกระจายระบบงานให้มีลักษณะคล่องตัวและปรับตัวให้ยืดหยุ่น นั่นก็คือ การสร้างหน่วยการปกครองที่เรียกว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้มาจัดทำบริการและแก้ปัญหาของประชาชนในท้องถิ่นและยังจะเป็นการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับหลักความรับผิดชอบตามระบอบประชาธิปไตย (Democratic Accountability)

2) การปกครองท้องถิ่นเป็นโรงเรียนประชาธิปไตยในระดับรากหญ้า ระบบการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีการเลือกตั้ง มีระบบพรรคการเมืองระดับท้องถิ่น มีการต่อสู้และการแข่งขันในทางการเมือง ตามวิถีทางและตามกติกา ในที่สุดก็จะทำให้ประชาชนเข้าใจถึงระบบการปกครองตนเอง เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายที่อยู่ภายใต้โครงสร้างทางการบริหาร ไม่ว่าจะฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร และที่สำคัญคือการเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของประชาชน และในที่สุดจะทำให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองได้ และการที่ปกครองท้องถิ่นช่วยสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจในทางการเมือง ถือได้ว่าเป็นสถาบันฝึกสอนประชาธิปไตยให้ประชาชน

3) สร้างการมีส่วนร่วม (Participation) การมีอยู่ของรัฐบาลในระดับท้องถิ่นหรือในระดับภูมิภาค ย่อมเอื้อต่อประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองได้มากกว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชุมชนของตน และการเข้ามาบริหารกิจการสาธารณะต่างๆ ภายในชุมชนด้วยตัวเอง จะเป็นผลให้ประชาชนเหล่านี้ได้เรียนรู้และ

มีประสบการณ์ในทางการเมืองการปกครองตามหลักการปกครองตนเอง และนำไปสู่การเติบโตของความเป็นพลเมือง ในหมู่ประชาชน

4) สร้างความชอบธรรม (Legitimacy) ความห่างไกลทั้งในทางภูมิศาสตร์และในทางการเมือง ย่อมทำให้การตัดสินใจโดยสถาบันทางการเมืองที่ห่างไกลออกไปจากชุมชนท้องถิ่น อาจจะไม่ได้รับการยอมรับ ในทางตรงกันข้ามหากการตัดสินใจกระทำในระดับชุมชนท้องถิ่น มีแนวโน้มที่จะ การกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น ได้รับการยอมรับและเป็นการสมเหตุสมผลมากกว่า ทำให้การตัดสินใจทางการเมืองการปกครองนั้นมีความชอบธรรม

5) ดำรงหลักเสรีภาพ (Liberty) หากอำนาจทางการเมืองการปกครองถูกรวบอยู่ที่ศูนย์กลางมากเกินไป เป็นไปได้ที่จะเกิดการใช้อำนาจในทางที่ผิดรอนสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคล และสร้างความเสียหายให้กับสังคมโดยรวมได้ง่าย ในทางตรงข้าม การกระจายอำนาจจึงเป็นมรรควิธีหนึ่งในการปกป้องเสรีภาพของปัจเจกบุคคล โดยการทำให้อำนาจมีการกระจายออกสู่อื่นจะนำไปสู่การสร้างโครงข่ายของการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน (Checks and Balances) ระหว่างศูนย์กลางกับพื้นที่นอกศูนย์กลาง”

2.3 ประเด็นปัญหาของการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น

อุทัย หิรัญโต (2546) กล่าวว่า “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งได้บัญญัติให้ความสำคัญเรื่องการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น อันนำไปสู่การออกพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ซึ่งถือเป็นจุดสำคัญที่ทำให้เกิดการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นครั้งใหญ่ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐส่วนกลาง ภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เนื่องจากรัฐส่วนกลางต้องถ่ายโอนภารกิจบางประการที่เห็นว่าท้องถิ่นควรดำเนินการไปให้ท้องถิ่น ขณะเดียวกัน ก็มีการเกิดขึ้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กจำนวนมาก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ส่งผลให้เกิดปัญหาหรือคำถามจากสาธารณชนในเรื่องการกระจายอำนาจ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารการปกครองมากขึ้น ใน 2 ประการใหญ่ ๆ ได้แก่

1) ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง และบทบาทหน้าที่ระหว่างส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

(1) บทบาทของผู้ว่าราชการจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ก. ความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานการไม่ชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด (พื้นที่บริหารงานทับซ้อน บทบาทไม่ชัดเจน)

ข. ผู้ว่าราชการจังหวัด ไม่มีเงินทำงาน แต่มีอำนาจในการพิจารณางบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)

ค. การเมืองระดับชาติ บริหารจัดการนโยบายที่ไม่จำเป็นต่อจังหวัดและ
ท้องถิ่น

ฅ. ผู้ว่าฯ ตัดยัดโยงการควบคุมดูแลการพัฒนาโครงการตามแผนของ
จังหวัดมากกว่าที่จะจัดสรรเงินตามโครงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร้องขอ

ง. ผู้ว่าฯสามารถกำกับดูแลทั้งในแง่อบจ.และตัวบุคคลในอบจ.(ไม่สอด
คล้องตามหลักการกระจายอำนาจ)

จ. ราชการส่วนภูมิภาคทำตามนโยบายส่วนกลางเป็นหลักไม่
สนองตอบ ความต้องการเชิงบริบทของพื้นที่

ฉ. องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ซึ่งควรจัดบริการสาธารณะขนาดใหญ่ เช่น การลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน ระบบบำบัดน้ำเสียรวม ระบบขนส่งมวลชน ระบบกำจัดขยะ
วิทยาลัยแต่กลับทำเรื่องเล็กทั้งนี้เนื่องจากเป็นประเด็นทางการเมือง (การเลือกตั้ง สจ. เขตเล็ก มิใช่
ทั้งจังหวัด ทำให้ต้องทำงานเพื่อตอบเขตพื้นที่ที่เลือกตั้ง)

ช. อบจ.ทำตัวเป็นสำนักงบประมาณน้อยในการจัดสรรงบให้ส่วนราชการต่าง ๆ ในพื้นที่

(2) ด้านระบบการจัดสรรรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ก. เกณฑ์การจัดประเภทภาษีที่เหมาะสมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับต่างๆ เนื่องจากแต่ละท้องถิ่นมีสภาพและบริบทแตกต่างกัน บางแห่งเป็นเมืองขนาดใหญ่สามารถจัดขยายฐานภาษีได้และจัดเก็บภาษีมีรายได้สูงขึ้นได้ แต่หากเป็นชนบทห่างไกล การให้สิทธิในการจัดเก็บภาษีประเภทหนึ่งอาจทำให้เกิดต้นทุนการบริหารจัดการในการจัดเก็บภาษีที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นด้วย

ข. เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ ไม่สะท้อนภาระหน้างานในพื้นที่ทำให้
รายได้ของอปท.ไม่เหมาะสมเพียงพอ

ค. การกำหนดฐานภาษีและอัตราภาษีที่มีความเหมาะสม ปัจจุบันมีผู้
อยู่ในเกณฑ์ภาระทางภาษีน้อย และพบปัญหาหลีกเลี่ยงภาษี

ฅ. อปท.ไม่สามารถจัดเก็บภาษีกับหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจได้
แม้ว่าหน่วยงานต่างๆ จะเข้ามาดำเนินงานให้บริการสาธารณะประเภทต่าง ๆ และได้รับรายได้จาก
ในพื้นที่

ง. การให้เงินอุดหนุนเฉพาะกิจและตั้งไว้ที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นเสนอ และกรมฯจัดสรร ซึ่งถือว่าผิดหลักการกระจายอำนาจมากที่สุด เพราะ

อปท.ที่สมควรจะได้ก็ไม่ได้ได้รับการจัดสรร(อปท.ที่มีพื้นที่/ประชากรมาก และไม่มีรายได้เพราะเป็นพื้นที่กันดาร) ทั้งนี้เพราะเป็นการจัดสรรให้แบบดุลยพินิจ

(3) การจัดบริการสาธารณะ

ด้วยการใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการเกิดอปท. ทำให้เกิด อปท.ขนาดเล็กจำนวนมาก ซึ่งไม่มีความสามารถในการหารายได้ เนื่องจากพื้นที่มีความแตกต่างกัน บางพื้นที่เป็นเขตทุรกันดาร ทำให้ไม่สามารถจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การปฏิรูปการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นมีประเด็นสำคัญในการปฏิรูป คือ ด้วยสถานการณ์และปัญหาของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นดังกล่าว ทำให้เกิดกระแสเรียกร้องและผลักดันทั้งจากภาครัฐ ภาควิชาการ และสาธารณะ ในการเสนอให้มีการขับเคลื่อนการปฏิรูปการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น ในประเด็นหลัก 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1) การจัดโครงสร้างภารกิจและความสัมพันธ์ของรัฐส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

(1) การปรับโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดิน (แนวคิด)

(2) การเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด (แนวคิด)

(3) การบูรณาการการทำงานระดับจังหวัด (แนวคิด)

(4) การพัฒนาจังหวัดให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ /

การปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (รัฐธรรมนูญ 2550 มาตรา 78)

2) การกระจายอำนาจการคลังท้องถิ่น

3) การสร้างความสามารถในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น

4) นวัตกรรมท้องถิ่น จังหวัดจัดการตนเองและ Networking Government”

2.4 แนวทางการกระจายอำนาจ

บุสดี ไชยสุโพธิ์ (2552) กล่าวว่า “การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐ ในระบบประชาธิปไตย โดยมุ่งลดบทบาทของรัฐส่วนกลาง(decentralize) ลงเหลือภารกิจหลักเท่าที่ต้องทำ เท่าที่จำเป็น และให้ประชาชนได้มีส่วนในการบริหารงานชุมชนท้องถิ่น ตามเจตนารมณ์ของประชาชนมากขึ้น การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น จึงเป็นการจัดความสัมพันธ์ทางอำนาจ หน้าที่ใหม่ ระหว่างส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์บ้านเมือง ที่เปลี่ยนแปลงไปในสภาวะที่สังคมมีกลุ่มที่หลากหลาย มีความต้องการ และความคาดหวังจากรัฐที่เพิ่มขึ้น และแตกต่างกัน ชัดแย้งกัน ในขณะที่รัฐเองก็มี

ขีดความสามารถ และทรัพยากรที่จำกัด ในการตอบสนองปัญหา ความต้องการ ที่เกิดขึ้นในแต่ละท้องถิ่นได้ทันต่อเหตุการณ์ และตรงกับความต้องการของท้องถิ่น

การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เป็นการกระจายสิ่งต่อไปนี้ จากส่วนกลางให้กับท้องถิ่น

- 1) หน้าที่เป็นการกระจายหน้าที่ ที่เป็นประโยชน์โดยตรงกับท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นรับผิดชอบดำเนินการเอง
- 2) อำนาจการตัดสินใจเป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจดำเนินการตามหน้าที่ ที่ส่วนกลางกระจายไปให้ท้องถิ่นดำเนินการ
- 3) ทรัพยากรการบริหารเป็นการกระจายบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยี ที่เหมาะสมให้กับท้องถิ่น
- 4) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่เป็นการกระจายความรับผิดชอบต่อภารกิจ หน้าที่ที่รัฐกับผู้บริหารท้องถิ่น และประชาชนร่วมกันรับผิดชอบ
- 5) ความพร้อมเป็นการกระจายความพร้อมที่มีอยู่ในส่วนกลางให้กับท้องถิ่นเพื่อสร้างขีดความสามารถให้แก่ท้องถิ่น เป็นการทำให้ท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สาเหตุที่ต้องมีการกระจายอำนาจ คือ

- 1) เพื่อให้การดำเนินงานของรัฐ มีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดขั้นตอนการดำเนินการอันเนื่องจากการล่าช้าในการตัดสินใจจากส่วนกลาง
- 2) เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริงเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

เป้าหมายของการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น คือ เป้าหมายในการสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำของสังคมภายในรัฐสมัยใหม่ การรวมศูนย์อำนาจมีขีดจำกัด เนื่องจากการบริหารการปกครองประเทศที่ประกอบไปด้วยประชากรมามากมายและพื้นที่อันกว้างไกลซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายโดยรัฐบาลที่ศูนย์กลางแต่เพียงสถาบันเดียวย่อมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก หรือเกิดสภาพของความไม่ประหยัดในเชิงขนาดจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการถ่ายเทอำนาจในทางการเมืองการปกครองให้อยู่ในมือขององค์กรหรือสถาบันที่อยู่นอกศูนย์กลางออกไป เพื่อให้บริการต่างๆ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนมากขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการถ่ายโอนภารกิจ เป็นเครื่องมือหนึ่งในการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว รูปแบบการกระจายอำนาจ การจัดบริการสาธารณะ จึงไม่ควรจำกัดอยู่ที่การโอนภารกิจ

แต่เพียงอย่างเดียว แต่ควรให้ความสำคัญกับรูปแบบที่สามารถตอบสนอง ต่อวัตถุประสงค์ทั้งสองประการเป็นหลัก

และพึงระลึกว่า "การกระจายอำนาจ" ไม่ใช่เครื่องมือวิเศษ ที่จะสามารถแก้ไข ปัญหาทุกปัญหาได้ เพราะ การกระจายอำนาจ อาจก่อให้เกิดปัญหา ความไม่เท่าเทียมกัน ที่เกิด จากระดับการพัฒนา ที่แตกต่างกัน ของแต่ละพื้นที่ การขาดผู้บริหารที่มีความสามารถเพียงพอ ที่ จะรองรับระบบที่มีการกระจายอำนาจได้

แนวคิดการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น จึงเกิดขึ้นโดยมีนัยยะสำคัญ คือ การจัดสรร หรือแบ่งปันอำนาจการตัดสินใจอันเกี่ยวข้องกับกิจการสาธารณะ(Public Affairs) ของรัฐส่วนกลาง ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการและบริบทที่แตกต่างกัน หลากหลายของประชาชนในแต่ละพื้นที่ อย่างไรก็ตาม การกระจายอำนาจ มิได้เป็นไปเพียงเพื่อ เปลี่ยนผ่านหรือผ่องถ่ายอำนาจจากรัฐหรือราชการส่วนกลาง แล้วเปลี่ยนเป็นอำนาจขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นดังที่ประชาชนอาจตั้งคำถาม แต่การกระจายอำนาจมีเป้าหมายสำคัญ คือ การกระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่ประชาชนในพื้นที่ ด้วยการทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้เกิด จิตสำนึกในสิทธิหน้าที่ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ในการบริหารและการปกครองระดับท้องถิ่น ซึ่งมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของตนเอง ผ่านประเด็นปัญหาที่แตกต่างกันตามบริบทของแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ เพราะเป้าหมายสำคัญสุดท้ายของการกระจายอำนาจ แท้ที่จริงแล้ว คือ "การทำให้ประชาชน ในพื้นที่ ได้มีบริการสาธารณะที่ดี และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น(Well-being) ด้วยแนวทางการบริหาร การปกครอง ซึ่งรัฐส่วนกลางกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้หน้าที่ในการ จัดบริการสาธารณะโดยมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับประชาชนและชุมชน เพื่อตอบสนองต่อ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่ ผ่านกลไกการทำงานต่างๆ ร่วมกันระหว่าง ท้องถิ่นและประชาชน"

2.5 รูปแบบของการกระจายอำนาจ

ประกอบ คุปรัตน์ (2536, น. 2-4) กล่าวว่า "รูปแบบของการกระจายอำนาจ มีอยู่ด้วยกันหลายระดับ และหลายรูปแบบ ซึ่งสามารถจัดรูปแบบของการกระจายอำนาจได้ 5 รูปแบบ ดังนี้

1) การกระจายอำนาจโดยจำเป็นหรือโดยปริยาย(decentralization by default) เกิดจากสภาวะการณ์ที่สถาบัน หรือองค์กรของรัฐเกิดความล้มเหลวในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ มิอาจสามารถจะเข้าไปใช้อำนาจ หรืออิทธิพลในดินแดนที่ตนปกครองอยู่ได้และจากสภาวะที่ ประชาชนในระดับรากหญ้าเกิดความไม่เชื่อใจในรัฐบาล เหล่านี้จึงเป็นผลให้ประเทศที่มีภาค

ประชาสังคมมีความตื่นตัวและเข้มแข็ง จำเป็นต้องลุกขึ้นมาดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อชุมชนของตนเองโดยที่รัฐบาลเองก็ไม่ได้ตั้งใจให้เกิดขึ้น

2) การแปรรูปกิจการของภาครัฐ (privatization) ได้แก่การโยกโอน (handover) กิจการหรือหน้าที่บางอย่างที่เคยดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐไปให้ภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการแทน โดยภาครัฐเป็นผู้ควบคุมกำกับ และตรวจสอบคุณภาพ เช่น กิจการขนส่งมวลชน กิจการโทรคมนาคม การไฟฟ้า และการประปา เป็นต้น

3) การกระจายอำนาจภายใต้หลักการแบ่งปันอำนาจ (decentralized) หมายถึงการแบ่งปันอำนาจของรัฐบาลกลางไปยังองค์กรในระดับรองที่ออกไปซึ่งทำงานในพื้นที่นอกศูนย์กลาง หรือท้องถิ่น โดยที่องค์กรภายใต้หลักการแบ่งปันอำนาจนี้จะมีอิสระตามสมควรในการตัดสินใจต่างๆภายในพื้นที่ที่ตนดูแล แต่ทั้งนี้ อำนาจการตัดสินใจและการกำหนดนโยบายต่างๆ ยังคงอยู่ที่ส่วนกลางหรืออาจเรียกการกระจายอำนาจในลักษณะนี้ว่า “การกระจายอำนาจทางการบริหาร” (administration decentralization)

4) การกระจายอำนาจภายใต้หลักการมอบอำนาจ (delegation) มีระดับของการกระจายอำนาจที่ให้อิสระสูงกว่าการแบ่งปันอำนาจ การกระจายอำนาจเน้นในเชิง “ภารกิจหน้าที่” โดยกำหนดภารกิจหน้าที่เฉพาะที่ชัดเจนให้แก่องค์กรบริหารที่มีความเป็นอิสระภายใต้การกำกับจากภาครัฐ กล่าวคือองค์กรบริหารเหล่านั้นสามารถตัดสินใจ และใช้อำนาจหน้าที่ภายในขอบเขตของตนได้โดยอิสระแต่รัฐส่วนกลางก็ยังคงมีอำนาจอยู่เหนือองค์กรเหล่านี้โดยอาศัยมาตรการทางกฎหมายเป็นกรอบในการควบคุมและกำกับบทบาทขององค์กรภายใต้หลักการมอบอำนาจ รวมถึงอำนาจในการจัดตั้ง และยุบเลิกองค์กรบริหารภายใต้หลักการมอบอำนาจ

5) การกระจายอำนาจภายใต้หลักการโอนอำนาจ (devolution) ถือได้ว่าเป็นการกระจายอำนาจที่สะท้อนให้เห็นถึงระดับของการกระจายอำนาจที่กว้างขวางมากที่สุด ถูกใช้เพื่ออธิบายถึงสถานะที่รัฐส่วนกลางมีการถ่ายโอน หรือยกอำนาจการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ไปยังองค์กรตัวแทนของพื้นที่ชุมชนหรือท้องถิ่นต่างๆ หรือเรียกว่า “การกระจายอำนาจการปกครองให้แก่รัฐบาลส่วนท้องถิ่น” การกระจายอำนาจภายใต้หลักการโอนอำนาจนี้ เป็นการกระจายอำนาจแบบเบ็ดเสร็จ โดยที่ส่วนกลางจะไม่เข้ามามีบทบาท หรือแทรกแซงการทำงานขององค์กรภายใต้หลักการโอนอำนาจหรือหากจำเป็นต้องมีการแทรกแซงๆ จะเกิดขึ้นได้ก็ต้องเป็นไปอย่างจำกัด ดังนั้น จึงมีการเรียกการกระจายอำนาจในลักษณะนี้ว่า “การกระจายอำนาจในทางการเมือง” หรือ “การกระจายอำนาจที่เน้นความเป็นประชาธิปไตย” (Political of democratic decentralization)

2.6 ประโยชน์ที่จะได้รับในการกระจายอำนาจ

สกนธ์ วรรณวิวัฒนา (2555, น. 64) กล่าวว่า “ประโยชน์ที่จะได้รับจากการกระจายอำนาจ ได้แก่

- 1) ทำให้มีการสนองความต้องการของแต่ละท้องถิ่นได้ดีขึ้น
- 2) เป็นการแบ่งเบาภาระของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง
- 3) เป็นการส่งเสริมและพัฒนาการเมืองในระดับท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย เพราะการกระจายอำนาจทำให้ประชาชนในท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย เพราะการกระจายอำนาจทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักรับผิดชอบในการปกครองท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น
- 4) ทำให้ปัญหาในแต่ละท้องถิ่นได้รับการแก้ไขปรับปรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ
- 5) ส่งเสริมให้คนแต่ละท้องถิ่นได้แสดงความสามารถพัฒนาบทบาทตนเองในการดูแลรับผิดชอบท้องถิ่นของตน
- 6) เป็นพื้นฐานสำคัญของคนในท้องถิ่นในการก้าวขึ้นไปดูแลแก้ไขปัญหาในระดับชาติ
- 7) เสริมสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและทั้งประเทศเนื่องจากปัญหาต่างๆ ได้รับการแก้ไข สังคมมีความมั่นคงและเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีคุณภาพและมีบทบาทในการจัดการดูแลสังคมของตนเอง”

3.แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยได้เริ่มนำมาใช้ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 พ.ศ. 2440 โดยได้มีการจัดตั้งรูปแบบประกาศเป็นโรงงานจัดสุขาภิบาลบ้านตลาดท่าฉลอม เมืองสมุทรสาคร ลงวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2448 ตามพระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาลตามหัวเมือง พ.ศ. 2451 โดยพระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาลใหม่เมื่อ พ.ศ. 2458 พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้แบ่งสุขาภิบาลเป็น 2 ประเภท คือ สุขาภิบาลเมืองกับสุขาภิบาลท้องถิ่น ซึ่งเป็นต้นแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นจนถึงสมัยการปกครองสมบูรณาญาสิทธิราชย์เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 โดยการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยแบบระบบรัฐสภา ซึ่งมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศและระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยมุ่งจะศึกษาประเด็นที่สำคัญ 2 ประการ คือ การปกครองส่วนท้องถิ่น และเทศบาล

3.1 การปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นผู้วิจัยมุ่งจะกล่าวถึง ความหมาย องค์ประกอบและความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น เท่านั้น ในที่นี้จะไม่กล่าวถึงที่มาของสมาชิก รายได้ ฯลฯ

3.2 ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

กระมล ทองธรรมชาติ (2552, น. 8) ให้ความหมายว่า “การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเป็นบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น ตามหลักการที่ว่า ถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนแล้ว รัฐบาลท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้น การบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและบริหารภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน”

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2552, น. 5) ให้ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่นว่า หมายถึง “ระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์กรนี้จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง”

สมคิด เลิศไพฑูรย์ (2553, น. 2) กล่าวว่า “การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การให้คนในท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเอง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การปกครองตนเองโดยประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งแนวคิดดังกล่าว มีพื้นฐานจากหลักการกระจายอำนาจ การปกครอง (Decentralization) ที่หมายถึง การที่รัฐมอบอำนาจการปกครองให้องค์กรอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ขององค์กรกลางจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ”

พระมหาสุริยา ชูตินุจร (ทองป่อ) (2553, น. 3) กล่าวว่า “การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองในรูปลักษณะการกระจายอำนาจบางอย่าง ซึ่งรัฐมอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเอง เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสปกครองและบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ให้งานดำเนินไปอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตรงกับความต้องการของประชาชน โดยงบประมาณของตนเองและมีอิสระในการบริหารงานพอสมควรและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเน้นการบริหารที่มีอิสระในการดำเนินงานในการปกครองในส่วนภูมิภาคต่างๆ ตามความเหมาะสม”

จากความหมายต่างๆ ข้างต้นสามารถสรุปหลักการปกครองท้องถิ่นได้ในสาระสำคัญ ดังนี้

1) การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากร หรือขนาดของพื้นที่เช่นหน่วยการปกครองท้องถิ่นของไทยจัดเป็นเทศบาลองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยาตามเหตุผลดังกล่าว

2) หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ(Autonomy)ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสมต้องมีกล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอสมควร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบเขต หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นก็กลายเป็นรัฐอธิปไตยเอง เป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐบาล อำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะความเจริญ และความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญรวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงเหมาะสม

3) หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมาย(Legal Rights)ที่จะดำเนิน การปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

(1) หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับต่างๆ ขององค์การปกครองท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับ สุขาภิบาล เป็นต้น

(2) สิทธิเป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คือ อำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

4) มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่นจัดแบ่งเป็นสองฝ่าย คือ องค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาลจะมีคณะเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหาร และสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ หรือในแบบมหานครคือกรุงเทพมหานครจะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายบริหารสภาการกรุงเทพมหานครจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

5) ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น จากแนวความคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหาและวิธีการแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริงหน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้อง มีคนในท้องถิ่นมาบริหารงาน เพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชนและอยู่ภายใต้ การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่นนอกจากนั้นยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย

3.3 องค์ประกอบการปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์ประกอบโดยทั่วไปของการปกครองส่วนท้องถิ่นพอสรุปได้ ดังนี้

- 1) หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมายและหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ จะมีสภาพเป็นนิติบุคคล
- 2) หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นจะต้องไม่อยู่ในการบังคับบัญชา (Hierarchy) ของหน่วยงานทางราชการ เพราะต้องเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจปกครองตนเอง
- 3) หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นต้องมีองค์การที่มาจากการการเลือกตั้ง (Election) โดยประชาชนในท้องถิ่นเพื่อแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน
- 4) หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นจะต้องมีอำนาจในการจัดการจัดเก็บรายได้ (Revenue) โดยการอนุญาตจากรัฐเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้นำมาทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า
- 5) หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ควรมีอำนาจในการกำหนดนโยบายและมีการควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนตามครรลองของการปกครองที่มีประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองอย่างแท้จริง
- 6) หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ ควรมีอำนาจในการออกกฎหมายข้อบังคับเพื่อกำกับให้มีการปฏิบัติไปตามนโยบายหรือความต้องการแห่งท้องถิ่นได้ แต่ทั้งนี้กฎหมายข้อบังคับที่ล่วงยอมไม่ขัดต่อกฎหมายหรือข้อบังคับอื่นใดของรัฐ
- 7) หน่วยการปกครองท้องถิ่นเมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นยังคงอยู่ในความรับผิดชอบและอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐเพื่อประโยชน์และความมั่นคงแห่งรัฐและประชาชนในสวนรวม”

3.4 องค์ประกอบองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยที่สำคัญ มีดังนี้

อุทัย หิรัญโต (2546) กล่าวว่า “ระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วย องค์ประกอบ 8 ประการ คือ

- 1) สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่นเพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงออกให้เห็นว่าประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง
- 2) พื้นที่และระดับ (Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่ระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการเช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชน จึงได้มีกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 2 ระดับ คือหน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็ก

และขนาดใหญ่ ซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สามารถให้บริการและบริหารอย่างมีประสิทธิภาพได้ ควรมีประชากรประมาณ 50,000 คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่จะต้องพิจารณาด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหารรายได้ และบุคลากร เป็นต้น

3) การกระจายอำนาจ และหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับนโยบายของทางการเมือง และการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

4) องค์กฤษฎีกาบุคคลจัดตั้งขึ้น โดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลางหรือ รัฐบาลแห่งชาติมีขอบเขตการปกครองที่แน่นอนมีอำนาจในการกำหนดนโยบายออกกฎข้อบังคับ ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้น

5) การเลือกตั้งสมาชิกองค์กร หรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับเลือกจาก ประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ทั้งหมด หรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการ ปกครองของประชาชนโดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

6) อิสระในการปกครองตนเอง สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติ ภารกิจภายในขอบเขตของกฎหมาย โดยไม่ต้องอนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายบังคับ บัญชาของหน่วยงานทางราชการ

7) งบประมาณของตนเองมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้เก็บภาษีตามขอบเขตที่ กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้ เจริญก้าวหน้าต่อไป

8) การควบคุมดูแลของรัฐเมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแล จากรัฐเพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐบาล และประชาชนโดยส่วนรวมโดยการมีอิสระในการ ดำเนินงานของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ทั้งนี้ได้หมายความว่ามิอิสระเต็มที่ทีเดียว คง หมายถึงเฉพาะอิสระในการดำเนินการเท่านั้น เพราะมิฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตย รัฐจึงต้องสงวนอำนาจให้การควบคุมดูแลอยู่”

3.5 ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญพอสรุปได้ ดังนี้

3.5.1 องค์การปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันให้การศึกษาการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยแก่ประชาชน กล่าวคือ องค์การปกครองท้องถิ่นเป็นสภาพจำลองของระบบการเมือง ของชาติ มีกิจกรรมทางการเมือง โดยเฉพาะการเลือกตั้งเป็นการชักนำให้คนในท้องถิ่นได้เข้ามามี ส่วนร่วมในการปกครองตนเองเป็นการฝึกหัด การตัดสินใจทางการเมือง

3.5.2 การสร้างประชาธิปไตยที่มั่นคงจะต้องเริ่มจากการสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นก่อน เพราะการพัฒนาทางการเมืองในวงกว้างจะนำไปสู่ความเข้าใจการเมืองในระดับชาติโดยง่าย

3.5.3 การปกครองท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนเกิดความรู้แจ่มแจ้งทางการเมือง (Political - Maturity) กล่าวคือ ประชาชนจะรู้ถึงวิธีการการเลือกตั้ง การตัดสินใจการบริหารการเมืองท้องถิ่นการต่อสู้แข่งขันกันตามวิถีทางการเมืองทำให้เกิดการรวมกลุ่มทางการเมืองในที่สุด

3.5.4 การปกครองท้องถิ่นทำให้เกิดการเข้าสู่วิถีการเมืองของประชาชน ด้วยเหตุที่การเมืองท้องถิ่นมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงและใกล้ชิด และเกี่ยวพันกับการเมืองระดับชาติหากมีกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นอยู่เสมอก็จะมีผลทำให้เกิดความคึกคัก และมีชีวิตชีวาต่อการปกครองท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นจะมีความเกี่ยวพันและเข้าสู่ระบบการเมืองตลอดเวลา

3.5.5 การเมืองท้องถิ่นเป็นเวทีสร้างนักการเมืองระดับชาติ นักการเมืองท้องถิ่นผ่านการเรียนรู้ทางการเมืองในท้องถิ่น ทำให้คุณภาพของนักการเมืองระดับชาติสูงขึ้น ด้วยเหตุที่ได้รับคามนิยมศรัทธาจากประชาชนจึงทำให้ได้รับเลือกตั้งในระดับสูงขึ้น

3.6 หลักการปกครองท้องถิ่น

หลักการปกครองท้องถิ่นนี้ ได้มีนักวิชาการได้แสดงทัศนะไว้หลายประการ ดังนี้ ประหยัด หงส์ทองคำ (2553) ได้อธิบายหลักการปกครองท้องถิ่นในสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

“1) การปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองส่วนหนึ่งของประเทศ หมายถึง การปกครองของชุมชนหนึ่ง (Territorial Community) ซึ่งรัฐมอบอำนาจให้ดำเนินกิจการต่างๆที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่นเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในชุมชนนั้น ดังนั้นการปกครองท้องถิ่นจึงเป็นการปกครองระดับย่อยของประเทศ รองจากการปกครองส่วนภูมิภาคและรัฐบาลกลาง

2) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสมตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยไม่ต้องขอคำสั่งจากส่วนกลาง เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอย่างแท้จริง

3) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง โดยมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น และสิทธิในการกำหนดงบประมาณของตนเอง เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ การบริหารกิจการ และใช้บังคับแก่ประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ

4) มีองค์กรจำเป็นในการปกครองตนเอง(Necessary Organization) คือองค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งจะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการและวิธีที่กำหนดไว้ในกฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาและผู้บริหารท้องถิ่น

5) ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองในท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง เช่น การใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทน สัมผัสรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนท้องถิ่นเข้าฟังการประชุมสภาท้องถิ่น ตรวจสอบการบริหารงานท้องถิ่น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองท้องถิ่นได้บริหารงานในหน้าที่ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ และภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจการปกครองท้องถิ่นยังช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจในกลไกการปกครองระบอบประชาธิปไตย เกิดความสำนึกในสิทธิเสรีภาพทางการเมือง ตื่นตัวทางการเมือง และที่สำคัญยังมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยความรับผิดชอบต่อผลประโยชน์ของส่วนรวม”

3.7 วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นได้มีนักวิชาการหลายท่านสรุปไว้ ดังนี้
วาริณ วังชัย (2545, น. 24) ได้สรุปวัตถุประสงค์การปกครองท้องถิ่นของนักวิชาการต่าง ๆ มีสาระสำคัญที่ใกล้เคียงกับหลักสากล สรุปได้ดังนี้

“1) เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษารับรองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

2) เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเองซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นในการบริหารงานอันเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องฟังเสียงของประชาชนในท้องถิ่นโดยประชาชนมีสิทธิที่จะเข้าประชุมเพื่อรับฟัง มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น มีสิทธิในการออกเสียงประชามติ(Referendum)การเสนอแนะโครงการและการถอดถอน(Recall) ผู้บริหารท้องถิ่นที่มีพฤติกรรมมิชอบ

3) เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยผลิตบริการสาธารณะต่างๆสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้รวดเร็ว ตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ

4) เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งเบาภาระของรัฐบาลทั้งในด้านบุคลากรการเงิน และเวลาในการดำเนินกิจกรรมอันสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง”

4. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

4.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ความหมายจะเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคมและการเมือง ซึ่งในอดีตการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยให้ความสำคัญกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นสำคัญ แต่ในปัจจุบันสังคมให้ความสำคัญกับประชาธิปไตยทางตรง นั่นก็คือประชาธิปไตยที่ประชาชนต้องปกครองตนเอง จึงส่งผลให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนมีขอบเขตกว้างขวางขึ้น

อรรถัย ก๊กผล(2552,น. 22)กล่าวว่า“ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) ในที่นี้ว่าหมายถึง การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ นโยบาย กระบวนการบริหารและตัดสินใจของท้องถิ่น เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนจะต้องมีอิสระทางความคิด มีความรู้ความสามารถในการกระทำ และมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมต่อกิจกรรมนั้นๆ”

อรรถัย ก๊กผล (2552,น. 23) ยังได้กล่าวอีกว่า “โดยหลักการการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีลักษณะการเข้าร่วมอย่างครบวงจรตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุด ไม่ใช่เป็นการจัดเวทีการมีส่วนร่วมครั้งเดียว ตัวอย่างเช่น ในการแก้ปัญหาของชุมชน ควรเปิดให้ประชาชนเข้าร่วมตั้งแต่ต้นจนจบ ดังนี้

- 1) เริ่มตั้งแต่การเกิดจิตสำนึกในตนเองและถือเป็นภาระหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมหรือชุมชนที่ตนเองอยู่
- 2) ร่วมคิดด้วยกันว่าจะอะไรที่เป็นปัญหาของชุมชน มีสาเหตุอย่างไร และจะจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเป้าหมายอย่างไร และควรที่จะจัดการกับปัญหาใดก่อนหลัง
- 3) ร่วมกันวางแผนการดำเนินงานว่าจะจัดกิจกรรมหรือโครงการอะไร จะแบ่งงานกันอย่างไร ใช้งบประมาณมากน้อยเพียงใด จะจัดหางบประมาณมาจากที่ใดและใครจะเป็นผู้ดูแลรักษา
- 4) ร่วมดำเนินงาน ประชาชนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ เต็มกำลัง ความรู้ความสามารถของตนเอง

5) ร่วมกันติดตามประเมินผล ตลอดเวลาที่ทำงานร่วมกัน ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบถึงปัญหาอุปสรรคและร่วมกันในการหาทางแก้ไขปัญหา เพื่อให้งานหรือภารกิจดังกล่าวสามารถสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย

6) ร่วมรับผลประโยชน์ ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชนแล้วย่อมที่จะได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งอาจไม่จำเป็นที่จะต้องอยู่ในรูปของเงิน วัตถุสิ่งของ แต่อาจเป็นความสุขสบายความพอใจในสภาพของความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นก็ได้”

เจมส์ แอล. เครย์ตัน (Jame L. Kayton 1989, pp. 154) กล่าวว่า “ในการทำงานเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขหรือหลักการที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1) การมีส่วนร่วมต้องเกิดจากความเต็มใจและความตั้งใจที่จะเข้าร่วม เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในการแก้ไขปัญหา/ตัดสินใจในเรื่องนั้นๆ

2) กระบวนการมีส่วนร่วมนั้นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาค และขีดความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะเข้ามามีส่วนร่วม

3) การมีส่วนร่วมต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพ/อิสรภาพที่จะตัดสินใจว่าจะเลือกหรือจัดให้มีการมีส่วนร่วมหรือไม่ ข้อสำคัญคือ การมีส่วนร่วมนั้นต้องไม่เกิดจากการบังคับหรือขู่เข็ญจากผู้ที่เหนือกว่า”

4.2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

อรทัย ก๊กผล (2552, น. 26) กล่าวว่า “ในการนำการมีส่วนร่วมของประชาชนไปสู่การปฏิบัติ ต้องเข้าใจว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางครอบคลุมการมีส่วนร่วมของประชาชนหลากหลายระดับ ตั้งแต่การแจ้งให้ประชาชนรับทราบการดำเนินโครงการของประชาชนหลังจากผู้บริหารตัดสินใจแล้วการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน การให้ประชาชนมาร่วมในการปลูกป่า เก็บขยะ โดยประชาชนอาจไม่ได้ร่วมคิดเลยก็ได้ ดังนั้น เพื่อทำให้เกิดความชัดเจนและสามารถพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ในอนาคต การเข้าใจในเรื่องระดับการมีส่วนร่วมเป็นเรื่องสำคัญ”

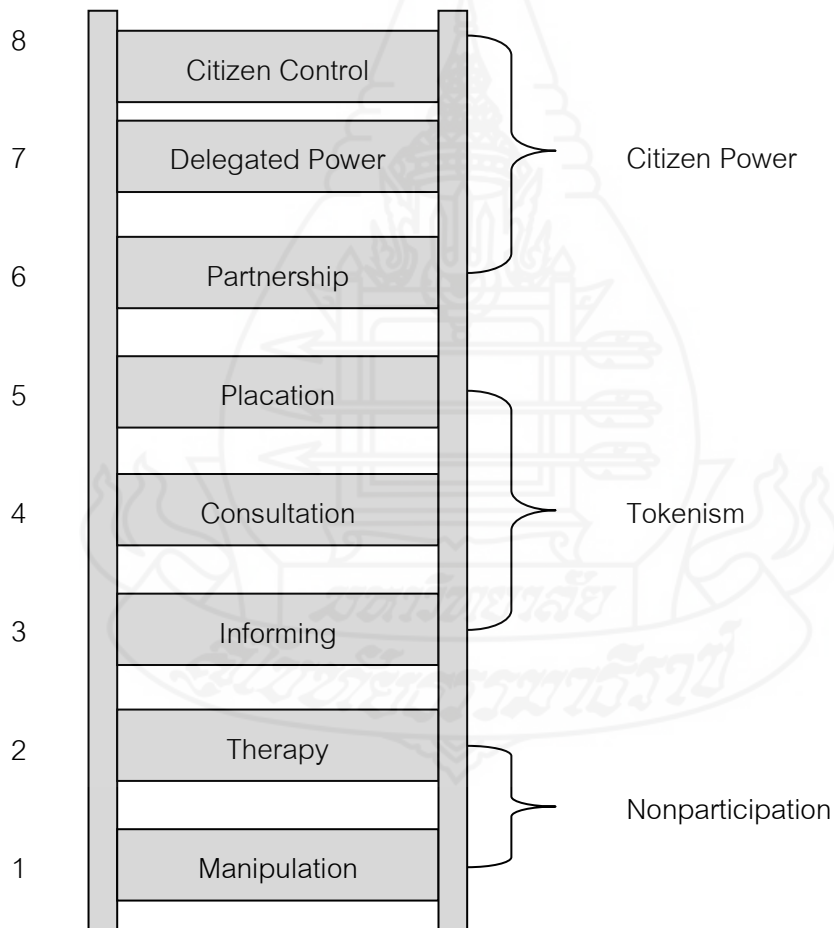
มีนักวิชาการมากมายเสนอตัวแบบการมีส่วนร่วม อาทิเช่น

ตัวแบบขั้นบันไดการมีส่วนร่วมของพลเมืองของ Arnstein

เชอร์รี อาร์ อาร์มสไตน์ (Shery R. Arnstein 969, pp. 67) กล่าวว่า “ตัวแบบขั้นบันไดการมีส่วนร่วมของพลเมือง” หรือ “Ladder of Citizen Participation” ของ Arnstein ถือ

ตัวแบบที่ได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง เพราะนำเสนอตั้งแต่ ค.ศ. 1969 ซึ่งแบ่งบันไดการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 8 ขั้น ดังแสดงในภาพที่ 2.2 ประกอบด้วย

- 1) ขั้นการควบคุม (Manipulation)
- 2) ขั้นการรักษา (Therapy)
- 3) ขั้นการให้ข้อมูล (Informing)
- 4) ขั้นการรับฟังความคิดเห็น (Consultation)
- 5) ขั้นการปลืษหาหรือ (Placation)
- 6) ขั้นการเป็นหุ้นส่วน (Partnership)
- 7) ขั้นมอบหมายอำนาจ (Delegated Power) และ
- 8) ขั้นอำนาจพลเมือง (Citizen Control)”

ภาพที่ 2.2 แสดงขั้นบันไดการมีส่วนร่วมร่วมของพลเมืองของ Arnstein (1969)

อรรถัย ก๊กผล (2552, น. 27) กล่าวว่า “ระดับชั้นบันไดที่สูงขึ้นสะท้อนอำนาจของประชาชนที่มากขึ้น สำหรับ Arnstein นั้น ชั้นบันไดที่ 1 และ 2 ถือว่ายังไม่เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนเลย หรือที่เรียกว่า Nonparticipation ส่วนชั้นที่ 3 ถึงชั้นที่ 5 เรียกว่า Tokenism หมายถึงประชาชนมีโอกาสในการให้ข้อมูลความคิดเห็นแต่ยังไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ ชั้นที่ 6, 7 และ 8 ถือว่าประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจหรือเรียกว่า Citizen Power จากตัวแบบนี้สะท้อนให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในระดับเป็นภาคีหุ้นส่วน (Partnership) จึงจะเป็นจุดเริ่มของบทบาทและอำนาจของประชาชนอย่างแท้จริง”

ตัวแบบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนของ IAP2

อรพินท์ สพอิชคชัย (2550, น. 42) กล่าวว่า “ตัวแบบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนนี้นำเสนอโดยสมาคมนานาชาติด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (International Association of Public Participation) ซึ่งแบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 5 ชั้น ซึ่งเป็นตามหลักการเดียวกับของ Arnstein คือ ยิ่งสูงยิ่งสะท้อนอำนาจและอิทธิพลของประชาชนในการบริหารหรือตัดสินใจมากขึ้นด้วย”

และ อรพินท์ สพอิชคชัย (2550, น. 54) ยังได้กล่าวอีกว่า “โดยตัวแบบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนของ IAP2 แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

1) การมีส่วนร่วมในระดับเสริมอำนาจให้ประชาชนเป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับที่สูงสุด เพราะให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการตามผลการตัดสินใจนั้น รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ที่รู้จักกันดีคือ การลงประชามติ หรือสภาเมือง การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้สะท้อนความยินยอมพร้อมใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการยอมรับอำนาจการตัดสินใจของประชาชนหรือชุมชน อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมในระดับนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีกระบวนการเสริมความสามารถของประชาชนให้สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง อาทิเช่น ข้อมูลที่ครอบคลุมเพียงพอ การเสริมสร้างทักษะให้ประชาชนวิเคราะห์ข้อมูลและตัดสินใจหาทางแก้ปัญหาที่มีคุณภาพ การใช้การมีส่วนร่วมในระดับนี้สะท้อนให้เห็นถึงอำนาจของประชาชนในระดับสูง

2) การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือเป็นการให้บทบาทของประชาชนในระดับสูง โดยประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำงานร่วมกันในกระบวนการของการตัดสินใจ ฉะนั้นความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในการตัดสินใจค่อนข้างสูง รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ เช่น คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน และคณะที่ปรึกษาฝ่ายประชาชน ผลการตัดสินใจที่ออกมาเป็นผลการตัดสินใจร่วมกัน เชื่อว่าน่าจะนำไปสู่การเสริมสร้างความ

สมานฉันท์ในสังคม เพราะประชาชนหรือตัวแทนของประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในองค์กรตัดสินใจด้วย ไม่ใช่เพียงให้ความคิดเห็นต่อองค์กรตัดสินใจ

3) การมีส่วนร่วมในระดับเข้ามามีบทบาทเป็นลักษณะการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทำงานตลอดกระบวนการตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชนอย่างจริงจังและมีจุดมุ่งหมายชัดเจน ข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในทางเลือกต่างๆ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนขั้นนี้ใกล้เคียงกับการมีส่วนร่วมในระดับการร่วมมือ เพียงแต่รูปแบบการมีส่วนร่วมมีลักษณะเป็นกิจกรรมถาวรมากกว่าการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นนี้ อำนาจการตัดสินใจสุดท้ายยังเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างเข้มข้น ตัวอย่างเทคนิคการมีส่วนร่วมที่ใช้มาก อาทิเช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ การตั้งคณะทำงานภาคประชาชน เป็นต้น

4) การมีส่วนร่วมในระดับรับฟังความคิดเห็นเป็นลักษณะการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้สึกและความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจ ดังนั้น ประชาชนมีบทบาทในฐานะเป็นผู้ให้ข้อมูล การตัดสินใจเป็นบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ เทคนิคการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ เช่น การสำรวจความคิดเห็น การประชุมสาธารณะ ปัจจุบันนี้กฎหมายส่วนใหญ่มักกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างน้อยในระดับการรับฟังความคิดเห็น

5) การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสารเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด บทบาทของประชาชนน้อยมาก เพียงแต่รับทราบที่เกิดอะไรที่ไหน ปัจจุบันการที่ภาครัฐตัดสินใจในเรื่องที่กระทบประชาชนและแจ้งให้ประชาชนทราบ สะท้อนความล่าช้าในการบริหารงาน และสะท้อนว่าภาครัฐทำตนเป็นคุณพ่อรู้ดี แต่ในขณะเดียวกันจำเป็นต้องตระหนักว่าไม่อาจจะเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นใด การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเป็นเรื่องที่สำคัญมาก แต่ต้องไม่ใช่การให้ข้อมูลในลักษณะประชาสัมพันธ์ โดยให้มองแต่ด้านดีเท่านั้น หัวใจสำคัญคือ การให้ข้อเท็จจริง ครอบคลุมและเพียงพอ เพื่อให้ประชาชนได้ข้อเท็จจริงและตัดสินใจแสดงความคิดเห็นอย่างมีคุณภาพ”

เรณูมาศ รักษาแก้ว (2557, น. 74)กล่าวว่า “การแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความละเอียดของการแบ่งเป็นสำคัญ โดยมีข้อพึงสังเกตคือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำ จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใด จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมก็จะลดลงตามลำดับ”

และเรณูมาศ รักษาแก้ว (2557, น. 78) ยังได้กล่าวว่า “ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงตามลำดับจากต่ำสุดไปหาสูงสุด ได้แก่

1) ระดับการให้ข้อมูลเป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชน โดยวิธีการต่างๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าวสาร และการแสดงนิทรรศการ เป็นต้น แต่ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับใดๆ

2) ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ ผู้วางแผนโครงการจะเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น เพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินข้อดีข้อเสียของโครงการอย่างชัดเจนมากขึ้น เช่น การจัดทำแบบสอบถามก่อนริเริ่มโครงการต่างๆ หรือการบรรยายและเปิดโอกาสให้ผู้ฟังแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการนั้นๆ เป็นต้น

3) ระดับการปรึกษาหารือ เป็นการเจรจาอย่างเป็นทางการระหว่างผู้วางแผนโครงการและประชาชน เพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นข้อสงสัยต่างๆ เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น

4) ระดับการวางแผนร่วมกัน เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่ผู้วางแผนโครงการกับประชาชนมีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนเตรียมโครงการ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการโครงการ เหมาะที่จะใช้สำหรับการพิจารณาประเด็นที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การใช้อนุญาโตตุลาการเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน เป็นต้น

5) ระดับการร่วมปฏิบัติเป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการกับประชาชนร่วมกันดำเนินโครงการ เป็นขั้นการนำโครงการไปปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

6) ระดับการควบคุมโดยประชาชนเป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชน เพื่อแก้ปัญหา ข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ แต่การลงประชามติจะสะท้อนถึงความต้องการของประชาชนได้ดีเพียงใด ขึ้นอยู่กับความชัดเจนของประเด็นที่จะลงประชามติและการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับข้อดีข้อเสียของประเด็นดังกล่าวให้ประชาชนเข้าใจอย่างสมบูรณ์และทั่วถึงเพียงใด โดยในประเทศที่มีการพัฒนาทางการเมืองแล้ว ผลของการลงประชามติจะมีผลบังคับให้รัฐบาลต้องปฏิบัติตาม แต่สำหรับประเทศไทยนั้น รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันบัญญัติให้ ผลของการประชามติมีทั้งแบบที่มีข้อยุติโดยเสียงข้างมาก และแบบที่เป็นเพียงการให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีซึ่งไม่มีผลบังคับให้รัฐบาลต้องปฏิบัติตามแต่อย่างใด (มาตรา 165)”

4.3 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน

เจมส์ แอล. เคย์ตัน (Jame L. Kayton 1989, pp. 161) กล่าวว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ว่าในหน่วยงานใดก็ตามเป็นสิ่งที่ดีที่พึงปรารถนา เพราะการมีส่วนร่วมมีคุณประโยชน์หลากหลายประการ อย่างไรก็ตาม ประโยชน์ที่จะได้จากการมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นอยู่กับความจริงใจและความจริงจังในการดำเนินการด้วย ประโยชน์โดยทั่วไป คือ

1) เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสารและความคิดเห็นต่างๆ จะช่วยให้ได้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่ครบถ้วน รอบคอบมากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้เกิดทางเลือกใหม่ ทำให้การตัดสินใจรอบคอบและได้รับการยอมรับมากขึ้น โดยเฉพาะการตัดสินใจที่กระทบกับประชาชนโดยตรง

2) ลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น รับทราบข้อมูลคำอธิบายต่างๆ เห็นประโยชน์ส่วนรวมที่จะได้รับ จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติ แน่ใจว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมีค่าใช้จ่ายและใช้ระยะเวลา แต่เมื่อประชาชนยอมรับ การนำโครงการไปสู่การปฏิบัติจะรวดเร็วขึ้น ซึ่งในประเด็นนี้จะเห็นว่าโครงการของภาครัฐที่เร่งการตัดสินใจหรือปกปิด เมื่อประชาชนทราบภายหลัง และต่อต้านบางโครงการนำไปสู่การปฏิบัติไม่ได้ ถ้าซ้ำเป็นปีๆ บางโครงการสามารถก่อสร้างได้เสร็จและประชาชนไม่ยอมให้เข้าดำเนินการ กลายเป็นอนุสาวรีย์ร้าง ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเสียดายงบประมาณดังกล่าวสามารถนำไปสร้างคุณประโยชน์ได้มากมาย

3) การสร้างฉันทามติ สำหรับสถานการณ์ปัจจุบันการสร้างฉันทามติอาจเป็นเรื่องยาก สังคมเรากลายร่างเป็นพหุลักษณะและต้องยอมรับความหลากหลายแตกต่างทางความคิด กลไกที่ช่วยให้ความแตกต่างนั้นได้มีการแลกเปลี่ยน คือ กลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน ในทางหลักการ เราเชื่อว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจช่วยป้องกันความขัดแย้งได้ แต่ในสังคมไทยที่ผ่านมา ภาครัฐมักดำเนินการตัดสินใจไปก่อน เมื่อประชาชนต่อต้านจึงจัดกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเข้าไปแล้ว หากเกิดเป็นความขัดแย้งขึ้น จำเป็นต้องใช้หลักการจัดการความขัดแย้งเข้ามาแทน ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงสามารถช่วยลดความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

4) ร่วมมือในการนำไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมของประชาชนเมื่อประสบความสำเร็จ จะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

5) ช่วยทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความใกล้ชิด สร้างความสัมพันธ์ที่ดี สร้างความรู้สึกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นของประชาชนไม่ใช่เป็นของนักการเมืองเท่านั้น นอกจากนี้ด้วยความใกล้ชิด ผู้บริหารท้องถิ่นจะไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชน และเกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความกังวลของประชาชน

6) ช่วยพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้การศึกษาแก่ประชาชน เพื่อเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจและเป็นเวทีฝึกผู้นำชุมชน

7) ช่วยทำให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น การมีส่วนร่วมเป็นการเพิ่มทุนทางสังคม และช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นสอดคล้องกับการปกครองตามหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม”

4.4 เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน

เรณูมาศ รักษาแก้ว (2557, น. 59) กล่าวว่า “เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน มี 3 ประการ คือ

- 1) การมีอิสรภาพในการเข้าร่วม หมายถึง การเข้าร่วมต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ
- 2) ความเสมอภาคในการเข้าร่วมกิจกรรม หมายถึง ทุกคนที่เข้าร่วมต้องมีสิทธิเท่าเทียมกัน
- 3) ผู้เข้าร่วมต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วมกิจกรรม หมายถึง มีความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ แต่หากกิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อนเกินความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย ก็จะต้องมีการพัฒนาศักยภาพให้พวกเขาสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้”

4.5 ปัญหาที่เป็นอุปสรรคของการมีส่วนร่วม

ถวิลวดี บุรีกุล (2552, น. 73) กล่าวว่า “ปัญหาที่เป็นอุปสรรคของการมีส่วนร่วม ได้แก่

- 1) เจ้าหน้าที่ภาครัฐและประชาชนขาดการรับรู้เกี่ยวกับแนวคิด และความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 2) โครงสร้างกฎหมายและกระบวนการนโยบายยังไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมอย่างเพียงพอ
- 3) การขาดแคลนผู้มีทักษะในการใช้เครื่องมือสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

- 4) ปัญหาเรื่องวัฒนธรรมการเมืองและความพร้อมของประชาชน
- 5) ปัญหาด้านความพร้อมของภาครัฐ
- 6) การไม่มีตัวชี้วัดที่ชัดเจน ที่จะบอกให้ทราบว่าประชาชนมีส่วนร่วมแล้วหรือยัง หรือหน่วยงานของรัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด ทำให้ผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถทำงานให้ดีขึ้นได้เพราะไม่มีมาตรฐานในการทำงานที่ชัดเจน”

4.6 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล (2548, น. 37)กล่าวว่า“การที่ประชาชนทำหน้าที่ปกครองด้วยตนเองโดยตรง หรือการเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่แทนตนนั้น เป็นกลไกที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้กระบวนการทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยทุกกระบวนการ ทุกระดับ และทุกมิติ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่ประชาชนต้องมีคุณสมบัติที่เอื้อหรือสนับสนุนต่อหลักการประชาธิปไตย เช่น มีความสนใจ กระตือรือร้นที่จะเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมือง หรือติดตาม ควบคุม และตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลอย่างจริงจัง เป็นต้น หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า ประชาชนต้องมีวัฒนธรรมทางการเมืองตามที่คณะที่ว่า “กิจกรรมทางการเมืองการปกครองเป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องเอาใจใส่รับผิดชอบจะหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธให้พ้น ความรับผิดชอบของตนหาได้ไม่” หรือ “การเมืองเป็นเรื่องของทุกคน”

การมีส่วนร่วมในทางการเมือง (Political Participation)จึงเป็นหัวใจของการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย โดยเฉพาะในสังคมประชาธิปไตยแบบตะวันตก แต่มีได้หมายความว่า ประชาชนทั้งหมดจะต้องประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมในทางการเมือง เพราะยังมีประชาชนอีกจำนวนหนึ่งที่พอใจเป็นผู้สังเกตการณ์ทางการเมืองมากกว่าจะเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองโดยตรง และในบางประเทศหรือบางสถานการณ์นั้น หากเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากเกินไป ก็อาจจะไม่เกิดผลดีได้ เนื่องจากในบริบทของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองนั้น ประชาชนจะมีสิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมือง ทั้งรูปแบบหรือวิธีการ และขอบเขต กลุ่มหรือจำนวนของประชาชนผู้มีสิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมืองได้ดีมากน้อยเพียงใดนั้น ยังขึ้นอยู่กับระดับของพัฒนาการทางการเมือง ความตื่นตัวในทางการเมือง และวุฒิภาวะทางการเมืองหรือภูมิปัญญาทางการเมืองของรัฐนั้นๆ เป็นสำคัญด้วย

การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน จึงมิใช่มีเพียงการออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนหรือการมีส่วนร่วมในทางการเมืองรูปแบบอื่นรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเท่านั้น และประชาชนผู้มีสิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมืองก็ได้จำกัดว่าต้องเป็นชายหรือหญิง หรือต้องอายุ 20 ปีบริบูรณ์ หรือต้องไม่เป็นผู้ทุพพลภาพ หรือต้องสำเร็จการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งเท่านั้น

ในกระแสการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองนั้น วิกฤตการณ์เรียกร้องสิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนเกิดขึ้นบ่อยๆ ในสังคมการเมืองของประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทยด้วย เช่น การเรียกร้องของขุนนางอังกฤษที่จะมีมหากฎบัตร หรือแมกนาคาร์ต้า (Magna Carta) เพื่อขยายสิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมืองของคนอังกฤษ การเรียกร้องประชาธิปไตยของนักศึกษาจีนที่จัตุรัสเทียนอันเหมย เมื่อปีพุทธศักราช 2527 การเปลี่ยนแปลงการปกครองไทยเพื่อให้ปวงชนไทยได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย เมื่อปีพุทธศักราช 2475 หรือการปฏิรูปการเมืองไทยเมื่อปีพุทธศักราช 2544 โดยมีการเพิ่มรูปแบบ วิธีการ และขยายขอบเขต กลุ่มหรือจำนวนของประชาชนผู้มีสิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมืองเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญวัตถุประสงค์หนึ่ง

การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมือง เป็นพัฒนาการมีส่วนร่วมในทางการเมืองไทยแบบพหุนิยม (Pluralism) หรือเป็นแนวความคิดที่เคารพความแตกต่าง (Difference) และความหลากหลาย (Diversity) ในมิติต่างๆ ของผู้คนในสังคม ตั้งแต่การเมือง ชีวีตทางสังคม และวัฒนธรรม (ธีรยุทธ บุญมี, 2543, น. 24) อันเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการผลักดันหรือการพัฒนาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ก่อให้ชุมชนเข้มแข็ง หรือที่เรียกว่า “ประชาสังคม” ในปัจจุบัน ทั้งนี้ ได้มีการนำเสนอแนวความคิดเรื่องพหุนิยมกันมาตั้งแต่ยุคแห่งการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย 14 ตุลาคม 2516 แต่ช่วงนั้นอุดมการณ์ประชาธิปไตยได้เลือนหายไป โดยมีแนวความคิดเกี่ยวกับสังคมนิยมมาแทนที่

จนกระทั่งทศวรรษที่ผ่านมา (นับจากเหตุการณ์พฤษภา 2535) เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการปฏิรูปการเมืองไทย ประชาชน นักการเมือง นักวิชาการ สื่อมวลชน องค์กรเอกชน และสภาร่างรัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญกับ “การมีส่วนร่วมในทางการเมือง” (Political Participation) มากเป็นพิเศษ จนดูเหมือนว่าจะเป็นคำที่มีความหมายยิ่งใหญ่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นับตั้งแต่กรอบเบื้องต้นของร่างรัฐธรรมนูญ เจตจำนงของสภาร่างรัฐธรรมนูญ สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญจึงล้วนแต่มีผลให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองทุกระดับในกระบวนการเมืองมากยิ่งขึ้น และยังสามารถรับรองสิทธิขั้นพื้นฐาน (Basic Rights or Fundamental Rights) สิทธิในการแสดงความคิดเห็น โดยการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น เป็นต้น และสิทธิของพลเมือง (Citizen's Rights) เช่น สิทธิออกเสียงเลือกตั้งและสมัครรับเลือกตั้ง เสรีภาพในการรวมกันเป็นพรรคการเมือง เป็นต้น เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน

ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นั้น นับเป็นคุณูปการอันยิ่งใหญ่ของการปฏิรูปการเมือง มีผลให้ประชาชนมีช่องทางเข้ามามีส่วนร่วม ในทางการเมืองในทุกมิติแห่งกระบวนการทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยทั้งใน แนวราบ (รูปแบบหรือวิธีการ) และแนวตั้ง (ขอบเขตหรือจำนวนของประชาชนผู้มีสิทธิมีส่วนร่วม ในทางการเมือง) โดยบัญญัติไว้ชัดเจนในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 76 ดังนี้

“มาตรา 76 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการ กำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ”

นอกจากนั้น บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฉบับใหม่อีกหลายมาตราก็ได้เปิดโอกาส ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างเป็นรูปธรรมเด่นชัดอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนใน รัฐธรรมนูญทั้ง 15 ฉบับที่ประเทศไทยเคยใช้มา สิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนตาม รัฐธรรมนูญฉบับใหม่จึงได้เปิดกว้างขึ้นทั้งด้านรูปแบบ หรือวิธีการของการมีส่วนร่วมในทางการเมือง ของประชาชน และขอบเขต กลุ่ม หรือจำนวนของประชาชนผู้มีสิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมือง ก่อให้เกิด “ระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” (Participatory Democracy) และสร้าง “ระบบพหุ การเมือง” (Plural Politics) ที่นำไปสู่ “การเมืองภาคประชาชน”

ประชาชนจะได้ใช้สิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดไว้ หรือไม่ นั้น ยังไม่อาจสรุปได้ เพราะในกระบวนการทางการเมืองมีปัจจัยอื่นอีกมากที่เป็นตัวแปร ทำให้เกิดกระบวนการและพฤติกรรมเบี่ยงเบน ซึ่งอาจทำให้ประชาชนไม่ได้ใช้สิทธิมีส่วนร่วม ในทางการเมืองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ก็ได้ นอกจากนั้น การนำแนวความคิดของ ประเทศตะวันตกมาใช้ ในกระแสของวัฒนธรรมทางการเมืองไทยและวุฒิภาวะทางการเมืองไทย แบบดั้งเดิมนั้น จะเกิดผลต่อการปฏิรูปการเมืองไทยอย่างไร เป็นประเด็นที่ทั้งภาครัฐและภาค ประชาชนจึงต้องผลักดันให้ประชาชนได้ใช้สิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามเจตนารมณ์ของ รัฐธรรมนูญ เพื่อสร้างระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) และพหุ สังคม (ประชาสังคม) - พหุการเมือง(Plural Society – Plural Politics) ให้เป็นกลไกหนึ่งที่จะทำให้เกิดความสมดุลทางการเมืองต่อไป

นิยามของคำว่า “การมีส่วนร่วมในทางการเมือง” หมายถึง การที่ประชาชนเข้า ร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ หรือผู้นำรัฐบาล รวมทั้งกดดันให้รัฐบาลกระทำตามความประสงค์ของตนหรือกลุ่มของตน และโดยที่การมีส่วนร่วม ในทางการเมืองเป็นเครื่องชี้วัดพัฒนาการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของแต่ละประเทศ

การมีส่วนร่วมในทางการเมืองก็ควรที่จะเป็นการมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามที่กฎหมายกำหนด
 ดังนั้น ประเทศที่พัฒนาการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับที่ดีแล้ว ก็มักจะ
 กำหนดให้ประชาชนในทุกๆระดับมีสิทธิส่วนร่วมในทางการเมืองตามกฎหมายที่มีผลในทางปฏิบัติ
 อย่างเป็นรูปธรรม ในทุกมิติของกระบวนการทางการเมือง

ทั้งนี้ “การมีส่วนร่วมในทางการเมือง”จึงต้องเป็นการกระทำที่มีวัตถุประสงค์เพื่อ
 มีอิทธิพลในการตัดสินใจของรัฐบาลเป็นสำคัญ และการกระทำใดไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อมีอิทธิพล
 ในการตัดสินใจเลือกนโยบายของรัฐบาล หรือเลือกบุคคลสำคัญที่สามารถกำหนดนโยบายของ
 รัฐบาลได้ ก็ไม่ถือเป็นการมีส่วนร่วมในทางการเมือง

แนวความคิด(CONCEPT)ของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบบ
 ประชาธิปไตย ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยโดยตรง (Direct
 Democracy)โดยประชาชนของรัฐทั้งหมดจะร่วมประชุมพิจารณาเรื่องต่างๆ หรือทำหน้าที่เป็นสภา
 เอง ตามทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ซึ่งรุสโซ (Rousseau) เป็นหนึ่งในผู้นำคนสำคัญใน
 การเผยแพร่ความคิดนี้ โดยมีหลักการว่า ประชาชนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์
 ในสังคม กล่าวคือ ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการบัญญัติกฎหมาย อันเป็นการเจตจำนงร่วมกัน
 ซึ่งเคยใช้ในบางแคว้นในสวิตเซอร์แลนด์ แต่เมื่อจำนวนประชาชนมากขึ้น การปกครองในระบบ
 ประชาธิปไตยโดยตรง (Direct Democracy) จึงเป็นเรื่องที่ยากแก่การที่จะให้ประชาชนทุกคนใช้
 อำนาจอธิปไตยด้วยตนเอง (ส. ศิวรักษ์, 2519, น. 166)

2) การมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนหรือ
 ประชาธิปไตยโดยอ้อม (Representative Democracy or Indirect Democracy) ตามทฤษฎี
 อำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ ประชาชนจะเลือกผู้แทนทำหน้าที่แทนตนในสภา โดยที่ประชาชนยัง
 พอลจะมีช่องทางในการควบคุมการปกครองได้บ้าง ขอบเขตของการมีตัวแทนของปวงชน
 นั้นต้องเป็นไปอย่างกว้างขวางทั่วไป ประชาชนทั่วไปต้องมีสิทธิที่จะมีตัวแทน สิทธิออกเสียง
 เลือกตั้งจะไม่ใช่เป็นของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือมีเงื่อนไขกีดกันประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และสิทธิ
 พื้นฐาน (Basic Rights or Fundamental Rights) ของประชาชนต้องได้รับการรับรอง เช่น สิทธิใน
 การพูด การเขียน การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การนับถือศาสนา และสิทธิที่เท่าเทียมกันในศาล เป็นต้น

3) การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในระบบประชาธิปไตยแบบกึ่ง
 โดยตรง(Semi-direct Democracy)เป็นการนำการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย
 โดยตรงมาผสมผสานกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยแบบ

ตัวแทน (ไพโรจน์ ชัยนาม, 2524) ซึ่งน่าจะใกล้เคียงกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

4) การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) หรือที่เรียกกันว่า “ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” เป็นประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองในระดับต่างๆ มากขึ้น โดยให้ประชาชนมีอำนาจในการควบคุมและตรวจสอบการทำงานของผู้ที่ได้รับเลือกตั้งให้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนด้วย มิใช่เพียงมีอำนาจเพียงเป็นที่มาแห่งอำนาจปกครองหรือมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเท่านั้นซึ่งลักษณะหรือรูปแบบของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองนั้น อาจจะเป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยโดยตรง อาทิเช่น การออกเสียงประชามติ การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง เป็นต้น ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมจึงน่าจะอยู่ตรงกลางระหว่างการมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบตัวแทนหรือประชาธิปไตยโดยอ้อมที่ประชาชนมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งอย่างเดียว กับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองตัวแทนซึ่งประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมือง ในรูปแบบของประชาธิปไตยโดยตรงควบคู่กันไปด้วย (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2541, น. 57-81)

5) การมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบพหุการเมือง (Plural Politics) เป็นการยอมรับหลักการการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม โดยการมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบผู้แทน เช่น การเลือกตั้ง เป็นต้น เพื่อให้ได้ผู้แทนไปทำหน้าที่แทนตนและการมีส่วนร่วมในทางการเมืองโดยตรง เช่น การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การออกเสียงประชามติ เป็นต้น ยังยอมรับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนกลุ่มต่างๆ ได้มีสิทธิส่วนร่วมในทางการเมืองเท่าเทียมกัน และปฏิเสธการผูกขาดอำนาจทางการเมืองให้เป็นของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง การมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบพหุการเมืองจึงต้องยอมรับภาวะความเป็นพหุสังคม (Plural Society) อันเป็นการเคารพความแตกต่าง (Difference) และความหลากหลาย (Diversity) และระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

ดังนั้น การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนจึงสามารถกระทำได้หลายรูปแบบหรือวิธีการ และขอบเขต กลุ่ม หรือจำนวนและกลุ่มของประชาชนผู้มีสิทธิเข้ามีส่วนร่วมจำกัดน้อยลงทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองกว้างขึ้น แม้ว่าในอดีตนั้น การตัดสินใจทางการเมืองและกิจกรรมทางการเมืองเป็นของกลุ่ม “ผู้นำ” ในสังคมเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น และปัจจุบันยังไม่สามารถปฏิบัติตามแนวความคิดที่กล่าวมาแล้วนั้นได้เลยทีเดียว แต่การยึดถือและ

เรียกร้องให้ปฏิบัติตามแนวความคิดและอุดมการณ์ประชาธิปไตย ประชาชนก็จะได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น

เมื่อใดประชาชนหรือกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ เรียกร้องที่จะเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการการตัดสินใจ การเลือก นโยบาย หรือปฏิบัติตามนโยบายเพิ่มมากขึ้น และในขณะเดียวกันรัฐและปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองได้พัฒนาอยู่ในระดับหนึ่ง ก็จะเพิ่มรูปแบบหรือวิธีการและขยายขอบเขต หรือจำนวนและกลุ่มของประชาชนที่มีส่วนร่วมในทางการเมือง มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม กล่าวคือ การเรียกร้องทางการเมือง โดยพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ผู้แทนในรัฐสภา และประชาชนทั่วไป ทำให้เกิดความหลากหลายในทางการเมือง เกิดการต่อรองทางการเมืองระหว่างผู้นำด้วยกันเอง และระหว่างผู้นำกับกลุ่มผู้เรียกร้อง เป็นการผลักดันและกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ให้สัมพันธ์กับความต้องการของสังคมโดยรวม

การขยายรูปแบบหรือวิธีการและขอบเขต หรือจำนวนและกลุ่มของประชาชนผู้มีสิทธิส่วนร่วมในทางการเมือง ทั้งๆ ที่เป็นความประสงค์ของรัฐ (ฝ่ายปกครอง) และที่เป็นการเรียกร้องของประชาชนและกลุ่มพลังมวลชนต่างๆ ของรัฐ ซึ่งอาจเกิดจากการรื้อระดมทางสังคม (Social Mobilization) หรือเกิดจากระบวนการที่ความผูกพันทางจิตวิทยา เศรษฐกิจ และสังคมแบบเก่าๆ ล่มสลายไป และประชาชนก็พร้อมที่จะรับการขัดเกลาทางสังคมและพฤติกรรมรูปแบบใหม่ทั้งหลาย ตามทฤษฎีของ ดอยช์ (Deutch) จะทำให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยมและความคาดหวัง จากวิถีชีวิตแบบเก่าๆ เป็นวิถีชีวิตที่ทันสมัย ประชาชนอ่านออกเขียนได้มากขึ้น มีการศึกษาดีขึ้น มีการสื่อสารและคมนาคมกว้างขวางและก้าวไกลยิ่งขึ้น การเข้าถึงข่าวสารต่างๆ ของมวลชนมีมากขึ้น อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

แต่อย่างไรก็ตาม หากการรื้อระดมทางสังคมกับการพัฒนาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการให้สิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมืองไม่มีความสมดุลหรือไม่สอดคล้องกัน ก็จะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมประชาธิปไตยในประเทศที่กำลังพัฒนารวมถึงประเทศไทยด้วย ที่มักจะเกิดความสับสนทางการเมืองอันเนื่องจากการขยายรูปแบบหรือวิธีการและขอบเขต หรือจำนวนและกลุ่มของประชาชนผู้มีสิทธิส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน ถ้าไม่มีสถาบันทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพเข้ามาแก้ไขปัญหาก็มักจะเกิดความวุ่นวายทางการเมืองได้ง่ายๆ หรือประชาชนอาจจะเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองตามที่การขยายรูปแบบหรือวิธีการและขอบเขต หรือจำนวนและกลุ่มของประชาชนผู้มีสิทธิส่วน

ร่วมในทางการเมืองนั้นๆ น้อยเกินความคาดหมาย หรืออาจจะก่อให้เกิดผลในเชิงลบต่อการพัฒนาทางเมือง เศรษฐกิจ และสังคมได้มากกว่าผลในเชิงบวกที่ได้จากการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมในทางการเมืองจึงเป็นกลไกหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนกับรัฐ (ผู้ปกครอง) ได้มีโอกาสสื่อสารและประสานอรรถประโยชน์ร่วมกัน การดำเนินนโยบายการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของรัฐจะเป็นไปตามเจตจำนงของประชาชนมากขึ้น อันเป็นการส่งเสริมและพัฒนาให้ระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการเมืองที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้มากที่สุด”

4.7 การมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 10 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้

- 1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น
- 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ
- 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตรวจสอบการใช้ อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบขององค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขา อาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น
- 4) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมาย จัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการ ดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่าย ทุกรูปแบบให้ สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่
- 5) ส่งเสริมและให้การศึกษแก่ประชาชนที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

และหมวด 7 ให้อำนาจแก่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

- 1) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 10,000 คน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ (การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย)

2) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 20,000คนมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธาน วุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภาคัดถอนบุคคลผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง (นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครอง หรืออัยการสูงสุด รวมถึง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้พิพากษาหรือตุลาการ พนักงานอัยการหรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง) ด้วยเหตุมีพฤติการณ์ร้ายวร้ายผิดปกติ

(1) ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่

(2) ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

(3) ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

(4) ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมอย่างรุนแรง

3) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งย่อมมีสิทธิออกเสียง ประชามติ เห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในกิจการตามที่จัดให้มีการออกเสียงประชามติ แบ่งเป็นกรณีดังต่อไปนี้

(1) กรณีที่อาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน

(2) กรณีที่มีกฎหมายบัญญัติให้มีการออกเสียงประชามติ

4.8 พัฒนาการมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบพหุการเมือง : การเมืองภาคประชาชน

ถวิลวดี บุรีกุล (2552, น. 58) กล่าวว่า “การปฏิรูปการเมืองและการบังคับใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ทำให้เกิดประชาชนมีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในทางการเมือง ประชาชนจำนวนมากเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอย่างหลากหลาย ทั้งในรูปแบบของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองและกลุ่มคนผู้มีส่วนร่วมในทางการเมือง นำไปสู่การมีส่วนร่วมในทางการเมือง “แบบพหุการเมือง (Plural Politics)” และเกิดภาวะ “พหุสังคม (Plural Society)” และพัฒนาไปถึงการเป็น “ประชาสังคม” และ “การเมืองภาคประชาชน” ซึ่งประชาชนหรือกลุ่มผลประโยชน์แต่ละกลุ่มต่างก็จะใช้สิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมืองในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือมากกว่ารูปแบบหนึ่ง และใช้สิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระดับใดระดับหนึ่ง หรือใช้สิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมืองในหลายๆ ระดับ

การมีส่วนร่วมในทางการเมืองดังกล่าวนี้ อาจมีพื้นฐานของผลประโยชน์ขัดกัน ทำให้เกิดความขัดแย้งของกลุ่มต่างๆ อย่างชัดเจน โดยจะเห็นได้จากกรณีที่ประชาชนจากหลายเขตเลือกตั้งชุมนุมประท้วงและมีการใช้กำลังเข้าทำลายทรัพย์สินของทางราชการ เนื่องจากเห็นด้วยว่า มีการนับคะแนนไม่เป็นธรรม ถึงขนาดมีการเคลื่อนไหวมายังสำนักงานคณะกรรมการการ

เลือกตั้ง เพื่อมากัดดันให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือเพื่อมาสนับสนุนอีกฝ่ายหนึ่ง หากมองในมุมหนึ่ง ที่เห็นว่า เหตุการณ์เหล่านั้นเป็นเหตุการณ์ที่เกิดจากการที่ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมือง โดยการตรวจสอบการเลือกตั้งแล้ว ก็น่าจะเป็นอีกมิติหนึ่งของการพัฒนาการมีส่วนร่วมในทางการเมืองไทย หรือหากจะมองอีกมุมหนึ่ง ก็จะทำให้เห็นว่า เป็นการมีส่วนร่วมในทางการเมืองที่น่าจะมีผลประโยชน์อื่น ทำให้การใช้สิทธิมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อประโยชน์แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง และมีการละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น

ดังนั้น นักการเมืองบางคนจึงได้นำจุดอ่อนของการเมืองภาคประชาชนมาใช้เพื่อบิดเบือนและทำลายการเมืองภาคประชาชน โดยการพยายามทำให้การเมืองภาคประชาชนโดยรวมอ่อนแอลง ดังจะเห็นได้จากการที่นักการเมืองบางคนให้ความเห็นว่า การมีส่วนร่วมในทางการเมือง “แบบพหุการเมือง (Plural Politics)” และเกิดภาวะ “พหุสังคม (Plural Society)” อาจก่อให้เกิดความสับสนวุ่นวาย อันจะนำไปสู่ “สภาวะแห่งสังคมไร้ระเบียบ” และก่อให้เกิดผลที่ไม่พึงปรารถนา เช่น การชุมนุมประท้วงของกลุ่มสมัชชาคนจน การชุมนุมของกลุ่มลูกศิษย์ของหลวงตามหาบัว เป็นต้น ทั้งนี้ เนื่องจากบรรดานักการเมืองในระบบการเลือกตั้งที่เกรงว่า จะต้องสูญเสียอำนาจส่วนหนึ่งให้แก่การเมืองภาคประชาชน ดังปรากฏในหลายๆ เหตุการณ์ที่การเมืองภาคประชาชนถูกบิดเบือนและทำลายล้างโดยฝ่ายการปกครอง

แต่อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมในทางการเมืองมีผลต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบพหุการเมืองจะทำให้ประชาชนแต่ละกลุ่มได้มีส่วนร่วมในทางการเมือง โดยมีการยอมรับความแตกต่างและความหลากหลายของแต่ละกลุ่ม ทำให้ภาวะดุลยภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม อันจะก่อให้เกิดสังคมบูรณาการไปสู่การเป็น “ประชาสังคม” เป็นการพัฒนาไปสู่ความเป็น “ชุมชนเข้มแข็ง” และปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนในการผลักดันให้พัฒนาไปสู่ “ภาวะการเมืองภาคประชาชน” หรือ “การเมืองของพลเมือง” และเป็นการพัฒนาการเมืองแบบยั่งยืนที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างแท้จริง เป็นไปตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ว่า “การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน”

ทั้งนี้ ปัจจัยที่เอื้อต่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบพหุการเมือง เช่น การศึกษาของประชาชน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน การศึกษาวิเคราะห์ปัญหา การเชื่อมโยงและประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างการเมืองภาคประชาชนด้วยกันเอง เป็นต้น เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดพัฒนาการเมืองแบบพหุการเมืองที่เข้มแข็งโดยจะเอื้อให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองแบบใหม่ของกลุ่มต่างๆ อย่างหลากหลาย และก่อให้เกิดประเด็นทางการเมืองใหม่ๆ ที่

ขยับยกระดับเป็นประเด็นสาธารณะ เกิดการตรวจสอบกระบวนการทางการเมืองทั้งระบบ อันจะส่งผลการระบอบการเมืองที่มีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อการบริหารประเทศและประชาชนส่วนรวม”

5.บริบทของเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

5.1 ความเป็นมา

เทศบาลตำบลเชียงคาน เป็นหน่วยงานการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเดิมมีฐานะเป็นสุขาภิบาลได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลตำบลเชียงคานตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะ จากสุขาภิบาลเป็นเทศบาล เมื่อวันที่ 25 พ.ค. 2542

5.2 สภาพทั่วไปของเทศบาลตำบลเชียงคาน

เทศบาลตำบลเชียงคาน มีพื้นที่ 2.7 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเชียงคาน ห่างจากจังหวัดเลย ประมาณ 48 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 568 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ด้านเหนือ ตั้งแต่หลักเขตที่ 1 ซึ่งตั้งอยู่ที่ฝั่งใต้ของแม่น้ำโขง ตอนที่อยู่ห่างจากวัดโพนชัย ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ระยะทาง 350 เมตร และอยู่ห่างจากที่จุดเรือสาธารณะแม่น้ำโขงฝั่งใต้ ไปทางทิศตะวันตก ระยะทาง 1,350 เมตร จากหลักเขตที่ 1 เลียบตามฝั่งใต้ของแม่น้ำโขงไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ถึงฝั่งตะวันตกของปากลำน้ำฮวย ซึ่งเป็นหลักเขตที่ 2

ด้านตะวันออก จากหลักเขตที่ 2 เลียบตามฝั่งตะวันตกของลำน้ำฮวยไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ผ่านทางสายไปอำเภอท่าบ่อถึงจุดซึ่งอยู่ห่างจากทางสายไปอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ระยะทาง 250 เมตร ซึ่งเป็นหลักเขตที่ 3

ด้านใต้ จากหลักเขตที่ 3 เป็นเส้นตรงไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ผ่านทางหลวงแผ่นดินสายเชียงคาน-เลย ตรงเชิงสะพานของทางหลวง แผ่นดินสายเชียงคาน-เลย ด้านเหนือ ตอนที่อยู่ห่างจากสุขศาลาอำเภอ ระยะทาง 350 เมตร ถึงจุดซึ่งอยู่ห่างจากทางหลวงแผ่นดิน สายเชียงคาน-เลย ระยะทาง 1,000 เมตร ซึ่งเป็นหลักเขตที่ 4

ด้านตะวันตก จากหลักเขตที่ 4 เป็นเส้นตรงไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตที่ 1

เทศบาลตำบลเชียงคาน มีจำนวนประชากรนับถึงเดือน เมษายน ปี 2559 มีจำนวนทั้งสิ้น 5,494 คน ประกอบด้วย ชาย 2,670 คน หญิง 2,824 คน ความหนาแน่นของ

ประชากรในเขตเทศบาล คิดเป็น 2,034.81 คน/ตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือนรวม 2,636 ครัวเรือน

เทศบาลตำบลเชียงคานแบ่งออกเป็น 9 ชุมชนย่อยดังนี้

1. ชุมชนคุ้มวัดท่าคก	2. ชุมชนคุ้มวัดป่าไต้
3. ชุมชนคุ้มวัดศรีพนมมาศ	4. ชุมชนคุ้มวัดมหาธาตุ
5. ชุมชนคุ้มวัดศรีคุณเมือง	6. ชุมชนคุ้มวัดมัทธมมาราม (ปากกลาง)
7. ชุมชนคุ้มวัดโพธิ์ชัย	8. ชุมชนคุ้มวัดสันติวนาราม
9. ชุมชนส่วนราชการ	

5.3 อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

เทศบาลตำบลเชียงคาน มีหน้าที่ต้องทำให้เขตเทศบาลตำบลเชียงคาน ดังต่อไปนี้

- 5.3.1 รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- 5.3.2 มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
- 5.3.3 รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- 5.3.4 ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- 5.3.5 มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
- 5.3.6 ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
- 5.3.7 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- 5.3.8 บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- 5.3.9 มีโรงฆ่าสัตว์
- 5.3.10 มีตลาดสดเทศบาลตำบลเชียงคาน
- 5.3.11 มีสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
- 5.3.12 มีการบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่าง
- 5.3.13 มีการบำรุงทางระบายน้ำ

5.4 การเมืองการปกครอง

เทศบาลตำบลเชียงคาน เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดกลาง มีนายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายบริหารและมีสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 12 คน ที่ประชาชนในเขตตำบลเชียงคานเลือกตั้งมาทำหน้าที่ฝ่ายนิติ

บัญญัติ นายกเทศมนตรีตำบลเชียงคานก็มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลเชียงคานเช่นเดียวกัน

5.5 สถิติการเลือกตั้ง

5.5.1 การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2555

จำนวนหน่วยเลือกตั้ง	7	หน่วย
จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	4,421	คน
จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง	2,879	คน (คิดเป็นร้อยละ 65.12)
จำนวนบัตรเสีย	30	บัตร (คิดเป็นร้อยละ 1.04)
จำนวนผู้มาแสดงตนขอใช้สิทธิแต่ไม่ลงคะแนน	59	คน (คิดเป็นร้อยละ

2.05)

5.5.2 การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2555

จำนวนหน่วยเลือกตั้ง	7	หน่วย
จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	4,381	คน
จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง	2,879	คน (คิดเป็นร้อยละ 65.72)
จำนวนบัตรเสีย	61	บัตร (คิดเป็นร้อยละ 1.39)
จำนวนผู้มาแสดงตนขอใช้สิทธิแต่ไม่ลงคะแนน	37	คน (คิดเป็นร้อยละ

0.84)

ที่มา: กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลตำบลเชียงคาน (2559, น. 3-6)

6.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประพันธ์ สารานพกุล (2553) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดสตูลในการพัฒนาท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า 1) สมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดสตูลส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 จะแสดงบทบาทในการตราข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ด้วยการอภิปรายแสดง

ความคิดเห็นทั้งที่ตั้งใจที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลสำหรับการตราข้อบัญญัติทั่วไป ที่ไม่ใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปี มีการแสดงบทบาทน้อยมากแต่จะอภิปรายทั่วไปในการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลเพื่อแสดงบทบาทในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร การตรวจสอบการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารนอกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลไม่ค่อยแสดงบทบาทเท่าใด เนื่องจากปัจจุบันมีฝ่ายข้าราชการประจำ ร่วมกับภาคประชาชนทำหน้าที่ตรวจสอบอยู่แล้ว ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนแสดงบทบาทโดยการรณรงค์ให้ความรู้ ข้อเสนอแนะแก่ประชาชนให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและสิทธิอื่นๆ ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน และสำหรับปัญหาอุปสรรคในการแสดงบทบาทการพัฒนาท้องถิ่น สรุปได้สองประการ คือ ด้านงบประมาณที่มีจำนวนจำกัด และด้านพื้นที่ดำเนินการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล 2) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล มีข้อเสนอแนะว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล ควรประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ด้านสัดส่วนงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งนี้จะเป็นอีกทางหนึ่งในการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการแสดงผลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลให้มากขึ้นได้

รังสิวุฒิ ชำนาญงาม (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรณรงค์และการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเมืองการเลือกตั้ง และด้านการติดตามตรวจสอบการเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง 2) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานมากขึ้น รองลงมา ควรเพิ่มงบประมาณพัฒนาชุมชนให้มาก และควรให้เจ้าหน้าที่ออกไปรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของประชาชน ตามลำดับ

บัณฑิต ตั่งจิตรวัดนากุล (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสำนักขุนเณร อำเภอคงเจริญ จังหวัดพิจิตร ผลการศึกษาค้นคว้าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสำนักขุนเณร อำเภอคงเจริญ จังหวัดพิจิตร ในภาพรวมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสำนักขุนเณร อำเภอคงเจริญ จังหวัดพิจิตร พบว่า 1) ก่อนการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองขึ้นอยู่กับการเป็น

สมาชิกของกลุ่มเทศบาลจัดตั้งขึ้น และขึ้นอยู่กับการประกอบอาชีพของประชาชน 2) ระหว่างการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองขึ้นอยู่กับความเป็นสมาชิกของกลุ่มเทศบาลจัดตั้งขึ้น ทั้งนี้อาจเพราะกิจกรรมทางการเมืองส่วนใหญ่เป็นเรื่องของทางการที่คอยจัดการเลือกตั้งและประชาชนต้องมาใช้สิทธิเลือกตั้งตามกฎหมาย 3) หลังการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองขึ้นอยู่กับความเป็นสมาชิกของกลุ่มเทศบาลจัดตั้งขึ้น ทั้งนี้อาจเพราะกิจกรรมส่วนใหญ่หลังการเลือกตั้งเป็นกิจกรรมของผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง ดังนั้นประชาชนที่มีส่วนร่วมทางการเมืองมากน่าจะเป็นสมาชิกของกลุ่มเทศบาล และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายนอกกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสำนักขุนเณร อำเภอคงเจริญ จังหวัดพิจิตร พบว่า 1) ก่อนการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านการเมือง การยึดหลักทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หลักการปกครองเสียงข้างมากโดยไม่ละเมิดสิทธิเสียงข้างน้อย หลังเสรีภาพทางการเมือง วิธีการแสดงออกของเสรีภาพ หลักความชอบธรรม และหลักการประนีประนอม 2) ระหว่างการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองขึ้นอยู่กับการใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น หลักเสรีภาพทางการเมือง หลักความชอบธรรม และหลักประนีประนอม 3) หลังการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองขึ้นอยู่กับ การใช้หลักเหตุผล หลักการปกครองเสียงข้างมากโดยไม่ละเมิดสิทธิเสียงข้างน้อย หลักความชอบธรรม และหลักการประนีประนอม

รวารวรรณ ฐาปนธรรมชัย (2556) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่ออำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลมีการจัดประชุมบุคลากรและประชุมสหภาคีประจำทุกเดือน แต่บุคลากรในเทศบาลส่วนใหญ่ขาดความรู้เกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับทางราชการ ในขณะที่ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่สามารถติดตามประเมินการทำงานของเทศบาลได้ และจากการศึกษาพบกลยุทธ์ใน 4 ประเด็นได้แก่ 1) กลยุทธ์การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เชิงรุก 2) กลยุทธ์การเสริมสร้างความรู้แก่ประชาชน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน 3) กลยุทธ์การประเมินแบบเสริมพลังอำนาจ และ 4) กลยุทธ์การสร้างจิตสำนึกการให้บริการเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมให้กับประชาชน

อุดม รัตนะเพ็ง (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการตรวจสอบการบริหารงานกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล ผลการศึกษาค้นคว้าวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของสมาชิกสภา

องค์การบริหารส่วนตำบลละงู ในการปฏิบัติงานนอกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ในการพัฒนาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในเรื่องของถนนหนทางเป็นหลัก หน้าที่ในฐานะตัวแทนของชุมชน หน้าที่ในฐานะเป็นตัวแทนของหมู่บ้านโดยทำหน้าที่หลักๆในการตรวจสอบการทำงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในส่วนการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในสภาองค์การบริหารส่วนตำบลละงู มีหน้าที่พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลละงูทุกคนมีการเข้าร่วมประชุมครบองค์ประชุมทุกครั้งซึ่งถือว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลละงู ให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ในสภาและยังพบว่าการปฏิบัติหน้าที่ยังมีปัญหา เนื่องจากไม่มีการให้ข้อมูลแก่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลละงูหรือได้รับการอบรมในด้านกฎระเบียบอย่างจริงจัง ดังนั้นจึงเกิดปัญหาในการปฏิบัติงานในสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในเรื่องของขั้นตอน ระเบียบ ควรมีการให้ความรู้ และจัดเข้าฝึกอบรมในเรื่องของ กฎ ระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ที่สำคัญควรเน้นความมีจริยธรรม คุณธรรม และหลักธรรมมาภิบาล เพื่อสามารถบริการประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

พระศักดา กิตติญาโน (นาคเนตร) (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช ประชาชนมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (=3.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ด้านรับฟังข่าวสาร (=3.59) ด้านติดตามการหาเสียง (=3.29) และด้านติดต่อนักการเมืองและแสดงความคิดเห็น (=2.89) 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคคลากรต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และสถานภาพ พบว่า ตำแหน่ง ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนบุคคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และสถานภาพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน 3) ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ด้านรับฟังข่าวสาร ประชาชนส่วนมากไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารมากเท่าที่ควร และไม่ทั่วถึง น้อยมากที่จะมีการประชาสัมพันธ์ และเข้ากับเหตุการณ์

ที่เกิดขึ้นแล้ว โดยมานำเสนอที่หลังไม่ทันต่อเหตุการณ์ทำให้ประชาชนไม่เข้าใจในสิ่งที่นักการเมืองนำเสนอ ด้านติดตามการหาเสียง ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ติดตามการหาเสียงของนักการเมือง เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ของนักการเมืองท้องถิ่นไม่ค่อยครอบคลุมพื้นที่ในเขตชุมชนมากเท่าไร นานๆจะมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบความเคลื่อนไหวทางการเมือง ด้านติดต่อนักการเมืองและแสดงความคิดเห็น นักการเมืองไม่ค่อยให้ความสำคัญกับประชาชน ทำให้การติดต่อเป็นไปได้ยาก ไม่มีโอกาสได้ติดต่อ พบปะ เพื่อแสดงความคิดเห็นและไม่สามารถเข้าถึงนักการเมือง ส่วนด้านข้อเสนอแนะ นักการเมืองควรพัฒนารูปแบบในการประชาสัมพันธ์ ข่าวดาราให้มีความครอบคลุมทั่วถึง และทันสมัย สามารถเข้าถึงได้ในทุกพื้นที่ของแหล่งชุมชน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการรวบรวมข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) และใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการศึกษามากที่สุด แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ร่วมกับกรอบแนวคิด ทฤษฎี บทความ วรรณกรรม และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน จำนวน 12 คน คณะผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 5 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 9 คน พนักงานเทศบาลตำบลเชียงคาน จำนวน 35 คน และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน จำนวน 4,381 คน (กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลตำบลเชียงคาน, 2559, น. 6)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน จำนวน 4 คน คณะผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 2 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน พนักงานเทศบาลตำบลเชียงคาน จำนวน 4 คน และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน จำนวน 3 คน กำหนดโดยวิธีการใช้เกณฑ์หรือการประมาณจากจำนวนประชากร (บุญชม ศรีสะอาด, 2535, น. 38) จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant interview) คือการสัมภาษณ์โดยกำหนดตัวผู้ตอบบางคนเป็นเฉพาะเจาะจง เพราะผู้ตอบนั้นมี ข้อมูลที่ดี ลึกซึ้ง บุคคลที่เป็น “ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ” ผู้วิจัยกำหนดให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยในครั้งนี้ คือ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน จำนวน 4 คน คณะผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 2 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน พนักงานเทศบาลตำบลเชียงคาน จำนวน 4 คน และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน จำนวน 3 คน เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เป็นบทสัมภาษณ์ในเรื่อง บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ทำหนังสือขออนุญาตจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ถึง นายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน รองนายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน จำนวน 1 คน สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน จำนวน 4 คน พนักงานเทศบาลตำบลเชียงคาน จำนวน 4 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน จำนวน 3 คน ในการสัมภาษณ์

3.2 ผู้วิจัยทำการนัดหมายกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทำความเข้าใจในความเป็นมา วัตถุประสงค์ และประเด็นสำคัญของเนื้อหาของการสัมภาษณ์ การสร้างความเข้าใจและชี้แจง วัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ เพื่อทำความเข้าใจกับกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ด้วย จากนั้นผู้วิจัยจะบอกแนวคำถามที่เตรียมการมา เพื่อกลุ่มตัวอย่างจะได้ประมวลความคิดเห็นของตนเองให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น

3.3 ผู้วิจัยเตรียมการบันทึกเทประหว่างการสัมภาษณ์ เมื่อดำเนินการสัมภาษณ์และทำการบันทึกเสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่างฟังเสียงสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่บันทึกไว้ด้วยความบริสุทธิ์ใจและแก้ไขข้อความอันอาจก่อให้เกิดผลเสียหาย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้มาตรวจสอบความถูกต้องและบันทึกข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงตรรกะแบบอุปนัยย่อยไปใหญ่ (Inductive) และสรุปสังเคราะห์มาเป็นแนวทางคำตอบเขียนเป็นเชิงพรรณนาเป็นเนื้อหา โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน รองนายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน พนักงานเทศบาลตำบลเชียงคาน ผู้นำชุมชน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน เพื่อให้ได้เนื้อหาที่มีความสมบูรณ์ในข้อมูลหรือการตีความสร้างข้อสรุปและขยายผลการศึกษาให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลเชียงคาน สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน ผู้นำชุมชน พนักงานเทศบาลตำบลเชียงคาน และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน เกี่ยวกับบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เพื่อเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า

1.1 การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มีบทบาทในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยประชาชนสามารถแจ้งปัญหาหรือความต้องการได้ทางโทรศัพท์มือถือ การขอเข้าพบปะด้วยตัวเองทั้งที่บ้านและที่ทำงาน และสามารถทำหนังสือและยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ได้ที่สำนักงานเทศบาลตำบลเชียงคาน ซึ่งทั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคานและคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลเชียงคาน มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่จะนำปัญหาและความต้องการของประชาชนไปแก้ไขในทันทีหรือนำไปบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลเชียงคาน 3 ปี

จากการสัมภาษณ์ คุณหล่ง แก้วนิรันดร์ นายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน อายุ 67 ปี ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน มาแล้ว 4 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 16 ปี กล่าวว่า “มีช่องทางในการรับทราบปัญหาความต้องการของประชาชนมากที่สุด 3 ช่องทาง คือ 1) ให้ประชาชนสามารถเข้าพบเพื่อแจ้งปัญหาได้โดยตรงทั้งที่บ้านและที่ทำงาน 2) ทางโทรศัพท์มือถือ และ 3) แจ้งผ่านสำนักปลัด เทศบาลตำบลเชียงคาน โดยการเขียนคำร้องทั่วไป เมื่อได้รับทราบปัญหาข้อร้องเรียนจากประชาชนแล้วก็จะดำเนินการนำปัญหาต่างๆ

เหล่านั้น เข้าที่ประชุมคณะผู้บริหารแล้วแก้ไขปัญหาล่วงหน้าไปก่อน ถ้าหากต้องใช้งบประมาณมากถึงจะมีการประชุมสภาเทศบาลตำบลเชียงคานพิจารณาแก้ไขปัญหาโดยบัญญัติไว้ในเทศบัญญัติหรือบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลเชียงคาน 3 ปี ให้กับประชาชนต่อไป และในฐานะที่เป็นผู้บริหารมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่จะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและพร้อมที่จะเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาของประชาชนในทันทีและพร้อมเสมอที่จะพัฒนาระบบการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น” (สัมภาษณ์ 24 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณจักรพันธ์ สายจันทร์ รองนายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน อายุ 35 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งรองนายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน มาแล้ว 1 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 4 ปี** กล่าวว่า “มีช่องทางในการรับทราบปัญหาความต้องการของประชาชนมากที่สุด 3 ช่องทาง คือ 1) ประชาชนสามารถเข้ามาพบและร้องเรียนด้วยวาจาโดยตรง 2) เขียนใบคำร้องผ่านสำนักงานเทศบาลตำบลเชียงคาน และ 3) ฝากเรื่องร้องเรียนผ่านมาทางสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน เมื่อได้รับทราบปัญหาข้อร้องเรียนจากประชาชนแล้ว ก็ได้มีการนำข้อเสนอจากภาคประชาชน เพื่อนำมาแก้ไขและปรับปรุงการทำงาน ตลอดจนศึกษาความเป็นไปได้ของการให้บริการและความต้องการของประชาชน โดยไม่ขัดต่อระเบียบและกฎหมาย ในฐานะที่เป็นหนึ่งในคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลเชียงคาน มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่จะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและสั่งดำเนินการโดยทันที หากคำขอร้องนั้นไม่ขัดต่อระเบียบและกฎหมาย รวมถึงไม่เกินขอบข่ายอำนาจหน้าที่” (สัมภาษณ์ 22 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณอมรศักดิ์ เจียรพงษ์ ประธานสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน อายุ 58 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มาแล้ว 5 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 20 ปี** กล่าวว่า “มีช่องทางในการรับทราบปัญหาความต้องการของประชาชนมากที่สุด 3 ช่องทาง คือ 1) เข้าไปหาโดยตรง โดยจัดกลุ่มเป้าหมายที่จะพบปะพูดคุย 2) จัดกลุ่มเสวนา และ 3) ประชาชนเข้ามาร้องเรียนเสนอแนะ เมื่อได้รับทราบปัญหาข้อร้องเรียนจากประชาชนแล้ว แน่นนอนที่สุดที่จะนำข้อร้องเรียนดังกล่าวไปพูดในที่ประชุมสภาเทศบาล เพราะมันเป็นหน้าที่ของสมาชิกสภาโดยตรงในการนำปัญหาของประชาชน นำเสนอสู่สภาฯ เพื่อแก้ไขปัญหาล่วงหน้าตามประเมินผล ในฐานะที่เป็นหนึ่งในสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน ยินดีมาก ดีใจ ภูมิใจ และกระตือรือร้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาการในการปฏิบัติงาน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน” (สัมภาษณ์ 10 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณประไพศรี นิลน้อย รองประธานสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน อายุ 55 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.6) ดำรง**

ตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มาแล้ว 6 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 22 ปี กล่าวว่่า “มีช่องทางในการรับทราบปัญหาความต้องการของประชาชนมากที่สุด 3 ช่องทาง คือ 1) นัดประชุมที่วัดมหาธาตุ 2) ทางโทรศัพท์ และ 3) งานประเพณีท้องถิ่น เมื่อได้รับทราบปัญหาข้อร้องเรียนจากประชาชนแล้วจะประสานงานกับเจ้าหน้าที่เทศบาลผู้รับผิดชอบงานโดยตรง ในฐานะที่เป็นรองประธานสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มีความยินดีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเป็นตัวแทนรับเรื่องร้องเรียนหรือร้องทุกข์ของประชาชนไปยังเทศบาล เพื่อให้เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาระบบการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยช่วยเหลือเป็นการส่วนตัว ของใช้ ให้เงิน เป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า โดยไม่ต้องรอการช่วยเหลือจากเทศบาล” (สัมภาษณ์ 18 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณชัยสิทธิ์ ฉะพรรณรังสี สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน อายุ 46 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มาแล้ว 2 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 8 ปี** กล่าวว่่า “มีช่องทางในการรับทราบปัญหาความต้องการของประชาชนมากที่สุด คือ ต้องเข้าหาประชาชน เช่น วันพระควรจะไปรับฟังความต้องการและปัญหาภายในชุมชนนั้นๆ ในแต่ละวันพระ เพราะเชียงคาน มี 9 ชุมชน ฉะนั้นเมื่อเข้าไปร่วมทำบุญและไปร่วมรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง เมื่อรับฟังข้อร้องเรียนจากประชาชนแล้วก็จะนำเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไปพูดในที่ประชุมสภาเทศบาลเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาโดยบัญญัติไว้ในร่างเทศบัญญัติให้กับประชาชน โดยถ้าเป็นเรื่องที่ต้องใช้งบประมาณมากก็ต้องจัดทำแผนลงในงบประมาณไว้ในการแก้ไขปัญหาให้กับพี่น้องประชาชนต่อไป และมีความยินดีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเป็นตัวแทนรับเรื่องร้องเรียนหรือร้องทุกข์ของประชาชนไปยังเทศบาล เพื่อให้เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาระบบการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะมันเป็นหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาลอยู่แล้วก็จะนำปัญหาความเดือดร้อนของพี่น้องประชาชนไปแจ้งให้ทางผู้บริหารได้ดำเนินการแก้ไขต่อไป นอกจากผู้บริหารไม่สั่งการมา ก็จะดำเนินการติดตามเรื่องให้กับพี่น้องประชาชน จนกว่าปัญหาหรือข้อร้องเรียนของประชาชนจะได้รับการแก้ไข” (สัมภาษณ์ 18 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณสุระชัย แองดี สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน อายุ 46 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มาแล้ว 2 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 8 ปี** กล่าวว่่า “มีช่องทางในการรับทราบปัญหาความต้องการของประชาชนมากที่สุด 3 ช่องทาง คือ 1) พบปะกับชาวบ้านโดยตรงที่เกิดปัญหา 2) ตามงานต่างๆที่เจอกัน และ 3) ทางโทรศัพท์และมาหาที่บ้าน เมื่อรับฟังข้อร้องเรียนจากประชาชนแล้วนำเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไปพูดในที่ประชุมสภาเทศบาลเพื่อหาทาง

แก้ไขปัญหาโดยบัญญัติไว้ร่างเทศบัญญัติให้กับประชาชน โดยต้องดูปัญหาข้อร้องเรียนก่อนว่า ยากหรือง่าย ถ้าใช้งบเยอะก็จะเอาเข้าร่างเทศบัญญัติ อันไหนทำได้เลยก็รีบดำเนินการให้ทันที และมีความยินดีที่จะรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเป็นตัวแทนรับเรื่องร้องเรียนหรือร้องทุกข์ของประชาชนไปยังเทศบาล เพื่อให้เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาระบบการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยรับเรื่องร้องเรียนแล้วไปดูที่เกิดปัญหา เพื่อจะได้คิดว่าควรจะแก้ไขอย่างไร แล้วนำเรื่องส่งให้เทศบาลรับทราบปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนให้เร่งดำเนินการแก้ไขโดยด่วน” (สัมภาษณ์ 16 พฤศจิกายน 2559)

และสอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณสำเนียง ทาก่อม ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อายุ 64 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาโท อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคานมาแล้ว 64 ปี** กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลฯ ยินดีรับฟังปัญหา ความต้องการหรือความคิดเห็นของเรา แล้วนำไปร้องเรียนหรือร้องทุกข์กับสภาเทศบาลตำบลเชียงคานและเทศบาลตำบลเชียงคาน เพื่อให้เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาระบบการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น” (สัมภาษณ์ 10 พฤศจิกายน 2559)

1.2 การเปิดให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาเทศบาล

สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มีบทบาทในการเปิดให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาเทศบาล โดยทุกครั้งที่มีการประชุมสภาเทศบาล เทศบาลตำบลเชียงคาน และสมาชิกสภาเทศบาล จะประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ผู้แทนชุมชน ประชาชนที่สนใจเข้าร่วมรับฟังการประชุม และมีการถ่ายทอดสดการประชุมสภาเทศบาลตำบลเชียงคานทางหอกระจายข่าวระบบเสียงตามสายและระบบเสียงไร้สายเทศบาลตำบลเชียงคานไปให้ประชาชนได้รับฟังด้วย

จากการสัมภาษณ์ **คุณหลง แก้วนิรันดร์ นายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน อายุ 67 ปี ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน มาแล้ว 4 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 16 ปี** กล่าวว่า “ในการประชุมสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน หน่วยงานของเราจะทำหนังสือเชิญสมาชิกสภาเทศบาล และผู้นำชุมชนทั้ง 9 ชุมชน รวมทั้งทำการประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายเสียงตามสายให้ประชาชนโดยทั่วไปที่ให้ความสนใจเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาเทศบาลตำบลเชียงคานทุกครั้ง” (สัมภาษณ์ 24 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณจักรพันธ์ สายจันทร์ รองนายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน อายุ 35 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งรองนายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน มาแล้ว 1 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 4 ปี** กล่าวว่า “ในการประชุมสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน หน่วยงานของเราจะมีการเปิดให้ผู้แทนชุมชน ตลอดจนผู้

ที่สนใจ รวมถึงมีการถ่ายทอดสดทางหอกระจายเสียงระบบเสียงตามสายไปให้ประชาชนได้รับฟัง” (สัมภาษณ์ 22 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณอมรศักดิ์ เจียรพงษ์ ประธานสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน** อายุ 58 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มาแล้ว 5 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 20 ปี กล่าวว่า “มีการเปิดให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน โดยประชาสัมพันธ์ ชักชวนประชุมสภาสัญจร กระตุ้นภาคประชาชนให้เกิดการมีส่วนร่วมมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทำกันจริงๆจังๆ ไม่ใช่ทำแค่ตามระเบียบไปวันๆ ทำงานเชิงรุก” (สัมภาษณ์ 10 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณประไพศรี นิลน้อย รองประธานสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน** อายุ 55 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.6) ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มาแล้ว 6 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 22 ปี กล่าวว่า “เปิดให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน โดยการเชิญและไปบอกกล่าวประชาชนให้เข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาเทศบาลตำบลเชียงคานถึงบ้าน” (สัมภาษณ์ 18 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณชัยสิทธิ์ ฉะพรรณรังสี สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน** อายุ 46 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มาแล้ว 2 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 8 ปี กล่าวว่า “ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาเทศบาลตำบลเชียงคานทุกครั้ง” (สัมภาษณ์ 18 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณสุระชัย แองดี สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน** อายุ 46 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มาแล้ว 2 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 8 ปี กล่าวว่า “ได้เปิดให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาเทศบาลตำบลเชียงคานเสมอทุกครั้งที่มีการประชุมสภาหรือไม่ก็นำเรื่องที่ประชุมเสร็จไปพูดคุยกับประชาชนที่สนใจที่ไม่มีเวลามาเข้าร่วมรับฟัง” (สัมภาษณ์ 16 พฤศจิกายน 2559)

และสอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณสำเนียง ทาก่อม ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน** อายุ 64 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาโท อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคานมาแล้ว 64 ปี กล่าวว่า “มีส่วนร่วมในการเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่น(ร่างเทศบัญญัติ)สู่การพิจารณาของสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน โดยการเข้าไป

ร่วมประชุม รับฟัง และเสนอโครงการ เมื่อเทศบาลจัดประชุมการทำแผนพัฒนาเทศบาลเกือบทุก ครั้ง" (สัมภาษณ์ 10 พฤศจิกายน 2559)

1.3 การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำร่างเทศบัญญัติหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาแก่ประชาชน

สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มีบทบาทในการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำร่างเทศบัญญัติหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาแก่ประชาชน โดยเมื่อมีโอกาสได้ไปพบปะประชาชน เช่น ในงานพิธีการ งานบุญ งานศพ หรืองานต่างๆที่มีประชาชนเชิญไป ก็จะสอดแทรกความรู้ทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นและความรู้เกี่ยวกับการจัดทำร่างเทศบัญญัติหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาแก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคานเกือบทุกครั้ง ตามที่กฎหมายได้เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นสู่การพิจารณาของสภาท้องถิ่นได้นั้น เทศบาลตำบลเชียงคานจึงจัดให้มีหน่วยงานหรือบุคคลที่ให้คำปรึกษาหารือหรือคำแนะนำในการจัดทำร่างเทศบัญญัติหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาแก่ประชาชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น การกำหนดจัดทำร่างเทศบัญญัติควบคุมอาคาร รูปแบบ สี สัน ขนาดพื้นที่ของอาคาร และทำการเสนอต่อชุมชน ก่อนนำเสนอต่อสภาเพื่อร่างเป็นเทศบัญญัติเทศบาลตำบลเชียงคานต่อไป สภาเทศบาลตำบลเชียงคานได้แต่งตั้งภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการร่างเทศบัญญัติเข้ามาเป็นอนุกรรมการพิจารณาด้วยหรืออาจจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชนก่อนทุกครั้ง เพื่อให้มั่นใจว่าเทศบัญญัตินั้นเป็นเพื่อประโยชน์ส่วนร่วมอย่างแท้จริง

จากการสัมภาษณ์ คุณหลง แก้วนิรันดร์ นายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน อายุ 67 ปี ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน มาแล้ว 4 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 16 ปี กล่าวว่า “เมื่อมีโอกาสได้ไปพบปะชาวบ้าน ในงานพิธีการ งานบุญ งานศพ หรืองานต่างๆที่มีชาวบ้านเชิญไป จะสอดแทรกความรู้ทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นแก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคานเกือบทุกครั้ง ตามที่กฎหมายได้เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นสู่การพิจารณาของสภาท้องถิ่นได้นั้น เทศบาลตำบลเชียงคานและสภาเทศบาลตำบลเชียงคานเคยจัดให้มีหน่วยงานหรือบุคคลที่ให้คำปรึกษาหารือหรือคำแนะนำในการจัดทำร่างเทศบัญญัติหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาแก่ประชาชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น โดยมีการจัดทำประชาคมเพื่อรับทราบปัญหา และความต้องการของชาวบ้าน และมีการจัดทำแผนพัฒนาไว้ล่วงหน้า สภาเทศบาลตำบลเชียงคานได้แต่งตั้งภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการร่างเทศบัญญัติ เข้ามาเป็นอนุกรรมการพิจารณาด้วยหรืออาจจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชน เพื่อให้มั่นใจว่าข้อบัญญัติ

ท้องถิ่นนั้นเป็นเพื่อประโยชน์ส่วนร่วม รวมทั้งเป็นการสร้างการเรียนรู้แก่ประชาชน ซึ่งที่ผ่านมา
เราได้ทำการแต่งตั้งอนุกรรมการตรวจติดตามประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลด้วย” (สัมภาษณ์ 24
พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณจักรพันธ์ สายจันทร์ รอง
นายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน อายุ 35 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่ง
รองนายก เทศมนตรีตำบลเชียงคาน มาแล้ว 1 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 4 ปี** กล่าวว่า “เมื่อ
มีโอกาสได้ไปพบปะชาวบ้านก็จะให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นแก่ประชาชนในเขต
เทศบาลตำบลเชียงคานเกือบทุกครั้ง โดยการบอกถึงสิทธิและหน้าที่ของภาคประชาชนที่พึงมีต่อ
การมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน ตามที่กฎหมายได้เปิดโอกาสให้ประชาชน
สามารถเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นสู่การพิจารณาของสภาท้องถิ่นได้นั้น เคยจัดให้มีหน่วยงาน
หรือบุคคลที่ให้คำปรึกษาหารือหรือคำแนะนำในการจัดทำร่างเทศบัญญัติหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับ
กระบวนการพิจารณาแก่ประชาชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและเข้ามามีส่วน
ร่วมมากขึ้น โดยการนำเสนอของเทศบาล เช่น การกำหนดจัดทำร่างเทศบัญญัติควบคุมอาคาร
รูปแบบ สี สัน ขนาดพื้นที่ของอาคาร และทำการเสนอต่อชุมชน ก่อนนำเสนอต่อสภาเพื่อร่างเป็น
เทศบัญญัติ สภาเทศบาลตำบลเชียงคานได้แต่งตั้งภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการร่างเทศ
บัญญัติเข้ามาเป็นอนุกรรมการพิจารณาด้วยหรืออาจจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากภาค
ประชาชน เพื่อให้มั่นใจว่าเทศบัญญัตินั้นเป็นเพื่อประโยชน์ส่วนร่วม รวมทั้งเป็นการสร้างการ
เรียนรู้แก่ประชาชน ซึ่งที่ผ่านมา เราได้มีการจัดตั้งผู้แทนชุมชนเรียกว่าประธานชุมชน ตลอดจน
มีการจัดตั้งสภาเมือง เชียงคานขึ้นมาจากการรวมตัวของกลุ่มบุคคล ประกอบด้วยพ่อค้า
ประชาชน และส่วนราชการ” (สัมภาษณ์ 22 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณอมรศักดิ์ เจียรพงษ์ ประธานสภา
เทศบาลตำบลเชียงคาน อายุ 58 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งสมาชิก
สภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มาแล้ว 5 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 20 ปี** กล่าวว่า “เมื่อมี
โอกาสได้ไปพบปะชาวบ้านก็จะให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นแก่ประชาชนในเขต
เทศบาลตำบลเชียงคาน โดยให้ความรู้อย่างมาก มุ่งมั่น ตั้งใจ ชี้แจงทำความเข้าใจ เพื่อให้
ประชาชนตระหนักในอำนาจหน้าที่ของตนเอง การมีส่วนร่วมของประชาชนอันเป็นหัวใจของการ
ปกครองส่วนท้องถิ่น ตามที่กฎหมายได้เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเสนอร่างข้อบัญญัติ
ท้องถิ่นสู่การพิจารณาของสภาท้องถิ่นได้นั้น เพราะว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ประชาชนต้องรู้ และนำมา
ปฏิบัติ การให้คำปรึกษา คำแนะนำ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก หลายครั้ง หลายครา ในการ
ให้ข้อมูล เพื่อความกระจ่างกับประชาชน การแต่งตั้งภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการร่างเทศ

บัญญัติเข้ามาเป็นอนุกรรมการพิจารณาด้วยหรืออาจจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชน เพื่อให้มั่นใจว่าเทศบาลนั้นเป็นเพื่อประโยชน์ส่วนร่วม รวมทั้งเป็นการสร้างการเรียนรู้แก่ประชาชนนั้นเป็นเรื่องสำคัญมาก เป็นเรื่องใหญ่ที่ภาคประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมเกือบทุกขั้นตอน เพราะเทศบาลนั้น มีผลกระทบกับประชาชน เทศบาลรู้อะไรประชาชนต้องรู้อย่างนั้น” (สัมภาษณ์ 10 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณประไพศรี นิลน้อย รองประธานสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน อายุ 55 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.6) ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มาแล้ว 6 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 22 ปี** กล่าวว่า “เคยให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นแก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน โดยเข้าไปสอบถาม แต่ประชาชนยังไม่ค่อยเข้าใจ และไม่มีความรู้ทางการเมืองท้องถิ่น และยังไม่รู้ถึงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาล และไม่รู้ถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนตามที่กฎหมายได้เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นสู่การพิจารณาของสภาท้องถิ่นได้นั้น เคยแจ้งให้ประชาชนแจ้งปัญหาหรือความต้องการเข้ามาที่สมาชิกสภาเทศบาล แล้วนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลต่อไป มีการแต่งตั้งภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการร่างเทศบัญญัติเข้ามาเป็นอนุกรรมการพิจารณาด้วยหรืออาจจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชน เพื่อให้มั่นใจว่าเทศบาลนั้นเป็นเพื่อประโยชน์ส่วนร่วม รวมทั้งเป็นการสร้างการเรียนรู้แก่ประชาชน โดยการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาแผนพัฒนาเทศบาลจากบุคคลที่สมาชิกสภาเทศบาลเห็นชอบ” (สัมภาษณ์ 18 พฤศจิกายน 2559)

และสอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณสุระชัย แองดี สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน อายุ 46 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มาแล้ว 2 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 8 ปี** กล่าวว่า “เคยให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นแก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน โดยส่วนมากก็จะพูดคุยกับบุคคลที่สนใจและเชื่อเรามากกว่าหรือไม่ ถ้าประชาชนไม่เข้าใจก็จะช่วยอธิบายให้ฟังเพื่อความเข้าใจในสิ่งที่ถูกต้อง ตามที่กฎหมายได้เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นสู่การพิจารณาของสภาท้องถิ่นได้นั้น ได้จัดให้มีหน่วยงานหรือบุคคลที่ให้คำปรึกษาหารือหรือคำแนะนำในการจัดทำร่างเทศบัญญัติหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาแก่ประชาชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น โดยมีการจัดให้ความรู้ทุกปี ทั้งผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไป มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนมาเข้าร่วมรับฟังและมีส่วนร่วม และได้แต่งตั้งภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการร่างเทศบัญญัติเข้ามาเป็นอนุกรรมการพิจารณาด้วยหรืออาจจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชน เพื่อให้มั่นใจ

ว่าเทศบัญญัตินั้นเป็นเพื่อประโยชน์ส่วนร่วม รวมทั้งเป็นการสร้างการเรียนรู้แก่ประชาชน คือ ได้แต่งตั้งทั้งอนุกรรมการผู้ติดตามผล เสนอความคิดเห็น นำเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไข ทุกอย่าง ต้องมาจากประชาชนโดยตรง” (สัมภาษณ์ 16 พฤศจิกายน 2559)

แต่มีบางประเด็นที่ไม่สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณชัยสิทธิ์ ฉะพรรณรังสี สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน อายุ 46 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มาแล้ว 2 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 8 ปี** กล่าว ว่า “เคยให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นแก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน โดยให้เขาทราบว่าเราสมาชิกสภาเทศบาล มีหน้าที่ดูแลพี่น้องที่มีปัญหาความเดือดร้อนให้ ร้องเรียนกับสมาชิกได้ แต่ผู้จะสั่งการมาแก้ปัญหาความเดือดร้อนคือทางผู้บริหาร ตามที่กฎหมาย ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นสู่การพิจารณาของสภาท้องถิ่นได้ นั้น สภาเทศบาลตำบลเชียงคานเคยจัดให้มีหน่วยงานหรือบุคคลที่ให้คำปรึกษาหารือหรือ คำแนะนำในการจัดทำร่างเทศบัญญัติหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาแก่ประชาชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นเป็นประจำทุกปี โดย ทางเทศบาลจัดทำแผนงบประมาณทุกปี โดยให้ประชาชนเข้ามาเสนอโครงการความต้องการของ ชุมชน แต่ก็ทำเป็นแผน 3 ปี ไว้ ขึ้นกับผู้บริหารจะทำอะไรก่อนหลังดูที่ความจำเป็น สภาเทศบาล ตำบลเชียงคาน ได้แต่งตั้งภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการร่างเทศบัญญัติเข้ามาเป็นอนุกรรมการ พิจารณาด้วยหรืออาจจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชน เพื่อให้มั่นใจว่า เทศบัญญัตินั้นเป็นเพื่อประโยชน์ส่วนร่วม รวมทั้งเป็นการสร้างการเรียนรู้แก่ประชาชน แต่ภาค ประชาชนไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ ไม่เข้ามาพิจารณาร่วม จึงทำให้ทางเทศบาลฝ่ายบริหาร จัดทำเทศบัญญัติตามความต้องการของฝ่ายบริหารเองไม่คำนึงถึงประโยชน์ของพี่น้องประชาชน อย่างแท้จริง โดยมีสมาชิกส่วนมากเห็นด้วยกับฝ่ายบริหาร โดยไม่คำนึงถึงพี่น้องประชาชนเป็น หลัก” (สัมภาษณ์ 18 พฤศจิกายน 2559)

1.4 การประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานให้แก่ประชาชนได้รับทราบข้อมูล ข่าวสาร

สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานให้แก่ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร โดยการประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางหอ กระจายเสียงระบบตามสาย หอกระจายเสียงระบบไร้สาย วิทยุชุมชน วารสารประชาสัมพันธ์ผล การดำเนินงานประจำปี ปฏิทินการทำงาน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เช่น เว็บไซต์ และเฟซบุ๊กของ เทศบาลตำบลเชียงคาน เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์ คุณหลง แก้วนิรันดร์ นายกเทศมนตรีตำบลเชียงคน อายุ 67 ปี ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลเชียงคน มาแล้ว 4 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 16 ปี กล่าวว่า “ได้จัดให้มีช่องทางการสื่อสารการทำงานของสภาเทศบาลตำบลเชียงคนให้ประชาชนได้รับทราบ โดยมีการจัดทำเอกสารผลงานของคณะผู้บริหาร และสมาชิกสภาเทศบาลเป็นประจำทุกปี” (สัมภาษณ์ 24 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ คุณจักรพันธ์ สายจันทร์ รองนายกเทศมนตรีตำบลเชียงคน อายุ 35 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งรองนายกเทศมนตรีตำบลเชียงคน มาแล้ว 1 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 4 ปี กล่าวว่า “ได้จัดให้มีช่องทางการสื่อสารการทำงานของสภาเทศบาลตำบลเชียงคนให้ประชาชนได้รับทราบ โดยการประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางเสียงตามสาย และวิทยุชุมชน” (สัมภาษณ์ 22 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ คุณอมรศักดิ์ เจียรพงษ์ ประธานสภาเทศบาลตำบลเชียงคน อายุ 58 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคน มาแล้ว 5 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 20 ปี กล่าวว่า “จัดให้มีช่องทางการสื่อสารการทำงานของสภาเทศบาลตำบลเชียงคนให้ประชาชนได้รับทราบ ซึ่งสมาชิกสภาเทศบาลเป็นตัวแทนประชาชน ข้อมูลทุกอย่างราวประชาชนต้องรู้ โดยทำรายงาน สรุปผล สื่อเคเบิล T.V. สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเสียงตามสาย วิทยุชุมชน จัดรายการการประชุมให้กับกลุ่มประชาชนชุมชน” (สัมภาษณ์ 10 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ คุณประไพศรี นิลน้อย รองประธานสภาเทศบาลตำบลเชียงคน อายุ 55 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.6) ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคน มาแล้ว 6 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 22 ปี กล่าวว่า “ได้จัดให้มีช่องทางการสื่อสารการทำงานของสภาเทศบาลตำบลเชียงคนให้ประชาชนได้รับทราบ คือ มีการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลและผลการทำงานเป็นหนังสือแจกประชาชนในเขตเทศบาล บางครั้งทำเป็นปฏิทินการทำงานแจกจ่าย” (สัมภาษณ์ 18 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ คุณชัยสิทธิ์ ฉะพรรณรังสี สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคน อายุ 46 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคน มาแล้ว 2 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 8 ปี กล่าวว่า “ได้จัดให้มีช่องทางการสื่อสารการทำงานของสภาเทศบาลตำบลเชียงคนให้ประชาชนได้รับทราบ คือ มีการออกเสียงตามสาย แต่ด้วยระบบเครื่องไม่ดีก็เลยต้องหยุดออกเสียงตามสาย” (สัมภาษณ์ 18 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณสุระชัย แองดี สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน** อายุ 46 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบล เชียงคาน มาแล้ว 2 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 8 ปี กล่าวว่า “ได้จัดให้มีช่องทางการสื่อสารการทำงานของสภาเทศบาลตำบลเชียงคานให้ประชาชนได้รับทราบ คือ โดยเสียงตามสาย วารสารของเทศบาลปีละ 1 ครั้ง ซึ่งเสียงตามสายก็มีทั้งผลดีและผลเสีย คือ ผลดีชาวบ้านชอบก็จะได้รับรู้รับฟังการทำงานของสมาชิกสภาเทศบาลว่ามีเรื่องราวอะไรบ้าง ส่วนผลเสีย คือ ชาวบ้านผู้ที่ไม่สนใจก็จะบอกว่าเสียงดัง รำคาญ ไม่อยากฟัง ทั้งที่เป็นผลประโยชน์ต่อตัวเขาเอง” (สัมภาษณ์ 16 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณสำเนียง ทาก่อม ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน** อายุ 64 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาโท อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคานมาแล้ว 64 ปี กล่าวว่า “ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทำงานของสภาท้องถิ่น โดยการประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย เอกสาร และประกาศ” (สัมภาษณ์ 10 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณวาสนา ไสภาพร ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน** อายุ 52 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคานมาแล้ว 35 ปี กล่าวว่า “ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทำงานของสภาท้องถิ่น จากวารสารของเทศบาล และจากการเผยแพร่ผลการประชุมสภาท้องถิ่นให้ทราบทางหอกระจายข่าวเสียงตามสาย” (สัมภาษณ์ 11 พฤศจิกายน 2559)

และสอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณอรทัย พันจันทร์ นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการ** ซึ่งได้กล่าวว่า “มีความพร้อมและยินดีที่จะให้ความร่วมมือกับผู้บริหารเทศบาลตำบลเชียงคานและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคานในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชน โดยการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการประชุมสภาทางหอกระจายเสียงระบบตามสาย จัดทำบันทึกข่าวประจำเดือนทุกครั้งที่มีการประชุม และจัดทำคู่มือ ปรับปรุง เว็บไซต์และเฟสบุ๊คของเทศบาลตำบลเชียงคาน เพื่อใช้เป็นช่องทางในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานให้แก่ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารอีกทางหนึ่งซึ่งเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา” (สัมภาษณ์ 4 พฤศจิกายน 2559)

1.5 การกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงศักยภาพของประชาชนและการมีจิตสาธารณะ

สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มีบทบาทในการกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงศักยภาพของประชาชนและการมีจิตสาธารณะ โดยการพยายามพบปะชาวบ้านให้

มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ตามงานประเพณี งานเทศกาลสำคัญๆต่างๆ หรือเข้าสอบถามที่บ้านของชาวบ้านโดยตรง เพื่อให้ประชาชนกล้าแสดงออกอย่างเต็มที่ และกระตุ้นโดยการออกประกาศประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวระบบเสียงตามสายหรือระบบเสียงไร้สาย เพื่อเชิญชวนให้ประชาชนออกมาเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนให้มากที่สุด

จากการสัมภาษณ์ **คุณหลง แก้วนิรันดร์** นายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน อายุ 67 ปี ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน มาแล้ว 4 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 16 ปี กล่าวว่า “วิธีการกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงศักยภาพของประชาชนและเสริมสร้างความเป็นพลเมือง รวมทั้งจิตสาธารณะร่วมทำงานกับชุมชนของตนเองนั้น เราจะใช้วิธียุทธศาสตร์พบปะชาวบ้านให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ตามงานประเพณี งานเทศกาลสำคัญๆต่างๆ หรือเข้าสอบถามที่บ้านของประชาชนโดยตรง ซึ่งชาวบ้านเขาจะกล้าพูด กล้าบอก กล้าตัดสินใจเมื่ออยู่ในสถานที่ที่ตัวเองคุ้นเคยและมั่นใจมากกว่า” (สัมภาษณ์ 24 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณจักรพันธ์ สายจันทร์** รองนายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน อายุ 35 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งรองนายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน มาแล้ว 1 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 4 ปี กล่าวว่า “วิธีการกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงศักยภาพของประชาชนและเสริมสร้างความเป็นพลเมืองรวมทั้งจิตสาธารณะร่วมทำงานกับชุมชนของตนเองนั้น เราจะใช้วิธีการกระตุ้นโดยการออกประกาศเสียงตามสาย วิทยุชุมชน และการจัดงานกิจกรรมร่วมกับชุมชนต่างๆ” (สัมภาษณ์ 22 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณอมรศักดิ์ เจียรพงษ์** ประธานสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน อายุ 58 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มาแล้ว 5 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 20 ปี กล่าวว่า “วิธีการกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงศักยภาพของประชาชนและเสริมสร้างความเป็นพลเมือง รวมทั้งจิตสาธารณะร่วมทำงานกับชุมชนของตนเอง มันเป็นปัญหาของสังคมไทยที่ไม่ค่อยกล้าแสดงออก แต่มันก็ไม่เกินความสามารถที่จะใช้วิธีการต่างๆ ในการเสริมสร้าง กระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงศักยภาพของประชาชนและเสริมสร้างความเป็นพลเมือง การทำความเข้าใจกันอย่างไม่ย่อท้อประชาชนจะตื่นตัว สนุกกับการร่วมกิจกรรมต่างๆ กับเทศบาล” (สัมภาษณ์ 10 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณประไพศรี นิลน้อย** รองประธานสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน อายุ 55 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.6) ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มาแล้ว 6 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 22 ปี

กล่าวว่า “วิธีการกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงศักยภาพของประชาชนและเสริมสร้างความเป็นพลเมือง รวมทั้งจิตสาธารณะร่วมทำงานกับชุมชนของตนเอง คือ ให้ประชาชนแจ้งมาที่สมาชิกสภาเทศบาลโดยตรง” (สัมภาษณ์ 18 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณสุระชัย แองดี สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน อายุ 46 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มาแล้ว 2 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 8 ปี** กล่าวว่า “วิธีการกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงศักยภาพของประชาชนและเสริมสร้างความเป็นพลเมือง รวมทั้งจิตสาธารณะร่วมทำงานกับชุมชนของตนเอง คือ ด้วยความโชคดีที่เป็นประธานชุมชนวัดท่าคอกด้วยเลยได้มีโอกาสที่จะพบปะพร้อมพูดคุยทำงานใกล้ชิดกับประชาชน เลยมีการทำความเข้าใจให้กับประชาชน ได้รับข่าวสาร รับรู้ปัญหา ประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชน ให้มีส่วนร่วม การร่วมไม้ร่วมมือ ร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาและเสนอแนวคิด วิธีการแก้ไขปัญหาเพื่อดำเนินการและบูรณาการไปในทิศทางเดียวกัน” (สัมภาษณ์ 16 พฤศจิกายน 2559)

และสอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณวาสนา โสภภาพร ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อายุ 52 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคานมาแล้ว 35 ปี** กล่าวว่า “ทราบและตระหนักดีว่าประชาชนเป็นเจ้าของท้องถิ่น ต้องดูแลท้องถิ่นด้วยตนเอง ไม่ใช่รอรับความช่วยเหลือเพียงอย่างเดียวเท่านั้น” (สัมภาษณ์ 11 พฤศจิกายน 2559)

แต่ไม่สอดคล้องในบางประเด็นกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณชัยสิทธิ์ ฉะพรรณรังสี สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน อายุ 46 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มาแล้ว 2 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 8 ปี** ที่กล่าวว่า “วิธีการกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงศักยภาพของประชาชนและเสริมสร้างความเป็นพลเมือง รวมทั้งจิตสาธารณะร่วมทำงานกับชุมชนของตนเอง คือ อยากให้ผู้บริหารท้องถิ่นได้ลงมาพูดคุยกับพี่น้องประชาชนให้บ่อยๆ ครั้งออกมาหาประชาชนให้เขามีความรู้สึกว่าทางเทศบาลกับประชาชนเป็นพี่เป็นน้องของประชาชน แต่มันไม่ใช่เพราะผู้บริหารไม่ลงมาพบปะกับประชาชนเลยก็เลยมีความรู้สึกว่ามันแยกกันอยู่ มันไม่เป็นพี่น้องกัน ต่างคนต่างทำต่างคนต่างหาผลประโยชน์ให้กับตัวเอง ไม่คิดถึงบ้านถึงเมืองที่ตัวเองควรมีส่วนร่วม เลยไม่เกิดสักเท่าไรเพราะทางเทศบาลเอง” (สัมภาษณ์ 18 พฤศจิกายน 2559)

ปัญหาอุปสรรคต่อการแสดงบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า คณะผู้บริหาร ผู้นำชุมชน พนักงานเทศบาลตำบลเชียงคาน และ

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน มีความคิดเห็นในภาพรวมไม่แตกต่างกัน คือ ปัญหาอุปสรรคเกิดจากสมาชิกสภาเทศบาลขาดความรู้และจริยธรรมในบทบาท หน้าที่ และจิตสำนึกในการบริการประชาชน จึงควรเร่งสร้างวิถีคิดและจิตสำนึกการบริการประชาชนให้แก่สมาชิกสภาเทศบาล โดยต้องลดค่านิยมในการระมัดระวังกับฐานคะแนนเสียงหรือมีการละเว้นเลือกปฏิบัติในการดำเนินการต่างๆ ปรับปรุงแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยคำนึงถึงความเป็นจริง ควรมีการกำหนด มีการเปิดเผยรายละเอียดของโครงการให้ประชาชนรับรู้เพื่อจะได้สามารถเข้าตรวจสอบการดำเนินการโครงการต่างๆอย่างโปร่งใส สภาเทศบาลควรร่วมกับฝ่ายบริหารจัดการทำแผนภูมิ ขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการรวมถึงรายละเอียดของโครงการต่างๆเปิดเผยไว้ที่เทศบาลให้ประชาชนรับรู้ อีกทั้งมีปัญหาเรื่องประชาชนไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองหรือมีก็จะเป็นส่วนน้อย วิธีการแก้ไขปัญหาคือผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องสร้างความเข้าใจให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการปกครองตนเอง โดยเน้นชุมชนท้องถิ่นเป็นสำคัญ ส่วนสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มีความคิดเห็นในภาพรวมเช่นเดียวกันว่ามีปัญหาอุปสรรคเรื่องคณะผู้บริหาร และพนักงานเทศบาลตำบลเชียงคาน ไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาเทศบาล หรือแก้ไขปัญหที่ประชาชนแจ้งผ่านทางสมาชิกสภาล่าช้า อ้างแต่กฎหมายและระเบียบฯ ทำให้ประชาชนมองว่าสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคานไม่มีความรู้ความสามารถ ไม่มีประสิทธิภาพ ขาดความน่าเชื่อถือ

จากการสัมภาษณ์ **คุณหลง แก้วนิรันดร์** นายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน อายุ 67 ปี ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน มาแล้ว 4 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 16 ปี กล่าวว่า “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวบ้านยังน้อย ไม่มีการแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย จึงให้มีการรับคำร้องและเรื่องร้องเรียนที่สำนักงานเทศบาล” (สัมภาษณ์ 24 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับ ข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณจักรพันธ์ สายจันทร์** รองนายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน อายุ 35 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งรองนายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน มาแล้ว 1 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 4 ปี กล่าวว่า “การทำงานในภาคส่วนรวมย่อมมีคนที่จะเห็นด้วยและคนที่เห็นต่าง ดังนั้นในเมื่อเราอยู่ตรงจุดกึ่งกลาง ก็ควรที่จะมองถึงสภาพของการทำงานว่าจะสามารถทำอะไรให้ทั้งสองฝ่ายขับเคลื่อนไปด้วยกันได้ โดยมีความขัดแย้งเกิดขึ้นน้อยที่สุด ทุกๆอย่างมีสองด้านเสมออยู่ที่ใครจะมองและนำกลับมาใช้ และการทำงานในฐานะผู้แทนชุมชน เน้นอนว่าความคาดหวังย่อมมีสูง การที่จะให้ถูกใจทุกคนนั้นจะได้หรือไม่ คงไม่ใช่ 100% แต่ทุกๆครั้งที่ได้ทำต้องทำให้เต็มที่ให้สมกับที่เรายังคงทำหน้าที่นั้นอยู่” (สัมภาษณ์ 22 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณยงยุทธ จันท์อ้วน** อายุ 69 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ(ม.ศ.6) ดำรงตำแหน่งผู้นำชุมชนวัดศรีคุณเมือง มาแล้ว 4 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 13 ปี กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลบางคนไม่รู้หน้าที่หรือรับแต่เงินเดือน บ้านเมืองเป็นอย่างไร ไม่เอาใจใส่เลย ขนาดเข้าประชุมแต่ละครั้งยังไม่พูดหรือพูดไม่เป็น ถ้าหากสมาชิกสภาเทศบาลรู้หน้าที่ในการทำงาน รู้รับผิดชอบการทำงาน แต่ละวัน แต่ละชั่วโมง งานก็จะสำเร็จเรียบร้อยด้วยดี สรุปแล้ว ก็มีจิตสำนึกทำเพื่อบ้านเพื่อเมืองให้เจริญรุ่งเรืองต่อไปในอนาคต เพราะสมาชิกสภาเทศบาลนั้นรับเงินเดือนจากภาษีของประชาชนทุกๆเดือน” (สัมภาษณ์ 18 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณเสกสิทธิ์ สอนสิงห์** อายุ 69 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ(ม.ศ.6) ดำรงตำแหน่งผู้นำชุมชนวัดมหาธาตุ มาแล้ว 4 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 9 ปี กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคานขาดความรู้และจริยธรรมในบทบาทและหน้าที่และจิตสำนึกการบริการประชาชน จึงควรเร่งสร้างวิถีคิดและจิตสำนึกการบริการประชาชนให้แก่สมาชิกสภาเทศบาล โดยต้องลดค่านิยมในการระมัดระวังกับฐานคะแนนเสียงหรือมีการละเว้นเลือกปฏิบัติในการดำเนินการต่างๆ ปรับปรุงแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยคำนึงถึงความเป็นจริง ควรมีการกำหนด มีการเปิดเผยรายละเอียดของโครงการให้ประชาชนรับรู้เพื่อจะได้สามารถเข้าตรวจสอบการดำเนินการโครงการต่างๆอย่างโปร่งใส สภาเทศบาลควรร่วมกับฝ่ายบริหารจัดการทำแผนภูมิ ขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการรวมถึงรายละเอียดของโครงการต่างๆ เปิดเผยไว้ที่เทศบาลให้ประชาชนรับรู้ด้วย” (สัมภาษณ์ 17 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณวิรัตน์ ไชภะ ปลัดเทศบาลตำบลเชียงคาน** กล่าวว่า “ประชาชนไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองหรือมีก็จะเป็นส่วนน้อย ซึ่งเป็นที่ตัวแทนของประชาชนคือสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องสร้างความเข้าใจให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญการปกครองตนเอง โดยเน้นชุมชนท้องถิ่นเป็นสำคัญ” (สัมภาษณ์ 8 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ของ **คุณสวาท แก้วสุฟอง ผู้อำนวยการกองช่าง** กล่าวว่า “อยู่ที่การปฏิบัติหน้าที่และสำนึกทางการเมือง อยากให้นักการเมืองเป็นนักการเมืองมีความสำนึกในความเป็นพลเมือง มิใช่เป็นนักการเมืองเพื่อแสวงหาอำนาจ ซึ่งสภาวะการเมืองไทยในปัจจุบัน มีวัฒนธรรมเป็นไปในแนวทางเพื่อแสวงหาอำนาจ โดยยังขาดความสำนึกในความมีหน้าที่ในความเป็นพลเมือง ทำให้การเมืองไทยถูกมองว่าเป็นการแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์การเมืองเป็นสิ่งที่น่ากลัว การเมืองไม่เป็นสิ่งดีงาม หากเรามองไปที่วัฒนธรรมการเมืองบาง

ประเทศ การเมืองกลับเป็นเรื่องเอื้ออาทร การเมืองเป็นเรื่องการแบ่งปัน เป็นเรื่องให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังนั้น เราต้องมาคิดกันว่า ทำอย่างไร การเมืองไทยจะเป็นเรื่องเอื้ออาทร เป็นเรื่องการแบ่งปันและเป็นเรื่องดีงาม ทำประชาชนให้เป็นพลเมือง ทำให้ทุกคนอยากมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีความสุข” (สัมภาษณ์ 3 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ของ **คุณ อรทัย พันจันทร์ นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการ** กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลบางท่านไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง การแก้ไข คือ ต้องศึกษาระเบียบเพิ่มเติมว่ามีอำนาจหน้าที่ได้จำกัดแค่ไหน และสมาชิกสภาเทศบาลควรทำหน้าที่ให้อยู่ในขอบเขตตามระเบียบของตนเอง” (สัมภาษณ์ 4 พฤศจิกายน 2559)

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณธัญญาภรณ์ กุลเกตุ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ** กล่าวว่า “บางครั้งสมาชิกสภาเทศบาลยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง จึงมีข้อเสนอแนะว่าควรให้สมาชิกสภาเทศบาลศึกษากฎหมายต่างๆให้เข้าใจ” (สัมภาษณ์ 4 พฤศจิกายน 2559)

และสอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณสุภาพ วาจอกัย ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน** กล่าวว่า “สมาชิกสภาเทศบาลไม่ทำงานตามหน้าที่ของตนเอง ส่วนมากจะอยู่กับงานธุรกิจส่วนตัว ไม่ดูความเดือดร้อนของชาวบ้านเท่าที่ควร และในทุกภาคส่วนของเทศบาลควรมีการประชุมและดูแลให้ความสนใจในพื้นที่ให้มากกว่านี้ การทำงานของแต่ละฝ่ายไม่เป็นไปในทางเดียวกัน ดูต่างคนต่างทำงาน ขาดความสามัคคีในหมู่คณะเป็นการห่างเหิน และผู้บริหารควรออกพบปะชาวบ้านบ้างอย่างน้อย 2-3 เดือน/ครั้ง” (สัมภาษณ์ 2 ธันวาคม 2559)

แต่ไม่สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณ อมรศักดิ์ เจียรพงษ์ ประธานสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน อายุ 58 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มาแล้ว 5 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 20 ปี** กล่าวว่า “การไม่แบ่งแยกซึ่งดี ชิงเด่น เห็นแก่ได้ กกชี้หน้าใจซึ่งกันและกันในองค์กร ความยุติธรรมของผู้บริหาร การกระตือรือร้นในการทำงาน ความรู้ความสามารถ ศักยภาพในตัวตนของพนักงานเจ้าหน้าที่ ความตรงไปตรงมา วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ต้องมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีกว่านี้ ไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ ทำงานไม่เป็นทีม ช้าเห็นแก่ตัว สำหรับปัญหาอุปสรรคอื่นๆที่ต้องการให้แก้ไขก็คือ 1) เจ้าหน้าที่ของรัฐชอบอ้างระเบียบ ข้อบังคับ อะไรที่พอทำได้เพื่อความสะดวกของประชาชนก็ทำได้เลย ไม่ดูหน้าปะจมูก 2) การแสวงหาผลประโยชน์แก่ตน ก็คือ เห็นแก่ตัวนั่นเอง ทั้งการเอาเปรียบเรื่องเวลาทำงาน ทำงานไม่รู้จักเสร็จ สรุปลงไม่ได้ จบไม่เป็น เอามาค้างคาไว้อย่างนั้นแล้วทำ

ต่อ วันๆหนึ่งทำอะไรบ้าง การไม่รู้จักรับผิดชอบต่อท้องถิ่น ต่อประชาชน เย่มากๆกับความคิดอันเหลวไหลอย่างนี้ ทำงานไม่คุ้มกับเงินเดือน ไม่อ่อนน้อม ขาดวินัย ทำตัวเป็นเจ้านายคน เป็นข้าราชการ ถือว่ามีอภิสิทธิ์เหนือคนอื่น ระบบเจ้าขุนมูลนาย ยังมีอยู่มาก ซึ่งการเป็นองค์กรท้องถิ่น น่าจะสาบสูญไปนานแล้ว และ 3) ให้รู้จักตัวเอง ว่าตัวเองเป็นใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร อย่างไร หลงลืมตัวเอง ประโยชน์สุขของประชาชน คือ หัวใจของการทำงาน” (สัมภาษณ์ 10 พฤศจิกายน 2559)

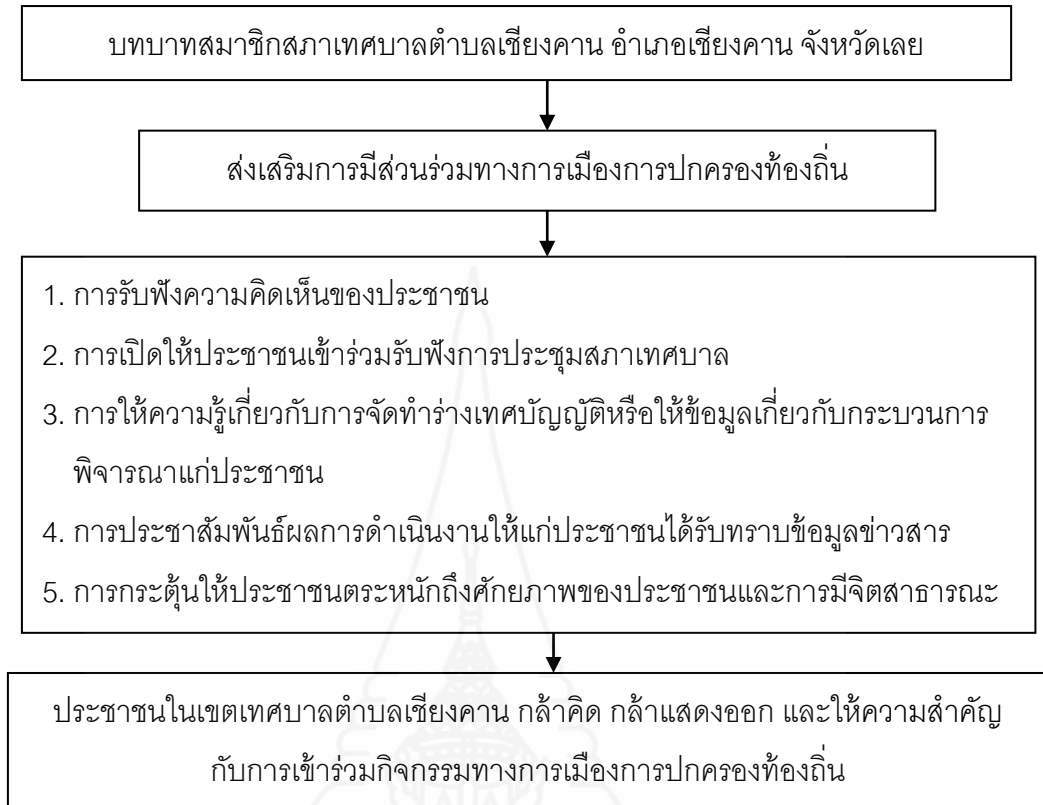
ไม่สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณประไพศรี นิลน้อย รองประธานสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน อายุ 55 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.6) ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มาแล้ว 6 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 22 ปี** กล่าวว่า “ประชาชนยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ที่แท้จริงของสมาชิกสภา คิดว่าสมาชิกสภาเทศบาลมีเงินเดือน ทำงานเอาเงินเดือนเหมือนข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นแค่นั้น จึงไม่ค่อยมีการแสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากนัก” (สัมภาษณ์ 18 พฤศจิกายน 2559)

ไม่สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณชัยสิทธิ์ จะพรรณรังสี สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน อายุ 46 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มาแล้ว 2 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 8 ปี** ที่กล่าวว่า “การนำปัญหาไปแจ้งแล้วทางเทศบาลไม่ดำเนินการให้อย่างรวดเร็ว เพราะบางเรื่องไม่ต้องใช้งบประมาณมาก เป็นงานบริการเล็กน้อยๆท่านผู้บริหารไม่สั่งการเลย ทำให้ทางสมาชิกลำบากในการรับเรื่องร้องทุกข์ เพราะฝ่ายบริหารไม่สั่งงานเลยไม่เดิน และอยากให้ผู้บริหารได้มีความคิดรักบ้านเกิด ให้ออกมาดูแลพื้นที่ของเชียงคาน ว่าที่ไหนควรปรับปรุงแก้ไข โดยออกมาพบประชาชน เพื่อจะนำปัญหาความต้องการของประชาชนและมาสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนกับเทศบาลให้เป็นเหมือนประชาชนได้มาช่วยกันแก้ปัญหาและสร้างสิ่งดีเพิ่มเพื่อเชียงคาน เทศบาลควรจัดสถานที่จอดรถให้นักท่องเที่ยว ให้มีผู้มาดูแลจัดการสถานที่จอดรถ และควรมีกฎหมายควบคุม การดื่มกิน แอลกอฮอล์บนถนนคนเดินอย่างชัดเจน เดินดื่มกินต้องปรับอย่างจริงจังเพื่อเชียงคาน” (สัมภาษณ์ 18 พฤศจิกายน 2559)

และไม่สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ **คุณสุระชัย แองดี สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน อายุ 46 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มาแล้ว 2 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 8 ปี** กล่าวว่า “เรื่องภาพลักษณ์ของผู้บริหาร พนักงานในเทศบาลตำบลเชียงคาน ไม่เป็นที่พึงพอใจของประชาชน ไม่มีความสามัคคี ร่วมใจเป็นหนึ่งเดียว ยังมีการแบ่งพรรค แบ่งพวก ไม่มีความร่วมมือร่วมมือกัน ประชาชนจะสังเกตจากงานต่างๆ แล้วมาถามว่าทำไมๆ ถ้ามีความร่วมมือภายในองค์กรทุกอย่าง

จะออกมาดีทั้งภาพลักษณ์ต่างๆ งานทุกอย่างราบรื่น พนักงานมีความรักกัน ปัญหาของชาวบ้าน จะได้นำดำเนินการแก้ไขได้ทันท่วงที จะได้ไม่ต้องรอหรือล่าช้าเหมือนกับว่าแต่ละแผนกแต่ละกอง ไม่ให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน หรือไม่ก็ควรวางแผนทางแก้ไขปัญหาร่วมกันว่าจะดำเนินการแก้ไขอย่างไรให้ทันในการบริการความสะดวกรวดเร็วกับปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร และคณะผู้บริหารเทศบาล ปลัดเทศบาล คือ ผู้ดูแลพนักงานทั้งหมด ควรมีอำนาจและบทบาทในการควบคุมพนักงาน ขาดการประชาสัมพันธ์ ผู้อำนวยการแต่ละกอง ภูหน้าทีและช่วยเหลือกัน ถึงสมาชิกสภาเทศบาลจะออกมาพูดอย่างไรหรือพูดแทบตายก็ไม่มีประโยชน์ถ้าไม่แก้ไขปัญหาตรงจุดนี้” (สัมภาษณ์ 16 พฤศจิกายน 2559)

สรุปโดยภาพรวม พบว่า สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคานมีบทบาทต่อการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย คือ ยินดีรับฟังความคิดเห็นและรับเรื่องร้องเรียนของประชาชนเพื่อนำไปแก้ไขปัญหา เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาเทศบาลทุกครั้งและมีการถ่ายทอดสดการประชุมสภาให้ประชาชนได้รับฟัง ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำร่างเทศบัญญัติหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาแก่ประชาชน ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานให้แก่ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารทางหอกระจายเสียงระบบตามสาย หอกระจายเสียงระบบไร้สาย วิทยุชุมชน วารสารประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานประจำปี ปฏิทินการทำงาน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก เป็นต้น และกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงศักยภาพของตนเองกล้าแสดงความคิดเห็น และการมีจิตสาธารณะ เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

ภาพที่ 4.1 แสดงบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงใหม่

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย 2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคต่อการแสดงบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลในการเสริมสร้างและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชน และ 3) เพื่อให้ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการแสดงบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนแก่สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคานและสมาชิกสภาท้องถิ่นอื่น

1.สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1.1 บทบาทด้านการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พบว่า สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มีบทบาทในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยประชาชนสามารถแจ้งปัญหาหรือความต้องการได้ทางโทรศัพท์มือถือ การขอเข้าพบปะด้วยตัวเองทั้งที่บ้านและที่ทำงาน และสามารถทำหนังสือและยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ได้ที่สำนักงานเทศบาลตำบลเชียงคาน ซึ่งทั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคานและคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลเชียงคาน มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่จะนำปัญหาและความต้องการของประชาชนไปแก้ไขในทันทีหรือนำไปบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลเชียงคาน 3 ปี

1.2 บทบาทด้านการเปิดให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาเทศบาล พบว่า สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มีบทบาทในการเปิดให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาเทศบาล โดยทุกครั้งที่มีการประชุมสภาเทศบาล เทศบาลตำบลเชียงคาน และสมาชิกสภา

เทศบาล จะประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ผู้แทนชุมชน ประชาชนที่สนใจเข้าร่วมรับฟังการประชุม และมีการถ่ายทอดสดการประชุมสภาเทศบาลตำบลเชียงคานทางหอกระจายข่าวระบบเสียงตามสายและระบบเสียงไร้สายเทศบาลตำบลเชียงคานไปให้ประชาชนได้รับฟังด้วย

1.3 บทบาทด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำร่างเทศบัญญัติหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาแก่ประชาชน พบว่า สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มีบทบาทในการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำร่างเทศบัญญัติหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาแก่ประชาชน โดยเมื่อมีโอกาสได้ไปพบปะประชาชน เช่น ในงานพิธีการ งานบุญ งานศพ หรืองานต่างๆที่ประชาชนเชิญไป ก็จะสอดแทรกความรู้ทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นและความรู้เกี่ยวกับการจัดทำร่างเทศบัญญัติหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาแก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคานเกือบทุกครั้ง ตามที่กฎหมายได้เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นสู่การพิจารณาของสภาท้องถิ่นได้นั้น เทศบาลตำบลเชียงคานจึงจัดให้มีหน่วยงานหรือบุคคลที่ให้คำปรึกษาหารือหรือคำแนะนำในการจัดทำร่างเทศบัญญัติหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาแก่ประชาชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น การกำหนดจัดทำร่างเทศบัญญัติควบคุมอาคาร รูปแบบ สี สัน ขนาด พื้นที่ของอาคาร และทำการเสนอต่อชุมชน ก่อนนำเสนอต่อสภาเพื่อร่างเป็นเทศบัญญัติเทศบาลตำบลเชียงคานต่อไป และได้แต่งตั้งภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการร่างเทศบัญญัติเข้ามาเป็นอนุกรรมการพิจารณาด้วยหรืออาจจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชนก่อนทุกครั้ง เพื่อให้มั่นใจว่าเทศบัญญัตินั้นเป็นเพื่อประโยชน์ส่วนร่วมอย่างแท้จริง

1.4 บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานให้แก่ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร พบว่า สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานให้แก่ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร โดยการประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางหอกระจายเสียงระบบตามสาย หอกระจายเสียงระบบไร้สาย วิทยุชุมชน วารสารประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานประจำปี ปฏิทินการทำงาน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เช่น เว็บไซต์ และเฟซบุ๊กของเทศบาลตำบลเชียงคาน เป็นต้น

1.5 บทบาทด้านการกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงศักยภาพของประชาชนและการมีจิตสาธารณะ พบว่า สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มีบทบาทในการกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงศักยภาพของประชาชนและการมีจิตสาธารณะ โดยการพยายามพบปะชาวบ้านให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ตามงานประเพณี งานเทศกาลสำคัญๆต่างๆ หรือเข้าสอบถามที่บ้านของประชาชนโดยตรง เพื่อให้ประชาชนกล้าแสดงออกอย่างเต็มที่ และกระตุ้นโดยการออกประกาศ

ประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวระบบเสียงตามสายหรือระบบเสียงไร้สาย เพื่อเชิญชวนให้ประชาชนออกมาเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนให้มากที่สุด

ปัญหาอุปสรรคต่อการแสดงบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า คณะผู้บริหาร ผู้นำชุมชน พนักงานเทศบาลตำบลเชียงคาน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือ ปัญหาอุปสรรคเกิดจากสมาชิกสภาเทศบาลขาดความรู้และจริยธรรมในบทบาทหน้าที่ และจิตสำนึกในการบริการประชาชน จึงควรเร่งสร้างวิถีคิดและจิตสำนึกการบริการประชาชนให้แก่สมาชิกสภาเทศบาล โดยต้องลดค่านิยมในการระมัดระวังกับฐานคะแนนเสียงหรือมีการละเว้นเลือกปฏิบัติในการดำเนินการต่างๆ ปรับปรุงแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยคำนึงถึงความเป็นจริง ควรมีการกำหนด มีการเปิดเผยรายละเอียดของโครงการให้ประชาชนรับรู้เพื่อจะได้สามารถเข้าตรวจสอบการดำเนินการโครงการต่างๆอย่างโปร่งใส สภาเทศบาลควรร่วมกับฝ่ายบริหารจัดทำแผนภูมิ ขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการรวมถึงรายละเอียดของโครงการต่างๆ เปิดเผยไว้ที่เทศบาลให้ประชาชนรับรู้ อีกทั้งมีปัญหारेื่องประชาชนไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองหรือมีก็จะเป็นส่วนน้อย วิธีการแก้ไขปัญหาคือผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องสร้างความเข้าใจให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการปกครองตนเอง โดยเน้นชุมชนท้องถิ่นเป็นสำคัญ ส่วนสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มีความคิดเห็นในภาพรวมเช่นเดียวกันว่ามีปัญหาอุปสรรคเรื่องคณะผู้บริหาร และพนักงานเทศบาลตำบลเชียงคาน ไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาเทศบาลหรือแก้ไขปัญหที่ประชาชนแจ้งผ่านทางสมาชิกสภาล่าช้า อ้างแต่กฎหมายและระเบียบฯ ทำให้ประชาชนมองว่าสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคานไม่มีความรู้ความสามารถ ไม่มีประสิทธิภาพขาดความน่าเชื่อถือ

2.อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีรายละเอียดเพื่ออภิปรายผลในการวิจัยดังนี้

จากผลการวิจัย พบว่า สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มีบทบาทในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน มีบทบาทในการเปิดให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภา

เทศบาล มีบทบาทในการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำร่างเทศบัญญัติหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาแก่ประชาชน มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานให้แก่ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร และมีบทบาทในการกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงศักยภาพของประชาชนและการมีจิตสาธารณะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคานทราบและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน ส่วนปัญหาอุปสรรคต่อการแสดงบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในทัศนคติของสมาชิกสภาเทศบาล(ฝ่ายนิติบัญญัติ) ฝ่ายบริหาร พนักงาน ผู้นำชุมชน และประชาชน มีความขัดแย้งกันมาก โดยฝ่ายบริหาร พนักงาน ผู้นำชุมชน และประชาชน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันคือ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคานบางท่านไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ยังขาดความรู้ จริยธรรม คุณธรรม หลักธรรมมาภิบาล และจิตสำนึกการบริการประชาชน ในขณะที่สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน กลับมองว่าได้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของตนเองเป็นอย่างดีแล้วแต่ไม่ได้รับความร่วมมือหรือการให้ความช่วยเหลือจากฝ่ายบริหารหรือพนักงานเทศบาล ทำให้ปัญหาหรือข้อร้องเรียนจากประชาชนไม่ได้รับการแก้ไข หรือไม่ก็ล่าช้า

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมาชิกสภาเทศบาลไม่ได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเทศบาลหรือภารกิจหน้าที่ของแต่ละท้องถิ่นที่สามารถกระทำได้ ซึ่งในระยะเบียบฯและกระบวนการในการดำเนินงานของหน่วยงานราชการไทยในปัจจุบันยังถือว่ามีความซับซ้อนที่ยากอยู่มากโดยเฉพาะกระบวนการด้านงบประมาณซึ่งต้องปฏิบัติด้วยความระมัดระวังเพื่อเป็นการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ จึงทำให้ไม่มีความเป็นอิสระ เกิดความไม่คล่องตัว ในขณะที่พนักงาน ผู้นำชุมชน และประชาชน มองว่าสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคานบางท่านไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง อาจเป็นเพราะสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคานยังติดในค่านิยมในการระมัดระวังกับฐานคะแนนเสียงหรือมีการละเว้นเลือกปฏิบัติในการดำเนินการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมหรือขยะ การสร้างสิ่งก่อสร้างรुकล้ำพื้นที่สาธารณะหรือการตั้งร้านค้าล้ำถนน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบนถนนคนเดินเมืองเชียงคาน ซึ่งเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและมีชื่อเสียงของอำเภอเชียงคาน ประกอบกับการอธิบายหรือสร้างความเข้าใจให้ความรู้หรือชักจูงให้ประชาชนสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นยังมีน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการทำงานของเทศบาล

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดม รัตนะเพ็ง (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการตรวจสอบการบริหารงานกิจการ สาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลลละภู อำเภอลละภู จังหวัดสตูล ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การ ปฏิบัติงานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลลละภู ในการปฏิบัติงานนอกสภาองค์การ บริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ในการพัฒนาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในเรื่องของถนน หนทางเป็นหลัก หน้าที่ในฐานะตัวแทนของชุมชน หน้าที่ในฐานะเป็นตัวแทนของหมู่บ้านโดยทำ หน้าที่หลักๆในการตรวจสอบการทำงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในส่วนการ ปฏิบัติงานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในสภาองค์การบริหารส่วนตำบลลละภู มี หน้าที่ที่พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การ บริหารส่วนตำบลลละภูทุกคนมีการเข้าร่วมประชุมครบองค์ประชุมทุกครั้ง ซึ่งถือว่าสมาชิกองค์การ บริหารส่วนตำบลลละภู ให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ในสภาและยังพบว่าการปฏิบัติหน้าที่ยัง มีปัญหา เนื่องจากไม่มีการให้ข้อมูลแก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลลละภูหรือได้รับการ อบรมในด้านกฎระเบียบอย่างจริงจัง ดังนั้นจึงเกิดปัญหาในการปฏิบัติงานในสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลในเรื่องของขั้นตอน ระเบียบ ควรมีการให้ความรู้ และจัดเข้าฝึกอบรมในเรื่องของ กฎ ระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องที่สำคัญควรเน้นความมีจริยธรรมคุณธรรมและหลักธรรมมาภิบาล เพื่อสามารถบริการประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระศักดิ์ กิตติญาโน (นาคนตร) (2557) ได้ศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช ผลการศึกษาวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลนา สาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช ประชาชนมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ คือ ด้านรับฟังข่าวสาร ด้านติดตามการหาเสียง และด้านติดต่อนักการเมืองและแสดง ความคิดเห็น 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนในตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และสถานภาพ พบว่า ตำแหน่ง ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนบุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และสถานภาพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนในตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน 3) ปัญหา

อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ด้านรับฟังข่าวสาร ประชาชนส่วนมากไม่ได้รับ ข้อมูลข่าวสารมากเท่าที่ควร และไม่ทั่วถึง น้อยมากที่จะมีการประชาสัมพันธ์ และเข้ากับเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นแล้ว โดยมานำเสนอที่หลังไม่ทันต่อเหตุการณ์ทำให้ประชาชนไม่เข้าใจในสิ่งที่นักการเมือง นำเสนอ ด้านติดตามการหาเสียง ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ติดตามการหาเสียงของ นักการเมือง เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ของนักการเมืองท้องถิ่นไม่ค่อยครอบคลุมพื้นที่ในเขต ชุมชนมากเท่าไร นานๆจะมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบความเคลื่อนไหวทางการเมือง ด้านติดต่อกับ นักการเมืองและแสดงความคิดเห็น นักการเมืองไม่ค่อยให้ความสำคัญกับประชาชน ทำให้การ ติดต่อกันเป็นไปได้ยาก ไม่มีโอกาสได้ติดต่อ พบปะ เพื่อแสดงความคิดเห็นและไม่สามารถเข้าถึง นักการเมือง ส่วนด้านข้อเสนอแนะ นักการเมืองควรพัฒนารูปแบบในการประชาสัมพันธ์ ข่าวสาร ให้มีความครอบคลุมทั่วถึง และทันสมัย สามารถเข้าถึงได้ในทุกพื้นที่ของแหล่งชุมชน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

3.1.1 ควรมีการจัดอบรม สัมมนาให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของ ประชาชน และระเบียบฯ กฎหมาย ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเทศบาลให้มากขึ้น

3.1.2 ควรปรับปรุงแนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากกว่าเดิมโดย คำนึงถึงสภาพความเป็นจริงที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง และเอื้อต่อการมีส่วนร่วมของ ประชาชนให้มากที่สุด โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานว่าในปัจจุบันประชาชนมีส่วนร่วมอะไรบ้าง หลังจากนั้น ควรปรับปรุงแนวทางให้เอื้อต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันให้มาก ที่สุดเท่าที่จะทำได้

3.1.3 ควรมีการกระตุ้นให้สภาเทศบาล และชุมชนได้จัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ที่เป็นประชาธิปไตยเพิ่มมากขึ้น เช่น การจัดเสวนา หรือ สภาสภาแพ เพื่อพูดคุย ปรึกษาหารือ และ แลกเปลี่ยนเกี่ยวกับประเด็นปัญหาต่างๆในชุมชน ทั้งนี้การมีองค์กรภาคประชาชนที่หลากหลาย และเข้มแข็ง จะทำให้ประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลเชิงคานมีความกระตือรือร้นและตระหนัก ถึงความจำเป็นในการเข้าร่วมตรวจสอบการทำงานของเทศบาลตำบลเชิงคาน และโดยเฉพาะ

อย่างยิ่งหากองค์กรแต่ละกลุ่มนั้นสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งได้ ก็อย่างยิ่งผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของแต่ละกลุ่มผู้นำ เช่น กลุ่มสมาชิกสภาเทศบาล กลุ่มผู้นำชุมชน เป็นต้น โดยแยกทำวิจัยเฉพาะกลุ่มเพื่อให้เกิดความชัดเจนในองค์ความรู้

3.2.2 ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระมล ทองธรรมชาติ. (2552). คุณธรรมและจริยธรรมของพลเมืองไทย. *วารสารเศรษฐศาสตร์*, 7(3), 80 – 82.
- กองวิชาการและแผนงาน. (2559). แผนพัฒนาเทศบาลตำบลเชียงคาน 3 ปี (พ.ศ. 2560 – 2562) เทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย. เทศบาลตำบลเชียงคาน, เลย.
- จรัส สุวรรณมาลา. (2539). *สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ศักยภาพและทางเลือกสู่ออนาคต*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- เจมส์ แอล. เครย์ตัน. (2540). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน การตัดสินใจที่ดีกว่าโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม*. แปลโดย วันชัย วัฒนศัพท์, ถวิลวดี บุรีกุล และเมธิดา พงษ์ศักดิ์ศรี. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- ชื่นจิตร โพธิศัพท์สุข. (2540). *ไตรลักษณ์รัฐ กับ การเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายศึกษา.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ. (2554). *การกระจายอำนาจ*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล. (2548). *ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy)*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- บัณฑิต ตั้งจิตวัฒนากุล. (2555). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสำนักขุนเณร อำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตร (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- บุสดี ไชยสุโพธิ์. (2552). *การกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: CURSQA.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2552). *การปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ CURSQA.
- ประพันธ์ สารานพกุล. (2553). *บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลในการพัฒนาท้องถิ่น (สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- ประพันธ์ อัมพันประสิทธิ์. (2544). *จิตวิทยาสังคม*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, สงขลา.
- ประหยัด หงษ์ทองคำ. (2553). *พัฒนาการทางการเมืองโดยกระบวนการปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: จุรินทร์โรงพิมพ์.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2541). *การมีส่วนร่วมในทางการเมือง*. กรุงเทพฯ: สารศึกษา.

- พระศักดา กิตติญาโณ (นาคเนตร). (2557). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบล
นาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช* (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตร
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พัชรี วรกวิน. (2548). *จิตวิทยาสังคม*. สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด, นนทบุรี.
- ไพบุลย์ ช่างเรียน. (2541). *โครงการวิถีทรรศน์ ชูตโลกาภิวัดน์ ลำดับที่ 1*. กรุงเทพฯ: สำนักกองทุน
สนับสนุนการวิจัย.
- ไพโรจน์ ชัยนาม. (2524). *สถาบันการเมืองและกฎหมายรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โกคิน พลกุล. (2528). *รูปแบบและวิธีการควบคุมฝ่ายปกครอง*. วารสารนิติศาสตร์, 12(1), 2-13.
- รุ่งเจริญ สายพันธุ์. (2540). *การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย*. กรุงเทพฯ:
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: นานมี
บุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- รังสิวุฒิ ชำนาญงาม. (2554). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาล
ตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์* (สารนิพนธ์ปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- เรณูมาศ รักษาแก้ว. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชน*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- วรารวรรณ สุภาพนธรรมชัย. (2556). *กลยุทธ์การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
พัฒนาเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่ออำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม* (วิทยานิพนธ์ปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- วัชรา ไชยสาร. (2554). *ระบบการเลือกตั้งกับการเมืองไทยยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- วาริณีน วงษ์ชัย. (2545). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การ
บริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ส. ศิวรักษ์. (2519). *พุทธศาสนากับความคิดทางการเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เทียนวรรณ.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2553). *กฎหมายปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรี
และราชกิจจานุเบกษา.

- สุชา จันทร์เอม และสุรางค์ จันทร์เอม. (2540). รายงานการวิจัยเรื่องการบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชน กรณีศึกษาโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน. เอกสารวิชาการ สดร 17/2539. กรุงเทพฯ: สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.
- สุรพล พุฒคำ. (2540). การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- หลวงพ่อดมนี้ กวัดป่าจำกู. (2559, 17 สิงหาคม). แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท (Role). สืบค้นจาก <http://www.pajumku.com>.
- อรรถัย กักผล. (2552). คู่มือ คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น. นนทบุรี: วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า.
- อรรถัย กักผล และธนิษฐา สุชะวัฒน์. (2551). คู่มือสมาชิกสภาท้องถิ่น. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- อาคม ใจแก้ว. (2549). “ความไม่เป็นธรรมในสังคม : ที่มาของความขัดแย้งในอนาคต” เจ้าชาวบ้าน เล่ม 2. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- อาทร คุระวรรณ. (2543). ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: รวมบทความ นิตยสารทางใหม่.
- อิสสระ นิตินันท์ประภาศ. (2553). กฎหมายปกครองเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ: คุณพินอักษรกิจ.
- อุดม รัตน์เพ็ง. (2556). การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในการตรวจสอบการบริหารงานกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลสูงอำเภอละภู จังหวัดสตูล (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- อุทัย หิรัญโต. (2546). การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: บารมีการพิมพ์.
- Biddle, S. J. H., & Mutrie, N. (1986). *Psychology of physical activity. In Determinants, well-being and interventions* (2nd ed.). New York: Routledge.
- Broom, L. and P. Sczlcnick. (1976). *Sociology*. Singapore: Harper & Row.
- Levinson, Daniel. (1991). *Role Personalities and Social Structure in Organization Setting*. New York: Random-House.
- Samuel Humes IV. 1991. *The Structure of Local Governments Throughout the World*. Martinus Nijhoff: The Hague (1961).

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

แนวทางแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการวิจัย

เรื่อง

บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง
ท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
 - ตอนที่ 2 บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
 - ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขเพื่อเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชน
 - ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ
 2. ขอเรียนว่าการตอบคำถามในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ จะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด ข้อมูลของท่านจะเป็นความลับและนำไปใช้เพื่อศึกษาในภาพรวมเท่านั้น
- ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในการให้ความอนุเคราะห์การสัมภาษณ์

นางสาวสุวิพัตร ศรีบุรินทร์

นิสิต ป.โท รัฐศาสตร์ แขนงวิชาการเมืองการปกครองท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

แบบสัมภาษณ์

(ใช้สำหรับสมาชิกสภาเทศบาล)

เรื่อง บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ - นามสกุล..... อายุ ปี
การศึกษา.....
ดำรงตำแหน่ง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน มาแล้ว.....สมัย ระยะเวลา.....ปี

ตอนที่ 2 บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง
ท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1. ท่านมีช่องทางในการรับทราบปัญหาความต้องการของประชาชนด้วยวิธีใดมากที่สุด 3 ช่องทาง(โปรดระบุ)

2. ท่านรับฟังข้อร้องเรียนจากประชาชนแล้วนำข้อร้องเรียนดังกล่าวฯไปพูดในที่ประชุมสภาเทศบาลเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาโดยบัญญัติไว้ร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นให้กับประชาชนหรือไม่ อย่างไร

3. ท่านยินดีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเป็นตัวแทนรับเรื่องร้องเรียนหรือ ร้องทุกข์ของประชาชนไปยังเทศบาล เพื่อให้เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือ พัฒนาระบบการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นหรือไม่ อย่างไร

4. ท่านและสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน ได้เปิดให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาเทศบาลตำบลเชียงคานหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

5. ท่านเคยให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นแก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคานหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

6. ตามที่กฎหมายได้เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นสู่การพิจารณาของสภาท้องถิ่นได้นั้น ท่านและสภาเทศบาลตำบลเชียงคานเคยจัดให้มีหน่วยงานหรือบุคคลที่ให้คำปรึกษาหารือหรือคำแนะนำในการจัดทำร่างข้อบัญญัติหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาแก่ประชาชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

7. ท่านและสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน ได้แต่งตั้งภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการร่างข้อบัญญัติท้องถิ่น(เทศบัญญัติ) เข้ามาเป็นอนุกรรมการพิจารณาด้วยหรืออาจจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชน เพื่อให้มั่นใจว่าข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้นเป็นเพื่อประโยชน์ส่วนร่วม รวมทั้งเป็นการสร้างการเรียนรู้แก่ประชาชนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์

(ใช้สำหรับผู้บริหารท้องถิ่น)

**เรื่อง บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง
การปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน
อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย**

.....
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ - นามสกุล..... อายุ ปี

การศึกษา.....

ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน

รองนายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน

ดำรงตำแหน่ง นายกเทศมนตรี/รองนายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน มาแล้ว.....สมัย

ระยะเวลา.....ปี

ตอนที่ 2 บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง
ท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1. ท่านมีช่องทางในการรับทราบปัญหาความต้องการของประชาชนด้วยวิธีใดมากที่สุด 3 ช่องทาง(โปรดระบุ)

.....
.....
.....
.....

2. ท่านรับฟังข้อร้องเรียนจากประชาชนแล้วนำข้อร้องเรียนดังกล่าวฯไปพูดในที่ประชุมสภาเทศบาลเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาโดยบัญญัติไว้ร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นให้กับประชาชนหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....

3. ท่านยินดีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและพร้อมที่จะเร่งดำเนินการแก้ไข ปัญหาของประชาชนและพัฒนาระบบการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

4. ท่านและสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน ได้เปิดให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังการ ประชุมสภาเทศบาลตำบลเชียงคานหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

5. ท่านเคยให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นแก่ประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลเชียงคานหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

6. ตามที่กฎหมายได้เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นสู่ การพิจารณาของสภาท้องถิ่นได้นั้น ท่านและสภาเทศบาลตำบลเชียงคานเคยจัด ให้มีหน่วยงานหรือบุคคลที่ให้คำปรึกษาหารือหรือคำแนะนำในการจัดทำร่างเทศ บัญญัติหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาแก่ประชาชน เพื่อส่งเสริมให้ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

7. ท่านและสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน ได้แต่งตั้งภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการร่างข้อบัญญัติท้องถิ่น(เทศบัญญัติ) เข้ามาเป็นอนุกรรมการพิจารณาด้วยหรืออาจจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชน เพื่อให้มั่นใจว่าข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้นเป็นเพื่อประโยชน์ส่วนร่วม รวมทั้งเป็นการสร้างการเรียนรู้แก่ประชาชนหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....

8. ท่านและสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน ได้จัดให้มีช่องทางการสื่อสารการทำงานของสภาเทศบาลตำบลเชียงคานให้ประชาชนได้รับทราบ เช่น มีข้อมูลการทำงานของสภาเทศบาลตำบลเชียงคานในวารสารของเทศบาล มีการเผยแพร่ผลการประชุมสภาเทศบาลตำบลเชียงคานให้สาธารณะทราบทางสื่อที่เหมาะสมและมีในท้องถิ่น อาทิ เช่น การประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางเสียงตามสาย วิทยุชุมชน เป็นต้น หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

9. ท่านมีวิธีการกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงศักยภาพของประชาชนและเสริมสร้างความเป็นพลเมือง รวมทั้งจิตสาธารณะร่วมทำงานกับชุมชนของตนเองหรือไม่ อย่างไร(เช่น การกระตุ้นให้กล้าเสนอความคิดเห็น เข้าร่วมรับฟัง ตัดสินใจตรวจสอบ หรือรับผลประโยชน์ร่วมกับสภาเทศบาล)

.....
.....
.....
.....
.....

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขเพื่อเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1. ในฐานะที่ท่านเป็นนายกเทศมนตรี/รองนายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีบทบาทด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน ในทัศนะของท่าน ท่านมี ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขเพื่อเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลยหรือไม่ อย่างไร

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ขอขอบพระคุณที่กรุณาตอบคำให้สัมภาษณ์

ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....ณ.....

แบบสัมภาษณ์

(ใช้สำหรับพนักงานเทศบาล)

เรื่อง บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ - นามสกุล..... อายุ ปี
การศึกษา.....
ตำแหน่ง.....

ตอนที่ 2 บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1. ท่านพร้อมและยินดีที่จะให้ความร่วมมือกับผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคานในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนหรือไม่ อย่างไร (เช่น ปฏิบัติหน้าที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการประชุมสภาเทศบาล หรือจัดทำวารสารด้วยความเต็มใจและกระตือรือร้น)

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขเพื่อเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1. ท่านคิดว่ามีปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย หรือไม่ อย่างไร.....

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ.....

ขอขอบพระคุณที่กรุณาตอบคำให้สัมภาษณ์

ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....ถึง.....

แบบสัมภาษณ์

(ใช้สำหรับผู้นำชุมชน)

เรื่อง บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ - นามสกุล..... อายุ ปี

การศึกษา.....

ตำแหน่ง ผู้นำชุมชน.....

ดำรงตำแหน่ง ผู้นำชุมชน มาแล้ว.....สมัย ระยะเวลา.....ปี

ตอนที่ 2 บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1. ท่านเชื่อมั่นในบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคานหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

2. ท่านพร้อมและยินดีที่จะให้ความร่วมมือกับสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคานในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร

.....
.....

3. ในฐานะที่ท่านเป็นผู้นำชุมชน ท่านจะให้การสนับสนุนและช่วยเหลือแก่สมาชิกสภาเทศบาลในการชักนำหรือเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร

.....
.....

แบบสัมภาษณ์

(ใช้สำหรับประชาชน)

**เรื่อง บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง
การปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน
อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย**

.....
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ - นามสกุล..... อายุ ปี
การศึกษา.....อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลฯมาแล้ว.....ปี

ตอนที่ 2 บทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง
ท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1. ท่านเคยมีส่วนร่วมในการเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่น(ร่างเทศบัญญัติ)สู่การ
พิจารณาของสภาเทศบาลตำบลเชียงคานหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

2. สมาชิกสภาเทศบาลฯ ได้แจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทำงานของสภาท้องถิ่น
เช่น มีวารสารของเทศบาล มีการเผยแพร่ผลการประชุมสภาท้องถิ่นให้ท่านทราบ
ทางวิทยุชุมชน หรือ เสียงตามสาย หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

3. สมาชิกสภาเทศบาลฯ ยินดีรับฟังปัญหา ความต้องการหรือความคิดเห็นของท่าน
แล้วนำไปร้องเรียนหรือร้องทุกข์กับสภาเทศบาลตำบลเชียงคานและเทศบาลตำบล
เชียงคาน เพื่อให้เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาระบบการปฏิบัติงานให้มี
ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นหรือไม่ อย่างไร

.....
.....

4. ท่านพร้อมและยินดีที่จะให้ความร่วมมือกับสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคานในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นเพราะทราบและตระหนักดีว่าประชาชนเป็นเจ้าของท้องถิ่น ต้องดูแลท้องถิ่นด้วยตนเอง ไม่ใช่รอรับความช่วยเหลือเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ใช่หรือไม่ อย่างไร(ยินดี มีความสนใจและกระตือรือร้นเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางเทศบาลตำบลเชียงคานจัดขึ้น เช่น เข้าร่วมรับฟังหรือสังเกตการณ์ในการประชุมสภาเทศบาล สนใจรับฟังข่าวสารที่ทางเทศบาลแจ้ง มีจิตสาธารณะร่วมทำงานกับชุมชน เป็นต้น)

.....

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขเพื่อเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1. ท่านคิดว่ามีปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับบทบาทสมาชิกสภาเทศบาลกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย หรือไม่ อย่างไร

.....

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

ขอขอบพระคุณที่กรุณาตอบคำให้สัมภาษณ์

ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....ณ.....

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

รายชื่อผู้ให้ความกรุณาตอบแบบสัมภาษณ์

ผู้บริหารเทศบาลตำบลเชียงคาน ได้แก่

1. คุณหล่ง แก้วนิรันดร์ นายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน
2. คุณจักรพันธ์ สายจันทร์ รองนายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน

สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน ได้แก่

1. คุณอมรศักดิ์ เจียรพงษ์ ประธานสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน
2. คุณประไพศรี นิลน้อย รองประธานสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน
3. คุณชัยสิทธิ์ ฉะพรวณรังษี สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน
4. คุณสุระชัย แอ่งดี สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน

ผู้นำชุมชน ได้แก่

1. คุณยงยุทธ จันทร์อ้วน ประธานชุมชนวัดศรีคุณเมือง
2. คุณเศกสิทธิ์ สอนสิงห์ ประธานชุมชนวัดมหาธาตุ

พนักงานเทศบาลตำบลเชียงคาน ได้แก่

1. คุณวิรัตน์ โภชะ ปลัดเทศบาลตำบลเชียงคาน
2. คุณสวาท แก้วสุฟอง ผู้อำนวยการกองช่าง
3. คุณอรทัย พันจันทร์ นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการ
4. คุณธัญญาภรณ์ กุลเกตุ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

และประชาชนที่อาศัยอยู่ภายในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน ได้แก่

1. คุณสำเนียง ทาก้อม
2. คุณวาสนา ไสภาพร
3. คุณสุภาพ วางอภัย

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ สกุล	นางสาวสุวพัทธ์ ศรีปรีนทร์
วัน เดือน ปีเกิด	8 กรกฎาคม 2521
สถานที่เกิด	อำเภอปากชม จังหวัดเลย
ประวัติการศึกษา	ร.บ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2543
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
ตำแหน่ง	หัวหน้าฝ่ายบริการและเผยแพร่วิชาการ

